

Μικροχωρικά ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ

Ορειβατικός Μικροχωριτών

ΤΕΥΧΟΣ 93 • ΙΟΥΝΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2012

ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ «Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ»
(ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΙ 1885)

Βραβείο Ακαδημίας

Αθηνών (1986)

Κυκλοφορεί ανάμεσα στους Μικροχωρίτες του εσωτερικού και του εξωτερικού,
καθώς και στους φίλους του Μικρού Χωριού Ευρυτανίας

(Σημ.: Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τη γνώμη του συγγραφέα τους)

Κείμενα και φωτογραφίες δεν επιστρέφονται

Περίοδος Β' - Χρόνος 46ος - Αρ. Φύλλον 93 - Ιούνιος - Δεκέμβριος 2012

Ιδιοκτήτης:

Αδελφότητα Μικροχωριτών
“Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος”

Διοικητικό Συμβούλιο

Πρόεδρος: Γιάννης Αρώνης
Αντιπρόεδρος: Θανάσης Μιχαηλίδης
Γεν. Γραμ/τέας: Σοφία Κουτσούκη-Κούμπου
Ταμίας: Χρήστος Μουτογιάννης
Ειδ. Γραμ/τέας: Σπύρος Κρίκος
Σύμβουλος: Χρήστος Δημόπουλος
Σύμβουλος: Ελένη Παναγιώτου-Τσακίρη

Εκδότης/Διευθυντής

(σύμφωνα με το νόμο): Γιάννης Στ. Αρώνης
Διεύθυνση:
Καραολή & Δημητρίου 72, 185-34 Πειραιά
Τηλ.+ Fax: 210 411 1849
E-mail: Aronisg@gmail.com

Εκτύπωση Διευθύνσεων: Κώστας Κρίκος

Σύνταξη – Επιμέλεια έκδοσης:

1966-1970: Μένιος Κουτσούκης
1971-1977: Γιώργος Δημόπουλος
1978-1992: Μένιος Κουτσούκης
1993-2002: Θανάσης Κεράνης
Δημήτριος Κρίκος
2003-2010: Αιμιλία Κουτσούκη
2011- : Αιμιλία Κουτσούκη
Σοφία Κουτσούκη-Κούμπου
E-mail: Koutsoukis@hol.gr

Φωτοστοιχειοθεσία –εκτύπωση

Ι. Γκαντήραγας & Σία Ο.Ε.
Τηλ. 210 5244309

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού: 20 €
Εξωτερικού: 50 \$
Εταιρειών, ΝΠΙΔ: 30 €
Αποστέλλεται δωρεάν σε δημόσιες
υπηρεσίες, ΟΤΑ και συλλόγους

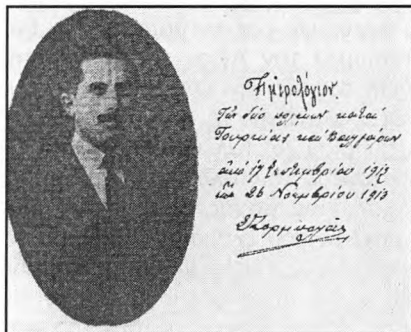
Εξώφυλλο: Το λογότυπο του Ορειβατικού Μικροχωριτών

Σημ.: Το σκίτσο στο εξώφυλλο του προηγούμενου τεύχους, που είχε δημοσιευθεί στο περιοδικό «Κορφές», ήταν δημιούργημα του συγγραφέα μας Γιάννου Γεωργίου.

ΑΦΑΝΕΙΣ ΗΡΩΕΣ - ΔΥΝΑΤΕΣ ΨΥΧΕΣ

1912 - 2012

Εκατονταετηρίδα Βαλκανικών Πολέμων

Πορτάστηκε φέτος η 100^η επέτειος από τους Βαλκανικούς πολέμους με αποκορύφωμα την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης την ημέρα του Αγίου Δημητρίου του 1912. Στο προηγούμενο τεύχος δημοσιεύσαμε τα ονόματα των πολεμιστών από το χωριό μας, που έλαβαν μέρος στους νικηφόρους αυτούς πολέμους. Δύο από αυτούς δεν γύρισαν ποτέ, ενώ αρκετοί τραυματίστηκαν. Στο παρόν τεύχος παραθέτουμε και πάλι απόσπασμα από το «Πολεμικό Ημερολόγιο 1912-13» του Μικροχωριτή

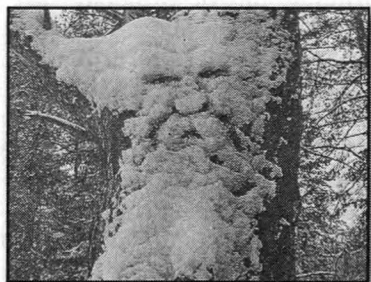
Σπύρου Ζορμπαλά, που γράφει για τις πολεμικές επιχειρήσεις των Ελλήνων στρατιωτών κατά την κρίσιμη εβδομάδα (21- 29/10/1912). Μέσα από τις λίγες αυτές αράδες διακρίνεται το ψυχικό σθένος των στρατιωτών μας που πάλευαν για τη νίκη αφήφώντας τις κακουχίες και την πείνα. (Ολόκληρο το ημερολόγιο βρίσκεται στο Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο του Μικρού Χωριού).

Οκτωβρίου 21: Μουστάτς.

Εφθάσαμεν εκ της βροχής και της πείνας κατάκοποι και εκεί μείναμεν επί δυο ημέρας. Περιμέναμεν να γίνη η γέφυρα του Αξιού να διέλθωμεν. Εκεί όχι μόνον πείνα είχαμε αλλά δεν είχαμε ούτε νερό. Περιφερόμενοι εις έρημον χωριόν, είχε περιέλθει εις ακοάς των στρατιωτών ότι ευρέθη αποθήκη με πίτουρα χονδρά και έτρεχον όποιος προλάβει. Έτρεξα και εγώ και επρόλαβα. Τα εζύμωσα εις ένα κεραμίδι και την караβάνα μου και τα έψησα με βολιθιές βοών ελλείψει καυσόξυλων και μου εφαινότο σαν παντισιπάνι και το έφαγα κρυφά δια να μη με βλέπουν γνωστοί και χαρατσώσουνε, δηλαδή μην μου το λιγοστήσουνε.

Οκτωβρίου 23: Αξιόν ποταμόν.

Όλην την νύκτα διερχόμεθα τον ποταμόν με βροχή και σκότος και εχάσαμε ο ένας τον άλλον, εχάσαμε δε και τον Λοχαγόν μας Φαίσαν Κ. και μάς εύρεν την επομένην ημέραν εις τα Τρία Χάνια.

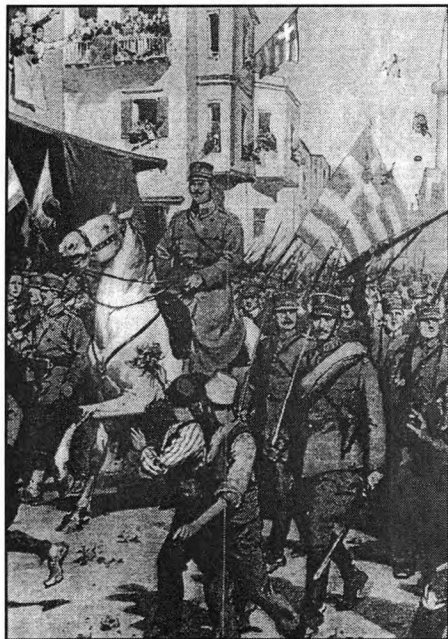

*Η Αδελφότητα Μικροχωριτών
«Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος»
εύχεται σε όλους τους Μικροχωριτες
και φίλους του Μικρού Χωριού*

Αίσιο το 2013

Οκτωβρίου 25: Τρία Χάνια.

Εξημερώσαμε εις τα Τρία Χάνια με βροχήν, με όλους τους καταρράκτας του ουρανού και της πείνας τον καημόν. Την πρωίαν αναχωρούσαμε να δώσωμεν την τελευταίαν μάχην της Θεσσαλονίκης. Επεράσαμεν από την εκκλησίαν να κάμωμεν τον σταυρόν μας, διότι τότε είμεθα χριστιανοί όλοι και εκεί εκφώνησεν λόγον

Η πανηγυρική είσοδος στη Θεσσαλονίκη

ένας ιερέυς και μας ενεθάρρυνε ότι θα εορτάσωμεν τον Άγιον Δημήτριον τη βοηθεία του εις την πρωτεύουσάν του την Θεσσαλονίκην.

Οκτωβρίου 26: Γαλλικόν ποταμόν.

Διερχόμεθα τον Γαλλικόν ποταμόν εις ακροβολισμόν μάχησ, πεντακόσια μέτρα μακράν του εχθρού και βαδίζαμεν εναντίον του. Έστρεψα μίαν φοράν να είδω και πίσω μου και βλέπω το πανόραμα, τας φάλαγγας του Στρατού, όπου εβάδιζαν όλα τα σώματα όπισθεν ημών εις διαφόρους αποστάσεις και δεν δύναμαι να σας περιγράψω την χαράν μου. Την ώραν αυτήν διερχόμεθά μέσωσ περιβολιών και επήρα πέντε έως έξι ντομάτες, έφαγα την μίαν και τας άλλας έβαλα εις το σακιδίόν μου. Και με εφ' όπλου λόγχη εφθάσαμε 250-300 μ. από την γραμμήν του εχθρού, ότε βλέπομεν έφιππον αξιωματικόν με σπλίτην και με λευκήν σημαίαν. Εκατάλαβαμε ότι είναι κήρυξ και ότι θέλουν

να παραδοθούν και από την μεγάλην χαράν μας εξεχάσαμε πείνα, κόπωση και στερησεις. Και πράγματι επαρουσιάσθη εις το πρώτον βαδίζον τάγμα μάς διαδίδασαν το έγγραφον προς τον Στρατηγόν μας και την επομένην ήρχισεν η παράδοσις εις την Θεσσαλονίκην τμηματικώς και η μεν Μεραρχία μας εφρουρή έξωθεν της Θεσσαλονίκης και έστελε τμηματικώς τον τουρκικόν στρατόν εις Θεσσαλονίκην και παρέδιδε εις την Δευτέραν Μεραρχίαν.

Οκτωβρίου 27: Θεσσαλονίκην.

Εισερχόμεθα με ακράτητον ενθουσιασμόν και χαράν εις την πόλιν με βάδην αλλά, έως ότου εύρομεν να στρατωνισθώμεν, εστραγγίσαμε εις τα πόδια. Τέλος, πλησιάσαμεν εις την Αγίαν Τριάδα, περνώντας δε πήραμε ένα ψωμί και ένα μπουκάλι κονιάκ και με ένα τράβηγμα με τον Ν. Τρογαδή αδειάσαμε και το μπουκάλι και φάγαμε και το ψωμί. Εισερχόμεθα να στρατωνισθώμεν εις το Παρθεναγωγείον και αμέσως έρχεται διαταγή να μη εξέλθη κανείς. Πετώ εγώ τα πράγματά μου με την παρέα μου και δρόμο προτού βάλουν σκοπούς. Εσκύψαμε εκεί πλησίον εις ένα παντοπωλείον, εφάγαμε και μας πήγαν κατόπιν εις τον Στρατώννα σηκωτούς, όχι από την πολλήν κατάχρησιν αλλά από την εξάντλησιν του σώματός μας.

Την επομένην 28 πρωί 4:00 π.μ. ήλθε διαταγή ο Λόχος μας να πάη να φρουρήση τον Σιδηρόδρομον Ανατολικόν.

Οκτωβρίου 29:

Στις 1 π.μ. έρχεται διαταγή και αντικατάστασις παρά της 7^{ης} Μεραρχίας και ετοιμαζόμεθα και κατά ώραν 6 π.μ. αναχωρούμεν δια Βιτήλια προς ενίσχυσιν της 5^{ης} Μεραρχίας, δώδεκα ημέρας οδοιπορικώς. Ω λύπη ω! Στενοχώρια απεριγράπτος. Δεν επρολάβαμεν να πάρομεν ούτε από μιαν φανέλα ν' αλλάξωμεν. Επιστρέψαμεν δια Βιτήλια, Αξιόν ποταμόν.

Αποψη της Θεσσαλονίκης (1915)

1942 - 2012

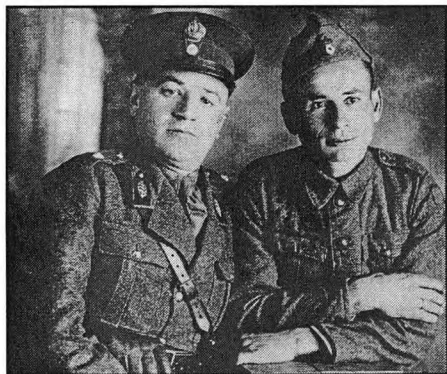
Εβδομήντα Χρόνια από την Κατοχή

Συνέντευξη του γιατρού Ευάγγελου Πιστιόλη
στο περ. «Ρομάντζο» (9-5-1961)

«Στις 24 Οκτωβρίου 1942, μερικοί οπλοφόροι χτύπησαν ένα γερμανικό αυτοκίνητο – στη θέση Γαύρος, στα περίχωρα του Καρπενησίου – με αποτέλεσμα να τραυματισθεί ένας ταγματάρχης και να πιαστούν αιχμάλωτοι ένας δεκανέας, ένας στρατιώτης και μια γυναίκα. Όπως φαίνεται όμως, οι οπλοφόροι έκαναν λάθος. Άλλους επρόκειτο να συλλάβουν και συνέλαβαν άλλους, γιατί τους άφησαν έπειτα από μερικές ώρες, αφού προηγουμένως περιποιήθηκαν όσο μπορούσαν τον τραυματία αξιωματικό. Οι Γερμανοί έφυγαν ενθουσιασμένοι που έσωσαν τη ζωή τους. Μόλις όμως έφτασαν στο Καρπενήσι, ειδοποίησαν αμέσως τους Ιταλούς, που κατείχαν την περιοχή, να σπεύσουν να συλλάβουν τους αγνώστους. Άλλο που δεν ήθελαν εκείνοι.

Που ακριβώς σάς έγινε η επίθεση; Τους ρώτησε ο ανθυπολοχαγός Μόντι.
Πόσοι ήταν οι αντάρτες;

Οι Γερμανοί τους έδωσαν τις πληροφορίες που ήθελαν. Και ο νεαρός αξιωματικός, αφού επικοινωνήσε με τη διοίκηση της Αθήνας, έκανε την εξόρμησή του στο Μικρό Χωριό, για να πιάσει το γιατρό Βαγγέλη Πιστιόλη, τον δάσκαλο Γιώργο Παπαδή, τον πρόεδρο της Κοινότητας Μιχάλη Νικολόπουλο, τον ιερέα του χωριού Αθανάσιο Παπαστάθη, τον Γιάννη Κομποροζό, τον Φίλιππα Μανίκα, τον Νίκο

Ευ.Πιστιόλης - Χρ. Μαστρογεωργόπουλος

- Ποιοί ήταν αυτοί που επιτέθηκαν στο γερμανικό αυτοκίνητο;»
- Και τι είμαι εγώ για να ξέρω;» Αποκρίθηκε εκείνος. «Γιατί ρωτάτε εμένα;»
- Γιατί είσαι επιστήμων. Κι όλοι οι επιστήμονες είναι αναρχικοί!
- Αυτό μπορεί να συμβαίνει στην Ιταλία. Στην Ελλάδα υπάρχουν μόνο Έλληνες και τίποτα άλλο.

Το χέρι του αξιωματικού έπεσε βαρύ στο πρόσωπο του γιατρού. Με τον ίδιο τρόπο αποκρίθηκαν και οι άλλοι. Έφτασε κι η σειρά του παπα-Θανάση. Ήταν ένας άνθρωπος που δεν έσκυβε το κεφάλι. Στάθηκε μπρος στον Μόντι και τον κοίταξε στα μάτια σαν να τον προκαλούσε. Τα σάσισε μια στιγμή εκείνος και θέλοντας να φανεί ευγενικός του πρόσφερε κάθισμα και του ζήτησε συγγνώμη για την ... ταλαιπωρία.

Αφού μπορώ και στέκομαι ακόμη στα πόδια μου, δεν μου χρειάζεται κάθισμα, είπε ο παπάς. Όσο για τη συγγνώμη σας, ο Χριστός μάς δίδαξε να συγχωρούμε τους εχθρούς μας.

Ο Μόντι έγινε άσπρος. Τα μάτια του αστράφανε. Κατάλαβε το θυμό του ο ιερέας κι αντί να τρομάξει, ύψωσε τ' ωραίο του μέτωπο και περίμενε αποφασιστικά την καταδίκη του. Ο Ιταλός πρόσταξε να τον ξανακλείσουν μαζί με τους άλλους.

Από κει και πέρα τα μαρτύρια των κρατουμένων κορυφώθηκαν. Επειδή όμως δεν έβγαине τίποτα με τις ανακρίσεις, τους έστειλαν στη Λαμία, όπου ξανάρχισαν πάλι από την αρχή.

Από μια ιταλική έκθεση που υπάρχει στα αρχεία, βλέπουμε ότι οι κατακτητές ήταν αποφασισμένοι να τους βγάλουν από τη μέση. Έπειτα όμως από συμβούλια και παρασυμβούλια, αποφασίστηκε να εκτελέσουν μόνο τον Γιάννη Κομποροζό, επειδή ήταν ο πιο νέος κι ο πιο ατίθασος απ' όλους. Είχε μπει ο Δεκέμβρης κι η πα-

Γιάννης Κομποροζός

γωνιά ήταν μεγάλη. Τα χαράματα της 9ης του ίδιου αυτού μήνα, πήραν το παλικάρι και το οδήγησαν στη θέση Καστέλλια, όπου ανταμώθηκε και μ' άλλους μελλοθάνατους πατριώτες. Πριν τους εκτελέσουν, οι Ιταλοί τους πρότειναν να τους δέσουν τα μάτια. Ο Γιάννης Κομπορόζος όμως, γύρισε στους συγκρατούμενους του:

«Όχι, παιδιά!» Τους είπε. «Κανείς να μη δεχτεί να του δέσουν τα μάτια. Είμαστε Έλληνες και θα πεθάνουμε σαν Έλληνες. Ζήτω η Ελλάδα!»

Την ίδια στιγμή τους βρήκαν τα πυρακτώμενα βόλια του εχθρού».

****

Πράγματι, όπως, πολύ παραστατικά περιγράφεται στην παραπάνω συνέντευξη, μετά το επεισόδιο με τους Γερμανούς, οι Ιταλοί συνέλαβαν 20 ομήρους από το Μικρό Χωριό, που τους οδήγησαν στις φυλακές Λαμίας. Οι όμηροι ήταν: Αθανάσιος Παπαστάθης, ιερέας - Γεώργιος Ελ. Παπαδής, δημοδιδάσκαλος - Μιχάλης Νικολόπουλος, πρόεδρος της Κοινότητας - Ευάγγελος Πιστιόλης, γιατρός - Νικόλαος Ι. Δερματάς - Κωνσταντίνος Θάνος - Ευάγγελος Κατσιγιάννης - Κωνσταντίνος Κοκκάλας - Γιάννης Αθ. Κομπορόζος - Σταύρος Κομπορόζος - Στέφανος Κουμπουρόπουλος - Ευάγγελος Κωστόπουλος- Γεώργιος Ν. Κυρίτσης - Φίλιππας Μανίκας- Χρίστος Χ. Μαστρογεωργόπουλος- Σεραφείμ Νταφύλλης - Γεώργιος Πατσιόπουλος - Γεώργιος Πιστιόλης - Αθανάσιος Πλάκας - Νικόλαος Δ. Πολύζος.

Κατά τη φυλάκισή τους εκεί, ο Μικροχωρίτης Βάγιας Πλάκας, που είχε εστιατόριο στη Λαμία, έσπευσε να τους συμπαρασταθεί όπως μπορούσε και πάντως ανέλαβε την καθημερινή τους προμήθεια με φαγητό και τσιγάρα της καπνοβιομηχανίας «Κεράνη».

Από τη Λαμία μεταφέρθηκαν στις φυλακές Αβέρωφ και Καλλιθέας Αθηνών. Παραπέμφθηκαν στο γερμανικό στρατοδικείο, που στεγαζόταν τότε στην αίθουσα «Παρνασσός» της πλατείας Καρύτση (βλ. σχετική πλάκα) και τελικά αφέθηκαν ελεύθεροι στις 7 Μαρτίου 1943.

Στις φυλακές Λαμίας οι φυλακισμένοι είχαν πολύ κακή μεταχείριση, ιδίως ο νεαρότερος Μικροχωρίτης, Γιάννης Κομπορόζος και ο Πρόεδρος της Κοινότητας, Μιχάλης Νικολόπουλος. Ο τελευταίος περιγράφει τη δραματική αυτή εμπειρία του στο κατωτέρω ιδιόγραφο σημείωμα:

Η Αναμνηστική πλάκα στον τοίχο έξω από την Αίθουσα «Παρνασσός»

Το Τέμενος τούτο
των Μουσών
ο Ναζί κατακτητής μετέβαλεν
εις στρατοδικειον.
Ο Φ.Σ. «Παρνασσός»
εις μνήμην των
καταδικασθέντων Ελλήνων

«Κατόπιν του επεισοδίου, που έγινε με τους Γερμανούς στο χωριό (ενέδρα ανταρτών σε Γερμανό αξιωματικό που επέστρεφε από επίσκεψη στο χωριό), με συνέλαβαν οι Ιταλοί μαζί με άλλους χωριανούς και μας μετέφεραν στη φυλακή Λαμίας. Εκεί υποφέραμε πολύ. Ειδικότερον εγώ, ως πρόεδρος, τεσσαρακοντάκις παρά μίαν εραβδίθην, όπως λέει και ο Απόστολος. Είχε μαυρίσει η πλάτη μου εις βαθμόν επικίνδυνον και η καρδιά μου έκανε δυο μήνας να απορροφήσει το στουμπιγμένο αίμα. Μετά με βάλανε σε μια άλλη φυλακή, όπου ήτο ο αείμνηστος Γιάννης Αθ.

Μιχάλης Νικολόπουλος

Κομπορόζος μαζί με καμιά 20αργιά άλλους εξ Υπάτης, Λαμίας κ.λπ. Εκεί ο Γιάννης μου είπε ότι στην ανάκρισίν του ηρωτήθη αν τα ήξευρε αυτά ο Πρόεδρος και εκείνος απάντησε ότι ο Πρόεδρος δεν είχε ιδέαν περί ΕΑΜ κ.λπ. και έτσι με έσωσε. Στην ανάκρισίν μου ήταν ένας Ιταλός λοχίας, που φαινόταν καλός άνθρωπος και επειδή είχα πυρετό μου έδωσε μια αντιπυρίνη.

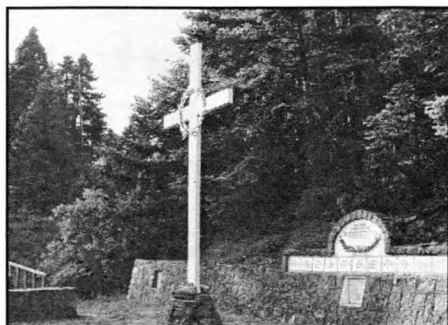
Μας βγάζανε κάθε πρωί μια ώρα έξω από τη φυλακή στην αυλή να πάρουμε αέρα. Εκεί συνήντησα τον Λοχία και του είπα: «σε παρακαλώ βγάλε με από τούτη τη φυλακή και στείλε με κάτω (που ήτανε οι άλλοι χωριανοί) και ο Θεός να σε βοηθήσει να πας στο σπίτι σου». Μετά 2 ώρες με φώναξαν στο Γραφείο και μου έβαλαν την κατηγορία ότι ακούγαμε ραδιόφωνο κ.λπ. και με έστειλαν στην κάτω φυλακή που ήταν οι χωριανοί μας.

Σε λίγες μέρες, όταν τίναξαν τη γέφυρα Γοργοποτάμου, πήρανε τους εξ Υπάτης και Λαμίας από την επάνω φυλακή μαζί με τον αγαπημένο μας Γιάννη και τους πήγαν στα Καστέλια της Γραβιάς και τους τουφέκισαν.

Αν δεν είχα φύγει από την επάνω φυλακή και αν δεν φρόντιζε ο αείμνηστος Τάκης Πολύζος, τότε Υπουργός, να μας μεταφέρουν στις φυλακές Καλλιθέας απ' όπου απελύθημεν, θα πλήρωνα την προεδρεία με την ζωήν μου. Στην Λαμία κινδυνεύαμε ανά πάσαν στιγμήν με τα επεισόδια που συνέβαιναν στα γύρω χωριά και στο δικό μας».

****

Και ενώ όλα αυτά συνέβαιναν στις φυλακές Λαμίας, στις 18 Δεκεμβρίου 1942, ένα ιταλικό τμήμα στρατού ξεκίνησε από το Καρπενήσι για να κυκλώσει το Μικρό και το Μεγάλο Χωριό. Όμως, στη θέση «Τζίρη» του Μικρού Χωριού, τους περίμεναν οι αντάρτες. Εκεί έγινε η γνωστή Μάχη του Μικρού Χωριού, που είχε ως αποτέλεσμα να σκοτωθεί ένας αντάρτης, ο Κώστας Μπίρτσας (Κλέαρχος) και αρκετοί Ιταλοί. Οι Ιταλοί σχεδίασαν αμέσως τα αντίποινα. Συνέλαβαν δεκάδες κατοίκους από το Μικρό και το Μεγάλο Χωριό και τους έκλεισαν στο σπίτι του Σπύρου Δερματά. Απ' αυτούς ξεχώρισαν 22 και τους πήραν μαζί τους στην πορεία τους για τον Προυσό. Την παραμονή των Χριστουγέννων 1942 ξαναγύρισαν στο Μικρό Χωριό μαζί με τους κρατούμενους. Σε όλη τη διαδρομή, τα μαρτύρια των ομήρων δεν μπορούν να περιγραφούν. Από τους ομήρους ξεχώρισαν 13. Απ' αυτούς, τον

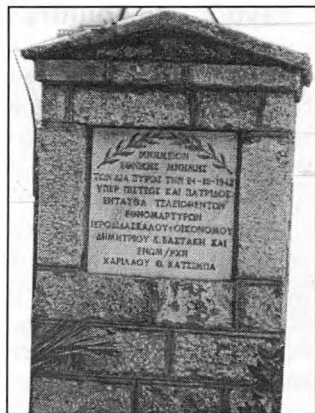
Μνημείο Εκτελεσθέντων

εφημέριο του Μεγάλου Χωριού, Δημήτριο Βαστάκη μαζί με τον ενωμοτάρχη Χαρίλαο Κατοίμπα τους έκλεισαν στο σπίτι του γιατρού Ευ. Πιστιόλη και τους έκαψαν μέσα σ' αυτό. Τους υπόλοιπους 11, που ήταν οι: Κωνσταντίνος Αραπογιάννης, Δημήτριος Δασκαλάκης, Ιωάννης Καρνοφύλλης, Διονύσης Μαντζούτας, Χρήστος

Μέρμηγκας, Ιωάννης Μεσίρης, Θεόδωρος Οικονόμου, Βασίλειος Παλιούρας, Ανδρέας Σιταράς από το Μεγάλο Χωριό και Νίκος Κυρίσης, Χρήστος Φλέγγας από το Μικρό Χωριό, τούς οδήγησαν στη θέση Λόγγοβες του Μικρού Χωριού. Εκεί, αφού τους ανάγκασαν να ανοίξουν τούς τάφους τους με τα σακατεμένα από τα μαρτύρια χέρια τους, τους διέταξαν να σταθούν ολόρθοι μπροστά στο εκτελεστικό απόσπασμα. Η ηρωική κραυγή «Ζήτω η αιωνία Ελλάδα» του δάσκαλου Γιάννη Καρουφύλλη αντηχούσε στον αέρα, όταν τα κορμιά τους σωριάζονταν στο υγρό χώμα. Όλοι τους έπεσαν γενναία, στη μνήμη μας όμως μένουν πάντα ζωντανοί.

Εντούτοις, ο μαρτυρικός τους θάνατος δεν στάθηκε αρκετός για να ημερεύσει το μένος των Ιταλών. Συνέχισαν την εκδίκησή τους λεηλατώντας και καίγοντας σπίτια στο χωριό και σφάζοντας όσα οικόσιτα ζώα βρήκαν. Θύμα αυτής της πυρπόλησης ήταν και η ανήμπορη Αθηνά Δερματά, που απανθρακώθηκε μέσα στο σπίτι της (Προσωπικές μαρτυρίες, φωτογραφίες και άλλα ντοκουμέντα από την τραγική εκείνη μέρα του 1942 αλλά και από την ταραχώδη εκείνη περίοδο εκτίθενται στο Μουσείο του χωριού μας).

Μνημείο Κ. Βαστάκη – Χ. Κατσιμπο

Ξύπν' αφέντη μου (Δημοτικό τραγούδι)

Τώρα τα πουλιά τώρα τα χιλιδόνια
Τώρα οι πέρδικες συχνολαλούν κι λένι
«Ξύπν' αφέντη μου, ξύπνα γλυκό μ' ιταίρι
ξύπν' αγκάλιασι κουρμί κυπαρισσένιου
κι άσπρουνι λιμό, χειλάκια παχουλένια
σαν του κρυό νιρό πούρκιτι απ' τα χιόνια»
- Άσ' μι λιγυρή λίγου ύπνου να πάρου,
γιατ' αφέντης μου στη βάρδια μ' είχι απόψι
κι ξισπάθουσα κι μπήκα μες τ' ασκέρι
χίλιους έκουψα κι χίλιους σκλάβους πήρα
ένας έφουγι κι κείνους λαβουμάνους.

Αν δεν έχετε ανανεώσει τη συνδρομή σας, θυμηθείτε ότι:

Η ετήσια συνδρομή σας είναι το μοναδικό έσοδο της Αδελφότητας και η δική σας συμβολή στην προσπάθεια ανάδειξης του χωριού μας

*****

Αποφεύγετε να στέλνετε χρήματα μέσα σε επιστολές. Για διευκόλυνση, η ταχυδρομική επιταγή πρέπει να γράφεται στο όνομα του μέλους του Δ.Σ., στο οποίο τη στέλνετε.

Ξενοδοχείο Country Club

Δυστυχώς η καλοκαιρινή περίοδος βρήκε το ξενοδοχείο-στόλισμα του χωριού μας, το Country Club, κλειστό. Η εικόνα που παρουσίαζε ήταν καταθλιπτική. Οι θάμνοι και τα ξερά δενδρίλια γύρω του έδιναν μια εικόνα ερήμωσης και εγκατάλειψης όλο το καλοκαίρι και φυσικά αρνητική διαφήμιση για το χωριό μας. Μαθαίνουμε ότι από το Φθινόπωρο άρχισε η επαναλειτουργία του. Ευχόμαστε καλές δουλειές.

Φως στην Παιδική Χαρά

Ένα παλιό αίτημα της Αδελφότητας Μικροχωριτών για να φωτιστεί η Παιδική Χαρά του χωριού μας, επιτέλους πραγματοποιήθηκε. Το αίτημα αυτό τέθηκε για τελευταία φορά στον Δήμαρχο Καρπενησίου, Κώστα Μπακογιάννη, κατά την καλοκαιρινή Λαϊκή Συγκέντρωση, βρήκε θετική ανταπόκριση και το φετινό καλοκαίρι βρήκε ολόφωτη την Παιδική Χαρά του χωριού μας.

Καλοκαιρινή Λαϊκή Συνέλευση Μικροχωριτών

Παρουσία δεκάδων Μικροχωριτών και φίλων του χωριού μας πραγματοποιήθηκε και φέτος το καλοκαίρι, όπως κάθε χρόνο, στις 9 Αυγούστου, η ετήσια ανοιχτή συνέλευση στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων του Μουσείου μας, με τη συμμετοχή του δημάρχου Καρπενησίου, κ. Κώστα Μπακογιάννη και του προέδρου του Τοπικού Διαμερίσματος, κ. Βασίλη Μπούρα.

Τις εργασίες της συνέλευσης άνοιξε ο πρόεδρος της Αδελφότητας Μικροχωριτών, κ. Γιάννης Αρώνης, ο οποίος αφού καλωσόρισε τους παρευρισκόμενους και ιδιαίτερα

του Μικροχωρίτες της διασποράς οι οποίοι βρέθηκαν και φέτος κοντά μας και έδωσαν το «παρών» στην καθιερωμένη καλοκαιρινή συνάντηση, ευχαρίστησε τον δήμαρχο, κ. Κώστα Μπακογιάννη, που μας τίμησε με την παρουσία του. Ακολούθως, αναφέρθηκε στην οικονομική κρίση, που δεν άφησε έξω και την Ευρυτανία, και η οποία ίσως να είναι και μια ευκαιρία για μια ολοκληρωμένη και καλύτερα μεθοδευμένη ανάπτυξη του τόπου, που θα έχει ως κεντρικό γνώμο-

να τον άνθρωπο. Δηλαδή, ταυτόχρονα με μια οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική πολιτική, που θα εναρμονίζεται και θα σέβεται το φυσικό περιβάλλον, ο παράγων «άνθρωπος» να είναι πρωταρχικής σημασίας. Να μην εμφανίζεται το κράτος ως ιδιοκτήτης - επενδυτής - εκμεταλλευτής, αλλά σαν συγκάτοικος, που βλέπει τον άνθρωπο με κατανόηση, κοινωνική ευαισθησία και φροντίζει να διευκολύνει και να καλυτερεύσει η ζωή του.

Στη συνέχεια το λόγο πήρε ο δήμαρχος Καρπενησίου, κ. Κώστας Μπακογιάννης, ο οποίος αφού χαιρέτισε κι αυτός τους παρευρισκόμενους, ευχαρίστησε την Αδελφότητα Μικροχωριτών για την εποικοδομητική της συνεργασία στην κατεύθυνση επίλυσης προβλημάτων του χωριού. Στη συνέχεια αναφέρθηκε στον Δήμο Καρπενησίου και στην μεγάλη έκτασή του - όπως διαμορφώθηκε με τις συνενώσεις του σχεδίου «Καλλικράτης» και περιλαμβάνει πλέον 49 χωριά - και στις ισορροπίες που πρέπει να τηρούνται ανάμεσα

στις τόσες πολλές τοπικές κοινότητες, αλλά και στα προβλήματα χρηματοδότησης που αντιμετωπίζει η τοπική αυτοδιοίκηση λόγω της περικοπής των πόρων από την κεντρική διοίκηση.

Στη συνέχεια επεσήμανε την προσπάθεια που καταβάλλεται για τη δημιουργία κοινωνικών δομών προκειμένου να στηριχθούν οι δημότες, στην ανάγκη της διατήρησης της αναπτυξιακής πορείας της τοπικής οικονομίας, μέσα από την ενίσχυση των τουριστικών επιχειρήσεων του νομού. Αναφέρθηκε στα 4 οικολογικά πάρκα στην περιοχή, τα οποία γίνονται για πρώτη φορά στην Ελλάδα και μάλιστα έχει εξασφαλισθεί χρηματοδότηση από ιδιώτες για την κατασκευή τους. Ιδιαίτερη μνεία έκανε στο πρόβλημα της αποχέτευσης στην Ποταμιά για το οποίο διευκρίνισε ότι είναι «έργο πρώτης προτεραιότητας» και τόνισε ότι έχει ήδη γίνει μελέτη και θα καταβληθεί προσπάθεια να ενταχθεί σε πρόγραμμα χρηματοδότησης.

Ακολουθώντας ο πρόεδρος της Αδελφότητας Μικροχωριτών, κ. Γιάννης Αρώνης, με τη συνδρομή φωτογραφιών, οι οποίες προβλήθηκαν στην αίθουσα της συνεδρίασης, έδειξε και έθεσε διάφορα προβλήματα που εκκρεμούν στο χωριό μας και που χρήζουν άμεσης τακτοποίησης. Επίσης, έδειξε την σημερινή κατάσταση του υδροηλεκτρικού εργοστασίου και ζήτησε να ενημερωθεί για την προοπτική του.

Ο κ. δήμαρχος, ως προς την υδροηλεκτρική μονάδα απάντησε ότι, κατά πάσα πιθανότητα, ανήκει στο δασαρχείο Καρπενησίου και θα πρέπει πρώτα να αδειοδοτηθεί και στη συνέχεια να μισθωθεί σε ιδιώτη.

Στην ερώτηση για το ξενοδοχείο «Country Club Hellas» στο νέο οικισμό, που έκλεισε ξαφνικά, και τον προβληματισμό των κατοίκων να απαξιωθεί αν μείνει έτσι παρατημένο, ο πρόεδρος της Κοινότητας, κ. Βασίλης Μπούρας, ανέφερε ότι είχε επικοινωνία με τον μισθωτή, ο οποίος τον διαβεβαίωσε ότι σύντομα θα το ανοίξει.

Από την καλοκαιρινή Λαϊκή Συγκέντρωση

Τέθηκαν επίσης τα θέματα της παιδικής χαράς στον παλιό οικισμό - η οποία χρειάζεται ανακαίνιση και αντικατάσταση οργάνων - του ρέματος στο νέο οικισμό που γεμίζει από σκουπίδια, της στροφής του δρόμου στο εκκλησάκι της Αγίας Αικατερίνης, όπου έχει υποχωρήσει το οδόστρωμα στην άκρη και είναι ένα σημείο άκρως επικίνδυνο για τα οχήματα κ.ά. Οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν ότι θα υπάρξουν σύντομα παρεμβάσεις για την διευθέτησή τους.

Ο κ. Κώστας Τσινιάς, σε παρέμβαση του, ζήτησε από τον δήμαρχο να απαντήσει στο ερώτημα «γιατί θα πρέπει ως Μικροχωριτής να νιώθει ικανοποιημένος από τον πρώτο ενάμισι χρόνο της θητείας της νέας δημοτικής αρχής;» Σε απάντηση ο κ. Κώστας Μπακογιάννης ανέφερε ότι, σ' αυτό το διάστημα, έχουν γίνει και έχουν δρομολογηθεί να γίνουν αρκετά έργα για το Μικρό Χωριό για τα οποία έχουν διατεθεί 80 χιλιάδες ευρώ, ενώ ο κ. Βασίλης Μπούρας συμπλήρωσε στην κατασκευή του τοιχίου, κάτω από το σπίτι του, στην είσοδο του νέου χωριού.

Στο διάλογο που ακολούθησε, η κ. Ελένη Παναγιώτου έθεσε το θέμα της ανάγκης δημιουργίας μιας μικρής αγοράς ή ενός καταστήματος, προκειμένου οι κάτοικοι και οι

παραθεριστές να μπορούν να προμηθεύονται κάποια βασικά είδη και επίσης επεσήμανε τη διαπίστωση ότι, στον χάρτη της Ευρυτανίας που εκδόθηκε πρόσφατα, δεν αναφέρεται το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο του Μικρού Χωριού και ζήτησε να υπάρξει άμεσα διορθωτική κίνηση με την προσθήκη ενός μικρού ενθέτου το οποίο θα μοιράζεται μαζί με τον χάρτη.

Στο σημείο αυτό ο κ. Σπύρος Κρίκος τόνισε την αναγκαιότητα να συνεχιστεί απ' όλους η στήριξη της λειτουργίας του Μουσείου μας.

Με την προβολή φωτογραφιών από τοπία του χωριού, που χρονολογούνται από το 1959 και με τις ευχαριστίες του προέδρου της Αδελφότητας, κ. Γιάννη Αρώνη, προς όλους τους παρευρισκόμενους για τη εποικοδομητική συμβολή τους στο διάλογο για θέματα του Χωριού, έκλεισε η καλοκαιρινή λαϊκή συνέλευση.

Συνεστίαση Μικροχωριτών στην πλατεία του νέου οικισμού

Λίγη ώρα μετά την καλοκαιρινή λαϊκή συνέλευση στην αίθουσα του Μουσείου του χωριού, πραγματοποιήθηκε η καθιερωμένη συνεστίαση των Μικροχωριτών στην ανακαινισμένη πλατεία του Νέου Μικρού Χωριού, που διατηρούν οι αδελφοί Ζήσιμου.

Όπως κάθε καλοκαίρι, για δεκάδες χρόνια τώρα, όλοι οι συγχωριανοί, παρέα με καλό φαγητό, κέφι και πολύ χορό, ζήσαμε μια υπέροχη

βραδιά και ανανεώσαμε το ραντεβού μας για του χρόνου το καλοκαίρι στο αγαπημένο μας Μικρό Χωριό!

Γιορτές Δάσους 2012

Στο πλαίσιο των ετήσιων γιορτών του δάσους του Δήμου Καρπενησίου, που έγιναν από τις 20 Ιουλίου ως τις 21 Αυγούστου 2012, στο Μικρό Χωριό έγιναν οι ακόλουθες εκδηλώσεις:

Παρασκευή 3 Αυγούστου

Μουσική βραδιά με το αγγλόφωνο ντουέτο από τη Θεσσαλονίκη, Liebe, και γνωστές διασκευές τους από ακούσματα της δεκαετίας του 1980.

Σάββατο 4 Αυγούστου

Το Μικρό Μουσείο Εκπαίδευσης οργάνωσε μια υπαίθρια δράση προς αναβίωση των παραδοσιακών παιχνιδιών, ενώ το Μουσείο του Χωριού μας ήταν Ανοιχτό για όλους.

Τρίτη 21 Αυγούστου

Ντόπιοι καλλιτέχνες πρόσφεραν διασκέδαση με λαϊκά και ρεμπέτικα τραγούδια.

Ο Ορειβατικός Μικροχωριτών

Ο Ορειβατικός Μικροχωριτών είναι μία παρέα ανθρώπων με αγάπη για τον τόπο αυτό και την Ευρυτανική φύση. Φέτος για πρώτη φορά αποφασίσαμε να διοργανώσουμε πεζοπορικές διαδρομές στην περιοχή μας καλώντας όλους όσους ενδιαφέρονται να γνωρίσουν και να περπατήσουν τα όμορφα βουνά μας. Η ιδέα υπήρχε εδώ και καιρό να δημιουργηθεί ένας πυρήνας ανθρώπων που θα μπορέσει να διαδώσει την ιστορία του τόπου μας μέσα από τα μονοπάτια της περιοχής που οι περισσότεροι από μας τους μικροχωριτες

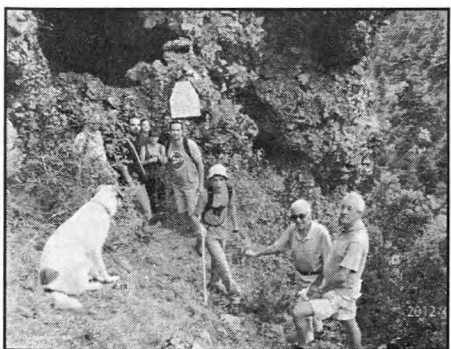

τόσο γρήγορα ξεχάσαμε ενώ κάποιοι παλιοί που φύγανε τα πήραν μαζί τους... έτσι μετά από ένα χρόνο σχολαστικού καθαρισμού και σήμανσης των μονοπατιών μας άναψε η φλόγα του Ορειβατικού Μικροχωριτών!! Σύντομα βγήκε το πρόγραμμα και χωρίς περιττές αρχαιρεσίες, σταριλίκια και προέδρους ξεκίνησαν οι καλοκαιρινές μας εξορμήσεις στα ιστορικά μονοπάτια του Μικρού Χωριού. Άνθρωποι όλων των ηλικιών από το χωριό μας αλλά και επισκέπτες του τόπου μας αγκάλιασαν την παρέα του της Ορ.Μι και τράβηξαν για τα ψηλά!! Το πρόγραμμα των αναβάσεων τηρήθηκε στο ακέραιο και η συνολική συμμετοχή ξεπέρασε τα εκατό άτομα. Εύχομαι πάντα ψηλά καθώς όλοι προς τα εκεί πάμε!!

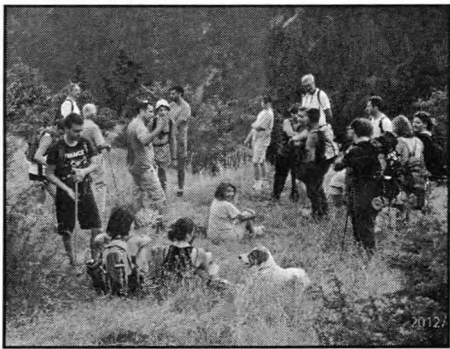
Παραθέτω μερικές φωτογραφίες από τις αναβάσεις που πραγματοποιήθηκαν:

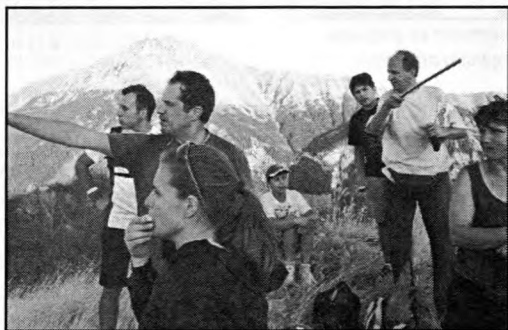
Αγναντεύοντας την θέα στο μονοπάτι πάνω από τον Άι-Σώστη

Χρόνια είχε να δει τόσους Μικροχωριτές η Σπηλιά Μπλουρέτζα!

Ξαποσταίνοντας στα λειβάδια της Μπλουρέτζας

Στην κορυφή «Άνθρωπος» στα 1380μ υψ.

Πρόγραμμα Αναβάσεων και δραστηριοτήτων

Ιούλιος

Παρασκευή 20/7. Ανάβαση στον Άνθρωπο 1380μ. Αναχώρηση 6μ.μ. από την πλατεία του Παλαιού Μικρού Χωριού. Διάρκεια συνολικής πορείας, 3 ώρες

Σάββατο 28/7. Ανάβαση στον Ποτιστή του Μικρού χωριού. Αναχώρηση 5μ.μ. από την πλατεία του Π. Μικρού Χωριού. Διάρκεια συνολικής πορείας, 3 ώρες

Αύγουστος

Τετάρτη 8/8. Πεζοπορία στην Σπηλιά Μπλουρέντζα. Αναχώρηση 6μ.μ. από τον Αι-Σώστη. Διάρκεια συνολικής πορείας, 2 ώρες

Κυριακή 12/8. Ανάβαση στην κορυφή της Χελιδόνας 1974μ. Αναχώρηση 9π.μ. από την πλατεία του Π. Μικρού Χωριού. Διάρκεια συνολικής πορείας, 6 ώρες

Δευτέρα 13/8. Προβολή ορειβατικής ταινίας στο μουσείο του Μικρού Χωριού. Έναρξη 9μ.μ.

Παρασκευή 17/8. Εθελοντικός καθαρισμός και σήμανση μονοπατιού που ξεκινάει από πλατεία Παλαιού Μικρού Χωριού και καταλήγει στο πλάτωμα του Νικολού. Αναχώρηση 9π.μ. από την πλατεία. Διάρκεια δραστηριότητας, 2 ώρες

***

Η Ιστορική Σπηλιά της «Μπλουρέντζα»

Με την ευκαιρία της επιλογής της σπηλιάς «Μπλορέτζα» στις πετυχημένες καλοκαιρινές εξορμήσεις του Ορειβατικού Μικροχωριτών, ας θυμίσουμε την ιστορία της. Στη διάρκεια της Κατοχής το χωριό μας ήταν στόχος, τόσο των Ιταλών, όσο και των Γερμανών. Όμως το χωριό μας είχε ευλογηθεί με την απεριόριστη θέα, τόσο σε ολόκληρη την Ποταμιά προς το Καρπενήσι, όσο και προς τον Προυσό από το ύψωμα του Αη-Σώστη. Έτσι, μόλις οι κά-

Ο Ν. Κλ. Κουτσούκης προσπαθεί να στεριώσει τη βάση της πλάκας πάνω στο βράχο

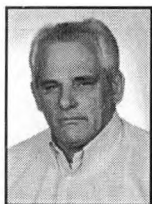

Ξεκούραση μετά το στήσιμο της πλάκας

τοικοι παρατηρούσαν κινήσεις των εχθρών προς το χωριό έτρεχαν να κρυφτούν. Πολλοί έπαιρναν τον ανήφορο προς την «Φιδόπλατη» και κρύβονταν μέσα στο πυκνό δάσος, ενώ άλλοι έπαιρναν τον δρόμο του Αη-Σώστη και κρύβονταν στη σπηλιά «Μπλορέτζα».

Η μαρμάρινη στήλη πάνω στο άνοιγμα της σπηλιάς στήθηκε εκεί από την Αδελφότητα Μικροχωριτών για να πληροφορεί τους περπατητές ότι εκεί έβρισκαν καταφύγιο οι Μικροχωρίτες στην περίοδο της Κατοχής για να προφυλαχτούν από τους κατακτητές. Η πλάκα τοποθετήθηκε το 1986, χάρη στην εθελοντική δουλειά του Νίκου Παπαδημητρίου και του Μένιου Κουτσούκη με το γιο του Νικήτα, την ανεψιά του Σοφία και τον αδελφό του αείμνηστο Νικήτα Σπ. Κουτσούκη, που φαίνονται στις πιο πάνω φωτογραφίες.

Τεχνικό Πρόγραμμα 2013 για το Μικρό Χωριό

Το Τοπικό Συμβούλιο του Μικρού Χωριού συνεδρίασε στις 17 Οκτωβρίου 2012 και μετά από διαλογική συζήτηση και λαμβάνοντας υπόψη τα αιτήματα των κατοίκων ομόφωνα αποφάσισε τα κατωτέρω έργα, με σειρά προτεραιότητας, για το τεχνικό πρόγραμμα 2013:

Για το Νέο Μικρό Χωριό

1. Προστασία του δρόμου – πάρκιγκ μπροστά από ξενώνα «Ρίζωμα» (Συνεχιζόμενο)
2. Συντήρηση Παιδικών Χαρών και κιγλιδωμάτων αυτών.
3. Κατασκευή τοίχου αντιστήριξης στη θέση Αγία Αικατερίνη
4. Διαμόρφωση χώρου μεταξύ εκκλησίας – σχολείου
5. Εξωραϊσμός εισόδου – επένδυση με πέτρα τοιχίου κάτω από οικία Τσινιά
6. Συντήρηση και αξιοποίηση Δημοτικού Σχολείου
7. Επέκταση δημοτικού φωτισμού
8. Καθαρισμός μονοπατιών και συντήρηση αυτών
9. Πέτρινος τοίχος κάτω από την πλατεία
10. Συντήρηση και αξιοποίηση γηπέδου και ηλεκτροδότηση αποδυτηρίων
11. Προστατευτικό τοίχιο κάτω από οικία Μαρίας Ν. Κακούρα (αίτηση αρ. 30/30-8-2011)
12. Ασφαλτόστρωση δρόμου από εκκλησία ως οικία Ζαχαρόπουλου (Αίτηση Χρυσούλας Ζαχαροπούλου)
13. Συντήρηση – τσιμεντόστρωση δρόμου στις σταυλαχερώνες (αίτηση κατοίκων)

Για το Παλιό Μικρό Χωριό

1. Απεγκλωβισμός υδροηλεκτρικού έργου και να τεθεί σε λειτουργία
2. Μελέτη για την αξιοποίηση της λίμνης στην είσοδο του χωριού
3. Κατασκευή τσιμεντόστρωση δρόμου από οικία Καρανίκα μέχρι γέφυρα
4. Καθαρισμός – επισκευή υδραύλακα πάνω από το χωριό για να λειτουργεί ως αγωγός ομβρίων υδάτων (σχετ. Τ2010/98 μελέτη ΙΓΜΕ)
5. Κατασκευή δρόμου λόγω καθιζήσεως κάτω από οικία Κυρίτση
6. Καθαρισμός και συντήρηση μονοπατιού από Αγ. Αποστόλους μέχρι Γαύρο
7. Συντήρηση νεκροταφείου (αίτηση Παντελή Κουβέλη)
8. Πλακόστρωση μονοπατιών
9. Συντήρηση παιδικής χαράς (βάψιμο – αντικατάσταση φθαρμένων οργάνων)

Παράκαμψη Μακρακώμης

Π. Σκλιάς

Από τις 17 Σεπτεμβρίου 2012 το έργο «Παράκαμψη Μακρακώμης» ανατέθηκε σε μια κοινοπραξία τριών εργολαβικών εταιριών που ειδικεύονται στην οδοποιία. Το έργο είναι προϋπολογισμού 22 εκ. ευρώ περίπου και αναμένεται να παραδοθεί σε 2 χρόνια. Το νέο τμήμα του δρόμου θα είναι σύμφωνο με τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές με πλάτος πάνω από 10 μέτρα. Με την ολοκλήρωσή του η διαδρομή Λαμία-Καρπενήσι θα γίνεται σε 35 λεπτά περίπου.

Για το έργο αυτό είχε συνταχθεί σχετική μελέτη το 2002, που όμως

παρέμενε ανενεργός. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδος, Παντελής Σκλιάς, μόλις πληροφορήθηκε γι' αυτή την εκκρεμότητα από το Νομάρχη Ευρυτανίας, Κώστα Κοντογεώργο, αγκάλιασε με ενδιαφέρον το θέμα και προχώρησε στην αναγκαία επικαιροποίηση της μελέτης κόστους 400.000 ευρώ. Δυστυχώς, λόγω της μεγάλης αντίδρασης των κατοίκων της Μακρακώμης, το έργο - ενταγμένο στο ΕΣΠΑ με 25 εκ. ευρώ - καθυστέρησε. Ο νέος περιφερειάρχης, Κλέαρχος Περγαντάς, επανήλθε στο θέμα και τελικά το Υπουργείο Υποδομών έβγαλε ρητή απόφαση για την κατασκευή του έργου.

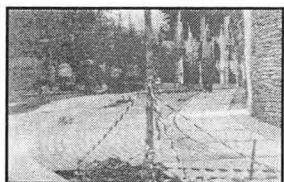

Κλ. Περγαντάς

Το έργο αφορά νέα χάραξη που ξεκινά από το Νεοχωράκι και καταλήγει στο Σταυρό, λίγο έξω από τη Λαμία, παρακάμπτοντας τα ενδιάμεσα χωριά. Επίσης περιλαμβάνει νέα χάραξη στο νέο δρόμο που ξεκινά από το τούνελ, με σκοπό να παρακάμψει την Πάνω Κάψη και να καταλήγει στο ύψος της Μεσαίας Κάψης.

Σύμφωνα με δήλωση του κ. Περγαντά, για τα υπόλοιπα τμήματα του δρόμου Λαμία-Καρπενήσι προχωρούν οι μελέτες αφού έχει εξασφαλιστεί γι' αυτές χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ ύψους 10,5 εκ. ευρώ, ώστε σύντομα να ολοκληρωθεί ολόκληρος ο οδικός άξονας.

Ανάπλαση Καρπενησίου

Ολοκληρώθηκε η ανάπλαση στο πρώτο τμήμα του δρόμου, που ξεκινά από το κτίριο της Νομαρχίας και φθάνει ως το κτίριο του ΟΤΕ. Το δεύτερο τμήμα, από τον ΟΤΕ ως το τέλος της πλατείας, λόγω των δυσχερών καιρικών συνθηκών του χειμώνα, θα αρχίσει την άνοιξη.

Το τελειωμένο κομμάτι του δρόμου είναι ωραιότατο, και παρ' όλο που δεσπόζει η ασχήμια του μισοτελειωμένου ογκώδους κτιρίου-σκελετού, εντούτοις ο δρόμος δίνει μια νότα ευρυχωρίας αλλά και νέας πνοής. Ας σημειωθεί ότι οι νέοι δρόμοι θα διαθέτουν και το πρωτοποριακό σύστημα γεωθερμίας. Με την ολοκλήρωση όλων των εργασιών, ασφαλώς το κέντρο του Καρπενησίου θα γίνει πιο φιλικό προς τον πολίτη, τον επισκέπτη και το περιβάλλον.

Τελεφερίκ στο Βελούχι

Ποιος δεν θα 'θελε να δει από ψηλά το ιστορικό Καρπενήσι με τη γύρω περιοχή του, κι' ύστερα να πατήσει στην κορφή του περήφανου Βελουχιού, να καθίσει στο όμορφο σαλέ του και ν' αγναντέψει στις γύρω κορφές; Ένα τραινάκι που θα 'παιρνε περπατητές από τους πρόποδες του βουνού και θα τους ανέβαζε στο χιονοδρομικό κέντρο, μέσα σε λίγα λεπτά, ήταν το όνειρο κάθε Ευρυτάνα, για χρόνια τώρα.

Η στιγμή αυτή, που φάνταζε σαν όνειρο απατηλό, φαίνεται ότι πλησιάζει. Ο Δήμος Καρπενησίου έχει ήδη έτοιμη μελέτη για την κατασκευή τελεφερίκ από την πόλη του Καρπενησίου ως το σαλέ του Βελουχιού. Βέβαια, απομένει το πιο δύσκολο βήμα, που δεν είναι άλλο

από την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων, ιδίως μέσα στην κρίση που μαστίζει σήμερα χώρα μας.

Αισιοδοξούμε όμως, δεδομένου ότι ο Δήμαρχος, κ. Κώστας Μπακογιάννης, πιστεύει ότι θα καταφέρει να εντάξει το έργο στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα Jessica, που δανειοδοτεί ιδιώτες επενδυτές.

Σχετικό ρεπορτάζ: εφ. Ευρυτανικά Νέα 7/11/2012

Δασοβοτανικός Κήπος

Στο Κεφαλόβρυσο Καρπενησίου υλοποιήθηκε ένα σημαντικό περιβαλλοντικό έργο. Ένας Δασοβοτανικός Κήπος που φιλοξενεί μια ευρεία κλίμακα χλωρίδας, κατάλληλης για την περιοχή. Περιλαμβάνει διάφορα είδη δένδρων και φυτών, που το καθένα έχει τη δική του πληροφοριακή ταμπέλα.

Το Καρπενήσι ήταν ένα από τα τρία επιλεγέντα μέρη στη διαδικτυακή ψηφοφορία της περιβαλλοντικής οργάνωσης «Αρκτούρος» που έγινε τον περασμένο Μάιο. Το έργο χρηματοδοτήθηκε από την εταιρία 3^Ε και ολοκληρώθηκε με τον συντονισμό του ΤΕΙ Δασοπονίας Καρπενησίου, την εθελοντική εργασία φοιτητών και την βοήθεια μηχανημάτων του Δήμου.

Αναμφίβολα, ο Δασοβοτανικός Κήπος του Κεφαλόβρυσου είναι ένας χώρος που αναβαθμίζει την περιοχή, που αποτελεί πόλο έλξης για τους επισκέπτες και που αξίζει όλοι μας να τον επισκεφθούμε.

Πετρέλαιο στο Αγρίνιο!;

Πενήντα χρόνια πριν.... έψαχναν πετρέλαιο στο Αγρίνιο!

Ο τίτλος είναι από τις «Εικόνες» του Σεπτεμβρίου του 1962: «Βρίσκεται στα 4.000 μέτρα ο θησαυρός;» Τότε όπως και τώρα περιμένουμε ένα θαύμα για να σώσει την ελληνική οικονομία. Έτσι λοιπόν όπως μας πληροφορεί το άρθρο η εταιρεία ερευνών Β.Ρ Ελλάς εκτελούσε γεωτρήσεις στην περιοχή Κλειστορέματα κοντά στο Αγρίνιο. Σύμφωνα με το σχέδιο επρόκειτο να δαπανηθούν 2.755.000 λίρες Αγγλίας και οι έρευνες θα πραγματοποιούνταν σε μια περιοχή 5.715 τ.μ που περιελάμβανε την Κεφαλονιά τη Λευκάδα και το δυτικό τμήμα της Αιτωλοακαρνανίας.

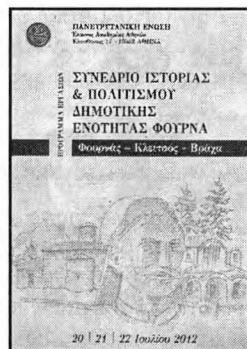
Πενήντα χρόνια μετά ακόμα περιμένουμε το θαύμα. Αυτή τη φορά οι έρευνες στο Ιόνιο ξεκινούν. Έτσι, όπως πληροφορούμαστε μέσα στο Νοέμβριο το νορβηγικό ερευνητικό σκάφος «Nordic Explorer» απέπλευσε από την Πάτρα με προορισμό το βόρειο Ιόνιο και με στόχο να ερευνησει μια τεράστια περιοχή έως τη νότια περιοχή της Κρήτης.

Που βρίσκεται ο θησαυρός;

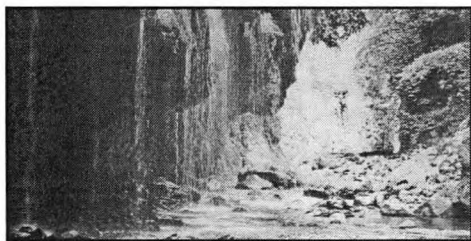
Πανευρυτανική Ένωση

Συνεχίζοντας την αξιέπαινη προσπάθειά της να προβάλει τις δημοτικές κοινότητες της Ευρυτανίας, η Πανευρυτανική Ένωση οργάνωσε συνέδριο με θέμα: «Ιστορία και Πολιτισμός της Δημοτικής Ενότητας Φουρνά».

Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε με επιτυχία στη Φουρνά, τον Κλεισό και τη Βράχα από 20 έως 22 Ιουλίου 2012. Έλαβαν μέρος πολλοί Ευρυτάνες και μη ομιλήτες, οι οποίοι ανέπτυξαν πτυχές της Ιστορίας και της πολιτισμικής ταυτότητας της περιοχής Φουρνά και γενικότερα της Ευρυτανίας.

Ημερίδα για το «Πανταβρέχει»

Ο Σύλλογος «Καλλιακούδα» σε συνεργασία με το Σύλλογο Ρωσκάς «Η Αγία Παρασκευή» πραγματοποίησε ενδιαφέρουσα ημερίδα με θέμα: Προοπτικές αξιοποίησης του Κρικελλο-πόταμου και του Φαραγγιού «Πάντα βρέχει», στη Ρωσκά Ευρυτανίας το Σάββατο, 4 Αυγούστου 2012.

Αξιόλογοι καθηγητές πανεπιστημίου, ειδικοί σε περιβαλλοντικά θέματα, ανέπτυξαν τις απόψεις τους και κατέθεσαν τις προτάσεις τους για καλύτερη αξιοποίηση της υπάρχουσας ήδη μελέτης, που αποβλέπει στην τουριστική αναβάθμιση ολόκληρης της γύρω περιοχής.

Περιοδικό Στερεά Ελλάς - Τιμητική Διάκριση

Η Ακαδημία Αθηνών, στην πανηγυρική της συνεδρίαση της 29^{ης} Δεκεμβρίου 2011 απένειμε έπαινο στο περιοδικό Στερεά Ελλάς για την μακρόχρονη συμβολή του στην «προβολή της ιστορίας, του πολιτισμού, της κοινωνικής και θρησκευτικής ζωής των νομών και πόλεων της περιοχής που ορίζει ο τίτλος του».

Συγχαίρουμε την διευθύντρια του περιοδικού, Δρα Φανή Ασημακοπούλου. Η βράβευση αυτή αποτελεί μια δίκαιη ανταμοιβή των υπευθύνων, που, για χρόνια τώρα, καταφέρνουν να κρατούν το ποικίλης ύλης καλαισθητό περιοδικό Στερεά Ελλάς σε υψηλό ποιοτικό επίπεδο.

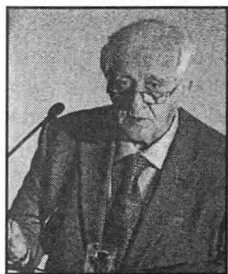
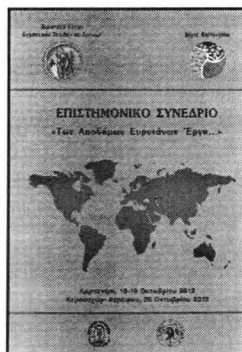

Των Αποδήμων Ευρυτάνων Έργα...

Με τον παραπάνω τίτλο, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ευρυτανικών Σπουδών και Ερευνών οργάνωσε επιστημονικό συνέδριο στο Καρπενήσι και στο Κερασσοχώρι (18-20 Οκτωβρίου 2012), με κύριο χορηγό τον Δήμο Καρπενησίου. Έγκριτοι πανεπιστημιακοί και ερευνητές ανέδειξαν την ατομική και συλλογική δράση αλλά και την προσφορά στην πατρίδα των Ευρυτάνων μεταναστών. Επίσης αναπτύχθηκαν θέματα όπως: Αίτια μετανάστευσης, δρόμοι και τρόποι αποδημίας, έθιμα, τρόποι προσαρμογής στη χώρα εγκατάστασης κ.ά. Πάνω απ' όλα έγινε γνωστή η πορεία, δράση και προσφορά πολλών αφανών ξενιτεμένων μας, που είχαν σκεπαστεί από την αχλύ της άγνοιας, του χρόνου ή ακόμα και της αγνωμοσύνης.

Για τη ζωή, το έργο και την προσφορά αποδήμων από το Μικρό Χωριό μίλησαν οι: Μένιος Κουτσούκης, Ρένα Κεράνη-Παπαθανασιάδη και Σπύρος Χαρ. Μαστρο-

Μένιος Κουτσούκης

Ρένα Κεράνη-Παπαθανασιάδη

Σπ. Χαρ. Μαστρογεωργόπουλος

γεωργόπουλος, ενώ η Αιμιλία Κουτσούκη ετοίμασε βιντεοταινία με εικόνες από την πέρασμα των μεταναστών από το μεταναστευτικό σταθμό του Ellis Island της Αμερικής στις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

Από την επίσκεψη στο Πνευματικό Κέντρο «Γ. Καφαντάρης»

Ι.Μ. Προυσού και Μικρό Χωριό

Ο Νικολός θυμάται, γράφει και σχολιάζει

Όπως φαίνεται, οι δεσμοί του Μικρού Χωριού με το Μοναστήρι της Παναγίας Προυσιώτισσας πάνε πολλά χρόνια, αιώνες πίσω, όπως δείχνουν διάφορες μαρτυρίες. Μια τέτοια μαρτυρία βρίσκεται στην παλιά εκκλησιά του Μοναστηριού, τους Αγίους Πάντες. Συγκεκριμένα, στο τέμπλο αυτής της εκκλησίας, που την εποχή της τουρκοκρατίας λειτουργούσε και ως Σχολή Γραμμάτων, βρίσκονται ακόμη σήμερα

Ο Ι.Ν. της Παναγίας της Προυσιώτισσας

δύο εικόνες που είναι έργο Μικροχωρίτη ζωγράφου, δηλ. φιλοτεχνήθηκαν από τον εικονογράφο Αναγνώστη, που φέρεται να είναι Μικροχωρίτης. Το όνομά του είναι καταχωρημένο στο λεξικό των «Ελληνικών ζωγράφων από την αρχαιότητα ως σήμερα». Να τι γράφει συγκεκριμένα το λεξικό αυτό:

«Αναγνώστης: Από το Μικρό Χωριό Ευρυτανίας. Στην εκκλησία των Αγίων Πάντων, που βρίσκεται στο νεκροταφείο της Μονής Πουσσού, υπάρχουν οι δεσποτικές εικόνες του Ιησού και της Παναγίας της Ελεούσας, που φέρουν την υπογραφή του με χρονολογία 1755».

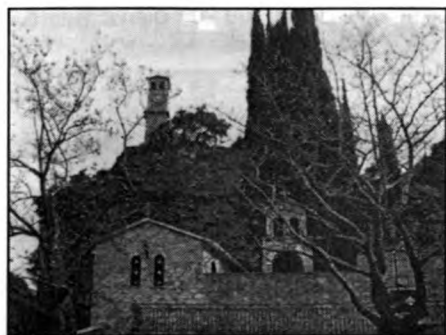
Λίγα χρόνια νωρίτερα (1748), άλλος Μικροχωρίτης με το όνομα «Δημήτριος (δυσανάγνωστο επίθετο)... από χωριόν μικρόν προσκυνόν», προσυπογράφει μαζί με άλλους Ευρυτάνες της Πόλης, γράμμα προς τον Ηγούμενο του Μοναστηριού Γαβριήλ, στο οποίο λένε, ότι με σιγίλιο του Πατριάρχη Παΐσιου, πέτυχαν το Μοναστήρι να αποκτήσει ανεξαρτησία από την Επισκοπή Λιτζάς και Αγράφων.

Αφήνω τα δεκάδες «υποστατικά» του Μοναστηριού στο Μικρό Χωριό, δηλ. κτήματα κ.λπ. που το Μοναστήρι κατείχε στο χωριό. Εκτός από τον Κτηματολογικό Κώδικα έχουν δημοσιευθεί, τόσο στο περιοδικό μας κατά καιρούς, όσο και στο βιβλίο του Μένιου Κουτσούκη: Το Μικρό Χωριό Ευρυτανίας (1969).

Θα κλείσω το κεφάλαιο αυτό υπενθυμίζοντας, ότι πριν από τον Στέφανο Μαστρογεωργόπουλο, που ανέφερα σε προηγούμενο τεύχος του περιοδικού, «ταγμένος» στην Παναγία ήταν και ο Θεοδοσής Γιοβάνης.

Όπως μας αφηγείται ο γιος του, Ντίνος – ενενήντα ετών σήμερα – ο αειμνηστος πατέρας του πήγε στο Μοναστήρι για να μονάσει εκεί. Μετά από λίγο καιρό άλλαξε γνώμη και γύρισε πάλι στο χωριό, όπου παντρεύτηκε κι έκανε οικογένεια.

Ένας άλλος Μικροχωρίτης, που προοριζόταν να πάει στο Μοναστήρι ήταν ο Μιχάλης, γιος του παλα-Χαράλαμπου Κωστόπουλου, που ο πατέρας του τον ήθελε να τον διαδεχθεί στο ιερατικό αξίωμα και να γίνει παπάς στο χωριό. Αλλά και ο

Η εκκλησία των Αγίων Πάντων

Μιχάλης, που είχε έφεση στα γράμματα, φαίνεται ότι ήθελε να μονάσει ή να γίνει ιερωμένος. Πήγε στην Κωνσταντινούπολη, που ήταν τα αδέρφια του Βαγγέλης και

*Ο Μιχ. Κωστόπουλος
με τη γυναίκα του Μαρία*

ο Μιχάλης Κωστόπουλος πέρασε τη ζωή του στο Παρίσι, όπου και άφησε την τελευταία του πνοή το 1971.

Σπύρος, με σκοπό να σπουδάσει στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης. Αυτό όμως δεν έγινε κατορθωτό και έτσι πήγε στη διετή Γαλλική Τεχνική Σχολή της Κωνσταντινούπολης. Γνώστης της γαλλικής γλώσσας αποφάσισε το 1915 να πάει στη Γαλλία, η οποία είχε ανάγκη από εργατικά χέρια. Εκεί γνώρισε τη Μαρία, κόρη του ιδιοκτήτη του σπιτιού που έμενε. Μαζί ασχολήθηκαν με διάφορες επιχειρήσεις, όπως, καφετέριες, εστιατόρια, μπαρ, ξενοδοχείο σε κεντρικό σημείο του Παρισιού (απέναντι από την Παναγία των Παρισίων). Αργότερα επιδόθηκαν και σε άλλες επιχειρήσεις, όπως εγκαταστάσεις στάθμευσης, την αγορά του γνωστού κινηματογράφου Orlean Palace και άλλα. Όλα τους απέφεραν σημαντικά οικονομικά οφέλη. Έκτός από μια-δυ φορές που επισκέφτηκε την Ελλάδα,

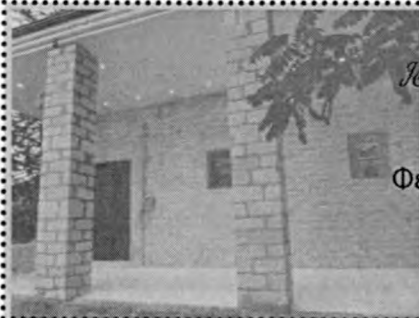

Ο Ισοκράτης
436 π.Χ. - 338 π.Χ.

Οι διοικούντες έμαθαν στους πολίτες να θεωρούν την μεν ακολασία ως δημοκρατία, την δε παρανομία ως ελευθερία, την δε αναίδεια ως ισονομία, το δε δικαίωμα να κάνει κανείς αυτά ως ευδαιμονία.

Ισοκράτης περί Δημοκρατίας

Οι την πόλιν διοικούντες κατεστήσαντο πολιτείαν νομιζουσαν την μεν ακολασίαν δημοκρατίαν, την δε παρανομίαν ελευθερίαν, την δε παρρησίαν ισονομίαν, την δ' εξουσίαν του ταύτα ποιείν ευδαιμονίαν.

*Ιστορικό και Παπγογραφικό Μουσείο
Μικρού Χωριού*

Φέρνει τον απόηχο περασμένων εποχών
στο σήμερα

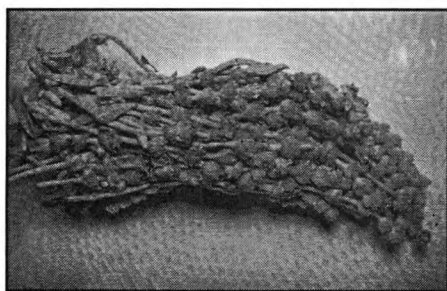
Επισκεφθείτε το

Το Τσαϊ του Βουνού

«Το ανώτερο τσαϊ προέρχεται από τα ψηλά βουνά», έλεγε μια αρχαία κινεζική παροιμία. Σήμερα, μπορούμε να καμαρώνουμε για το πολύτιμο φυτό που φυτρώνει μόνο του στα περήφανα βουνά μας και δεν είναι άλλο από το γνωστό Τσαϊ του Βουνού.

Γνωρίζαμε ότι το Τσαϊ του Βουνού παρουσιάζει πολλές θεραπευτικές ιδιότητες χάρη στα συστατικά του αιθέριου ελαίου που περιέχει. Οι ευεργετικές επιδράσεις οφείλονται στην αντιφλεγμονώδη, βακτηριοστατική και αντιοξειδωτική δράση του. Τώρα μαθαίνουμε για την πολύ σημαντική θεραπευτική ικανότητά του στην καταπολέμηση της νόσου του Αλτσχάϊμερ.

Ο καθηγητής Νευρολογίας στο Πανεπιστήμιο του Magdeburg και διευθυντής του ομώνυμου Ερευνητικού Κέντρου για Νευρολογικές Ασθένειες, Jens Pahnke, μας πληροφορεί ότι «το Τσαϊ του Βουνού έχει τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα κατά της νόσου του Αλτσχάϊμερ».

Από τη νόσο αυτή, που οδηγεί στον εκφυλισμό των εγκεφαλικών κυττάρων, πάσχουν σήμερα πάνω από 30 εκατομμύρια σε όλο τον κόσμο. Ο καθηγητής Pahnke, που κοουράρει 1.500 ασθενείς Αλτσχάϊμερ από όλο τον κόσμο ετησίως, εξηγεί πώς κατέληξε σ' αυτό το συμπέρασμα:

«Εδώ και επτά χρόνια μια εικοσαμελής επιστημονική ομάδα ανέλυε τα συστατικά 150 φυτών και βοτάνων από όλο τον κόσμο και τα

δοκίμαζε σε πειραματόζωα, χωρίς όμως σημαντική ωφέλεια. Από έρευνά μας στο Ιντερνετ, μάθαμε για τις ιδιότητες του ελληνικού βοτάνου και αποφασίσαμε να το παραγγείλουμε το 2010. **Είχαμε τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα!** Συγκεκριμένα πρώτα το δοκιμάσαμε σε ποντίκια. Παρατηρήσαμε ότι, όταν δινόταν συστηματικά για 25 μέρες, περιόριζε τη βλάβη του εγκεφάλου σε ποσοστό περίπου 80%. Το επόμενο βήμα ήταν να δοκιμάσουμε τις ιδιότητες του τσαγιού στους ανθρώπους. Το αποτέλεσμα ήταν εκπληκτικό: Πίνοντας καθημερινά τσαϊ για έξι μήνες, η ασθένεια υπαναχώρησε στο επίπεδο που ήταν εννέα μήνες νωρίτερα και μετά από αυτό σταθεροποιήθηκε σημαντικά». Και ο καθηγητής Πάνκι τονίζει: «Είχα ασθενή, που είχε πρόβλημα μνήμης και προσανατολισμού και είχε φτάσει σε σημείο που δεν μπορούσε ούτε στην τουαλέτα να πάει μόνος τους. Το χορήγησα τσαϊ για δύο μήνες και τώρα έχει βελτιωθεί σε τέτοιο βαθμό που ετοιμάζεται να πάει διακοπές με έναν φίλο του στις Άλπεις».

Ο γιατρός Pahnke συνιστά να πίνουμε αρκετά φλιτζάνια κρύο ή ζεστό τσαϊ την ημέρα. Είναι, άλλωστε γνωστό, ότι όσο νωρίτερα λαμβάνει κανείς προληπτικά μέτρα για το Αλτσχάϊμερ τόσο καλύτερα.

Τα επόμενα δύο χρόνια η επιστημονική ομάδα του Magdeburg φιλοδοξεί να δημιουργήσει ένα φάρμακο από το «τσαϊ του βουνού» σε μορφή χαπιού (πρόκειται συγκεκριμένα για την ποικιλία «sideritis scardica» που ενδημεί κυρίως στη Μακεδονία). Τα οφέλη θα είναι πολλά γιατί θα είναι συμπτωκνωμένο, οπότε η δράση του θα είναι ακόμα πιο αποτελεσματική, ενώ ως χάπι θα είναι πιο εύχρηστο.

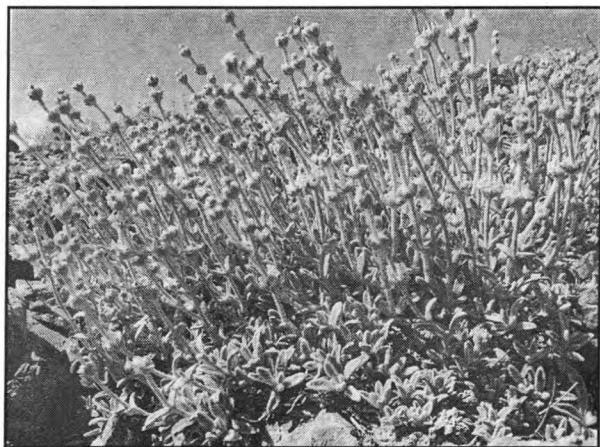
«Φυσικά», προσθέτει ο Καθηγητής, «για να ολοκληρωθεί η όλη διαδικασία απαιτούνται πολύ μεγάλες ποσότητες και παραγγέλνουμε τόνους για να εξυπηρετήσουμε όλους τους ασθενείς. Παράλληλα, έχουμε ξεκινήσει να καλλιεργούμε τσαϊ σε κάποιες εκτάσεις στη

Βουλγαρία, που συγγενεύουν κλιματολογικά και εδαφολογικά με τα βουνά της Μακεδονίας.

Στην εύλογη απορία της δημοσιογράφου γιατί δεν προμηθεύονται τσάι από την Ελλάδα, ο καθηγητής απαντά: «Δεν έχουμε πια την οικονομική δυνατότητα να εισάγουμε από την Ελλάδα, γιατί από τη στιγμή που έγινε αντιληπτό το έντονο ενδιαφέρον μας, η τιμή του προϊόντος αυξήθηκε κατά 600%!»!

Εφ. Καθημερινή 14/7/2012

Ένας γάιδαρος στο πηγάδι

Μια μέρα ο γάιδαρος ενός αγρότη έπεσε σε ένα πηγάδι. Το καμένο το ζώο φώναζε για ώρες και ο φτωχός αγρότης προσπαθούσε να βρει τρόπο να το βγάλει. Τελικά είδε ότι για να γίνει αυτό τα έξοδα ήταν πολλά για ένα τόσο γέρικο ζώο. Έτσι αποφάσισε να το θάψει στο πηγάδι για να μη βασανίζεται άλλο.

Κάλεσε τους γείτονές του να έρθουν να τον βοηθήσουν. Πήραν όλοι από ένα φυτάρειο και άρχισαν να πετάνε χώματα στο πηγάδι. Στην αρχή, ο γάιδαρος αντέδρασε με τη δυνατή φωνή του, όμως γρήγορα ησύχασε. Μετά από πολλές φυτσαριές, ο γεωργός κοίταξε κάτω στο πηγάδι κι έμεινε έκπληκτος με αυτό που είδε: Ο γάιδαρος, ολοζώντανος, ήταν πιο πάνω στο πηγάδι!

Και ήταν φυσικό, γιατί καθώς το χώμα έπεφτε στην πλάτη του, ο γάιδαρος πιναζόταν, το έριχνε κάτω και πατούσε πάνω του. Οι χωρικοί συνέχισαν να πετάνε φυτσαριές χώμα, ακόμα πιο γρήγορα και πολύ σύντομα, όλοι ζητωκραύαζαν το γάιδαρο που έφτασε στην κορφή.

Ηθικό Δίδαγμα: Στο πηγάδι της ζωής μας μπορεί να πέσουν πολλές φυτσαριές από εμπόδια. Όμως, κάθε ένα μπορεί να είναι εφελτήριο για κάτι καλύτερο. Ίσως μπορούμε, με ένα τίναγμα, να βγούμε και απ' τα βαθύτερα πηγάδια. Αρκεί να πατήσουμε πάνω σε κάθε πρόβλημα για να κάνουμε ένα βήμα πάνω.

Ν. Γκλ.

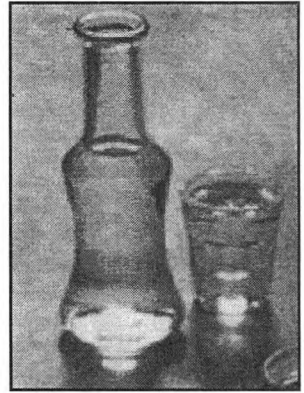
Το Μούρο

Το Μούρο, είναι ένα οινοπνευματώδες ποτό, πιο δυνατό από το τσίπουρο, που γίνεται από τον καρπό της μαυρομουριάς (Μορέα η μελανή ή στην αρχαιότητα συκαμινιά). Το είδος αυτό της μαύρης μουριάς, γνωστό από την αρχαιότητα, είναι μακροβιότατο (στην Αγγλία υπάρχουν μαυρομουριές με ζωή περίπου 4 αιώνων). Όμως η καλλιέργειά της είναι δύσκολη. Ο πιο γνωστός τρόπος πολλαπλασιασμού της είναι με μεταμόσχευση.

Ο καρπός της έχει ανοιχτό κόκκινο χρώμα στην αρχή και στην τέλεια ωρίμανση έχει χρώμα σκούρο μελανί. Από τον καρπό της γίνονται διάφορα φαρμακευτικά σιρόπια και το γνωστό ποτό Μούρο. Στην Ευρυστανία, η μαύρη μουριά ευδοκίμει στο χωριό Παπαρούσι, το οποίο είναι γνωστό για την παραγωγή του σπάνιου και ως εκ τούτου ακριβού Μούρου, που θεωρείται το καλύτερο σε όλη την Ελλάδα.

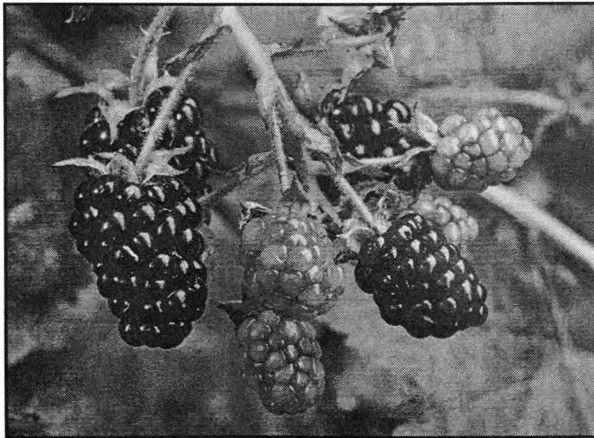
Τα φύλλα της μουριάς χρησιμοποιούνται για την σηροτροφία. Πατριδα της μαύρης μουριάς θεωρείται η Κίνα. Δεν ξέρομε πώς και πότε ήλθε στην Ευρυστανία. Εκείνο που γνωρίζουμε, είναι ότι στην Ευρυστανία υπήρχε ανεπτυγμένη καλλιέργεια μεταξοσκώληκα. Μάλιστα μέχρι το 1880, η Ευρυστανία θεωρείτο η κατ' εξοχήν σηροτρόφος περιοχή της Ελλάδας (έκθεση Δ.Ι. Χουτόπουλου).

Η μαύρη μουριά αντέχει στο κρύο, γι' αυτό καλλιεργείται κυρίως σε ορεινούς τόπους. Εντούτοις, εχθρός της είναι τα πολύ υγρά μέρη. Αν ποτιζεται πολύ, τότε δημιουργούνται μικρομύκητες με αποτέλεσμα να κιτρινίσουν και να πέφτουν οι βλαστοί και τα φύλλα της. Επίσης προσβάλλεται από μια ασθένεια που λέγεται κράδο,

η οποία προκαλεί αποσύνθεση στο εσωτερικό ξύλο του κορμού της και την ξεραίνει.

Η διαδικασία παραγωγής του μούρου διαρκεί αρκετούς μήνες. Για να φτιάξουν το μούρο, οι γεωργοί μαζεύουν προσεκτικά τον ώριμο καρπό της μουριάς και τον τοποθετούν σε δοχεία με νερό. Σιγά, σιγά οι μούρες φουσκώνουν και αρχίζει η ζύμωσή τους. Στη συνέχεια τις τοποθετούν σε ειδικό καζάνι, ίδιο με αυτό που

φτιάχνονται τα τσίπουρα και το βάζουν πάνω στη φωτιά. Από τον βρασμό, μέσα από τον ειδικό σωλήνα του καζανιού, αποστάζεται το μούρο. Για το καλό μούρο, ο βρασμός πρέπει να γίνεται έτσι ώστε το μούρο που αποστάζεται να έχει τη μορφή πολύ λεπτής κλωστής.

Χειμωνιάτικα ευρυτανικά μαγειρέματα

Ο χειμώνας έχει ήδη φτάσει στην Ευρυτανία. Τα πρώτα χιόνια έπεσαν στα βουνά αλλά όπως μαθαίνουμε έφτασαν και μέσα στα χωριά. Οπότε είναι κατάλληλος καιρός για τα χειμωνιάτικα ευρυτανικά μαγειρέματα. Απευθυνθήκαμε και πάλι στην κ. Βάγια Ντασιώτη, φίλη από την Πρασιά, για να μας περιγράψει τις αναμνήσεις της από το χωριό:

«Μπαίνοντας ο Δεκέμβρης σφάζονταν τα γουρούνια, όπου γινόταν και ανταγωνισμός για το ποιος θα κάνει το μεγαλύτερο γουρούνι». Η Βάγια παινεύεται ότι η οικογένειά της κέρδιζε πάντα καθώς το γουρούνι τους έφτανε τα 120 -130 κιλά. «Τα γουρούνια μας τρώγανε καλά», λέει η Βάγια, «ήμασταν μεγάλη οικογένεια και είχαμε πολλά «απόσαλα»¹ αλλά τα ταΐζαμε επίσης και πολλά λαχανικά».

Χοιρινό. Αφού σφαζόταν το γουρούνι γινόταν ο διαχωρισμός των μερών του, δηλαδή ποια θα αλευρωθούν και θα συντηρηθούν και ποια θα μαγειρεύονταν ώστε να διατηρηθούν σε κάδους καλυμμένα με λίπος.

Κομμάτια από το μπουτί κόβονταν σε μακριές λωρίδες και συντηρούνταν ως εξής: Γινόταν ένα μίγμα από αλεύρι σιταριού και καλαμποκιού και αλάτι, τύλιγαν το κρέας (το κολοκύλαγαν) στο μίγμα αυτό ώστε να απορροφήσει όσο χρειάζεται και μετά από λίγο δημιουργούνταν μια κρούστα, η οποία προστάτευε το κρέας, που έτσι θα μπορούσε να διατηρηθεί για ένα ολόκληρο χρόνο. Όταν ερχόταν η ώρα, το κρέας αυτό μαγειρευόταν με πράσα και κραμπολάχανο, χύλωνε και ήταν νοστιμότατο.

Χοιρινό με κυδώνια. Η πολυτελής εκδοχή που επιλεγόταν στα επίσημα τραπέζια ήταν η εξής: Τσιγαρίζαν το κρέας και το άφηναν να σιγοβράσει με φύλα δάφνης, ρίγανη, πιπέρι. Κατόπιν αλεύρωναν φέτες κυδωνιού τις τσιγαρίζαν με λίγο βούτυρο και τις πρόσθεταν στο φαγητό και το έσβηναν με κρασί. Το άφηναν να σιγοβράσει ακόμη μισή ώρα. Στην πρόχειρη εκδοχή μαγείρευαν τα κυδώνια μαζί με το κρέας, στο τέλος τα κυδώνια έλειωναν και σερβίρονταν σαν πουρές.

Τσιγαρίδες με τραχανά. Σερβιριζόταν κυρίως για πρωινό, ώστε τα μέλη της οικογένειας να έχουν δύναμη να αντέξουν κατά τη διάρκεια της μέρας το κρύο του χειμώνα. Έβραζαν τον τραχανά και λίγο πριν ολοκληρωθεί το μαγείρεμα, πρόσθεταν τις τσιγαρίδες που κατά κύριο λόγο ήταν λίπος και φλούδα από χοιρινό κρέας.

Το χειμώνα είχαν επίσης μεγάλη κατανάλωση και τα λουκάνικα. Μαγειρεύονταν με διάφορους τρόπους, με πράσο και λάχανο, ένα είδος σπετζοφάι ή απολαυστικά ψητά ή ριγανάτα. Συνόδευαν κυρίως το τσίπουρο. Ένα φαγητό της βιασύνης ήταν πατάτες στη γάστρα μαγειρεμένες με σκόρδα, δάφνη και λουκάνικο. Ο τόπος μοσκοβόλαγε. Αντί για λουκάνικο μπορούσαν να βάλουν χοιρινό ή λαγό ή κότα.

Λαγός στιφάδο με λιαστά κορόμηλα: Όταν ο κυνηγός ήταν καλός και τυχερός και έφερνε ένα λαγό στο σπίτι τότε μαγειρευόταν με ιεροτελεστία! Κρέμαγαν το

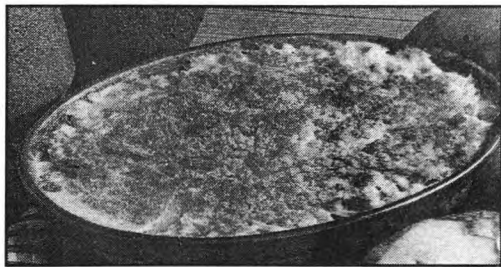
¹ Αποφάγια ή υπολείμματα

λαγό μέσα σε πάνινη σακούλα για μια μέρα ώστε να σιτέψει. Όταν ξεκινούσε το μαγείρεμα κομματιαζαν το λαγό τον έβραζαν σε «κακάβι» χαλκωματένιο, στη συνέχεια έβραζαν ξερά κρεμμύδια ολόκληρα, δυο φύλλα βάγια (δάφνη), καμιά δεκαριά λιαστά κορόμηλα, τρεις τέσσερις σκελίδες σκόρδο, αλάτι, χωρίς βούτυρο και λάδι (έβραζε στο δικό του λίπος). Έκλειναν το καπάκι και το σφράγιζαν με προζύμι (μια αυτοσχέδια χύτρα) άφηναν το λαγό να σιγοβράσει τουλάχιστον τρεις ώρες. Φατνάζεστε τη γεύση;

Τι άλλο υπήρχε το χειμώνα; Φυσικά οι πίττες όπως η κολοκυθόπιτα με ξερό κίτρινο κολοκύθι. Έκοβαν στα δυο το κολοκύθι, καθάριζαν τα «χλέπια»², το έβγαζαν γρήγορα με ένα κουτάλι, το ανακάτευαν σ' ένα ταψί με τυρί, ή βουρλοτύρι³, βούτυρο καταικίσιο, αυγά και μια δυο χούφτες καλαμποκάλευρο. Άνοιγαν φύλλα, έστρωναν δυο από κάτω έβραζαν το 1/3 της ποσότητας, έστρωναν άλλο φύλλο έβραζαν λίγη ακόμη ποσότητα, και τέλος ακόμη ένα φύλλο με την υπόλοιπη ποσότητα. Το σκέπαζαν με δυο φύλλα, τα άλειφαν με βούτυρο, την έκοβαν σε κομμάτια και την έβραζαν στη γάστρα. Με παρόμοιο τρόπο γινόταν η πρασόπιττα.

Μια ακόμα πίτα ήταν η γαλατόπιτα, αλμυρή ή γλυκιά. Για τη γλυκιά πίτα χρησιμοποιούσαν μια ποσότητα γάλα, αλεύρι σιταρένιο, ζάχαρη και αυγά, τα ανακάτευαν και τα έριχναν σε βουτυρωμένο ταψί. Η πίτα αυτή δεν είχε φύλλο, αλλά μετά το ψήσιμο αποκτούσε μια όμορφη ροδοκόκκινη κρούστα.

Αλλά όπως ξέρουμε το πιο συνηθισμένο γλυκό ήταν ο μπακλαβάς. Αφού είχε γίνει η συγκομιδή των καρυδιών και υπήρχε μπόλικο υλικό για μπακλαβάδες. Οι πλούσιοι γίνονταν με μέλι και μπόλικά καρύδια ενώ οι φτωχοί με ζάχαρη, λιγότερα καρύδια και συμπλήρωμα ρευστά

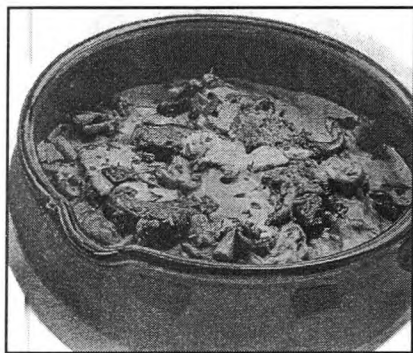
(ζύμη με νερό και σιτάλευρο, ελάχιστο αλάτι, που το έτριβαν και γινόταν σαν τραχανάς και το περνούσαν από το τηγάνι). Σε όλους έβραζαν κανέλλα και γαρύφαλλα. Άνοιγαν περίπου 100 φύλλα, τον έκοβαν πριν τον ψήσουν και κάρφωναν τα κομμάτια με γαρύφαλλα. Αφού ψηνόταν, έφτιαχναν το σιρόπι με το μέλι ή τη ζάχαρη το οποίο έριχναν αφού κρύωνε ο μπακλαβάς.

Και μια που περάσαμε στα γλυκίσματα, ας πούμε για τα κορόμηλα. Τα κορόμηλα (τα κόκκινα) γίνονται περίπου στα μέσα του καλοκαιριού. Όταν ωρίμαζαν τα μάζευαν και τα 'λιαζαν, όπως έκαναν λίγο αργότερα και με τα κράνια. Τα άπλωναν σ' ένα σεντόνι πάνω σ' ένα πάγκο ή τραπέζι, ή σε μια χαμηλή στέγη καλύβας, βάζοντας στο κάτω μέρος ένα εμπόδιο ώστε να μην κυλάνε. Τα άφηναν στον ήλιο μέχρι να ξεραθούν. Το χειμώνα τα έβραζαν και τα χρησιμοποιούσαν είτε για το κρύωμα ή για ποτό (πόντζι). Έβραζαν δηλ. τα κορόμηλα, πρόσθεταν ζάχαρη και τσίπουρο και είχαν ένα πρώτης τάξεως ζεστό και δυνατό ποτό! Επίσης τα έκαναν και ψητά: Έβραζαν κομμένες φέτες με τη φλούδα στο ταψί με αρκετό νερό, ζάχαρη, γαρύφαλλα κανέλλα, τις άφηναν περίπου δυο ώρες στη γάστρα ώστε να «σωθεί» το νερό. Πρόσεχαν να μην «φαρφατίσουν» δηλαδή να μείνουν ολόκληρα και να μην διαλυθούν.

2 Το μέρος από το εσωτερικό του κολοκυθιού που δεν τρώγεται

3 τυρί που συντηρείται σε δέρμα του ζώου μαζί με τσαλαφούτι ή κατίκι

Τα κίτρινα κορόμηλα που έβγαιναν στα ξηρικά χωράφια, ήταν μεγάλα σα βερούκοκα, αμυγδαλόσχημα και το χρώμα τους ήταν κίτρινο κροκκί. Αυτά τα μάζευαν πριν μαλακώσουν με σκοπό να φαγωθούν το χειμώνα. Πως πετύχαιναν τη διατήρησή τους; Τα έχωναν μέσα στο καλαμπόκι και το σιτάρι που φύλαγαν στα ξύλινα αμπάρια και αυτά με τον καιρό μαλάκωναν χωρίς να σαπίζουν και παράλληλα διατηρούσαν το χρώμα τους και τη σάρκα τους φρέσκια. Έτσι λοιπόν είχαν γλυκύτατα ώριμα κορόμηλα στην

καρδιά του χειμώνα! Με τον ίδιο τρόπο μαλάκωναν και τα άγρια σκληρά απίδια «γκόρτσια» και τα έτρωγαν γλυκά το χειμώνα.

****

Οι αναμνήσεις της κυρά-Βάγιας σταματούν εδώ, σίγουρα όμως όσοι έχουν ζήσει στο χωριό θα θυμηθούν και άλλα πολλά και νόστιμα εδέσματα, που ετοίμαζαν οι γιαγιάδες και οι μανάδες τους. Οι στήλες του περιοδικού μας περιμένουν να φιλοξενήσουν κάθε ανάμνηση από τα παλιά ή κάθε παραδοσιακή συνταγή.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Είπε κάποιος στον Αρίστιππο ότι η Λαΐδα δεν τον αγαπά, αλλά προσποιείται ότι τον αγαπά. Ο Αρίστιππος απάντησε: «Ούτε το κρασί με αγαπά, εγώ όμως το απολαμβάνω».

Ο Διδύμων, ένας αρχαίος οφθαλμίατρος, εξετάζει το μάτι μιας κοπέλας και ο Διογένης, που ξέρει ότι είναι ερωτύλος, κοινώς γυναικάς, του λέγει: «Πρόσεξε Διδύμωνα, μήπως εξετάζοντας τον οφθαλμό, φθείρεις την κόρη».

Ένας φαλακρός έβριζε τον Διογένη. Ο φιλόσοφος γύρισε και του είπε: «Δεν σου ανταποδίδω τις βρισιές, αλλά θα ήθελα να πω ένα «μπράβο» στις τρίχες σου, που απαλλάχτηκαν από ένα κακορίζικο κεφάλι».

Ρώτησε κάποιος τον Αντισθένη τι είδους γυναίκα θα ήταν κατάλληλη για γάμο. Ο φιλόσοφος του είπε: «Το πράγμα είναι δύσκολο. Αν παντρευτείς ωραία, θα την έχεις με άλλους κοινή, αν άσχημη, θα είναι σαν να σου επέβαλαν ποινή».

Πληροφορήθηκε ο Αριστοτέλης από κάποιον ότι μερικοί τον έβριζαν. Ο φιλόσοφος απάντησε: «Καθόλου δεν με νοιάζει. Όταν είμαι απών, δέχομαι ακόμα και να με μαστιγώνουν».

Αγγελική Σπυρ.

Κάποτε, μιαν εποχή κι έναν καιρό, ήτανε δυο αδέρφια. Απ' τ' αδέρφια αυτά, ο ένας ήταν πλούσιος κι ο άλλος ψωμοζήτης. Μια φορά, ο πλούσιος κάλεσε το φτωχό και του είπε: «Αδερφέ, καθώς ξέρεις κι όπως γνωρίζεις, απάνω στα ψηλά βουνά στα πράσινα λιβάδια έχω άλογα πολλά, φοράδες με πουλάρια. Μιας κι έπιασε χινόπωρο, κοντεύει κι ο χειμώνας, μπορείς να πας και ν' ανεβείς στον κάμπο να τα φέρεις; Αν πας, να ξέρεις, για τον κόπο σου θα σου δώσω πέντε μηνών πουλάρι».

- Να πάου...; Να πάου, αλλά καλύτερα... στάσ'... στέκα, να ρωτήσου κι τ' γυναίκα μ', του απάντησε ο φτωχός.

- Καλά, του είπε ο πλούσιος. Ρώτα την κι έπειτα έλα... έλα και πες μου.

- Γυναίκα ...; Ξερ'ς... Ου αδιρφός μ', ου πλούσιους, μου 'πει να πάου να τ' φέρου τ' άλουγα απ' τα β'να. Τι λες...; Να πάου...;

- Δεν τ' ρας αυτού ια τ'ν ξ'πουλ'σιά σ', τ' χλιμάρα σ' κι τα χάλια σ' π' μ' θελ'ς να πας κι απάν' στα β'να. Όχ, να μη πας π' θινά... Πίστρουσι τ'ν ουρά σ' κι κάτσι, του απάντησε η γυναίκα του.

Φορτωμένος με της γυναίκας του την άρνηση, σηκώθηκε και πήγε στον αδερφό του.

- Αδερφέ, του είπε. Η γυναίκα μ' μου 'πι να κ' τάξου τ'ν ξ'πολ'σιά μ', τ' χλιμάρα μ' κι τα χάλια μ' κι να κάτσου, γι' αυτό... γι' αυτό, π' λες, δε θα πάου για τ' άλουγα.

- Θα πας αν σου δώσω ένα ζευγάρι τσαρούσια, θα πας;

- Κάτσι, να πάου να τ' ματαρουτήσου κι θα σ' που.

- Γυναίκα; Ου αδιρφός μ', μου 'πι, ότι άμα πάου για τ' άλογα, θα μ' δώκ' ένα ζιου-βγάρ' τσαρούχια, τι λές; Να πάου...;

- Τοιμά σ' κι τράβα, του απάντησε η γυναίκα του.

Έτσι έκαμε, λοιπόν κι εκείνος. Άκουσε τη γυναίκα του, πήγε στον αδερφό του, πήρε τα τσαρούχια, τα φόρεσε στα ποδάρια του και κίνησε για το βουνό.

Στο βουνό που πήγε, βρήκε μια ψηλή και όμορφη γυναίκα, που έτρεχε μέσα στα λιβάδια και φύλαγε του αδερφού του τ' άλογα.

- Καλή μ' γυναίκα... Αυτά τ' άλουγα είν' τ' αδιρφού μ' κι ήρθα να τα συμμ' ζέψου. Ήρθα να τα πάρου, για να τα πάου στουν κάμπου... Να τα πάου κατ' στα χ' μαδιά, στ' απόγouna κι τ'σ ζέστis, αλλά ... αλλά για στέκα... Ποια είσι ισύ π' τα φ' λας, π' τα πας απού κounτά κι απ' του ζ'λάπ' τα προυστατεύ'ς; Ρώτησε γεμάτος θαυμασμό και περιέργεια την άγνωστη γυναίκα.

- Εγώ, είμαι η τύχη του, είμαι το ριζικό του, του απάντησε η γυναίκα. Όλο το καλοκαίρι τα φύλαγα απ' τους λύκους, τα προστάτευα απ' τους αλογοσύρτες και τα 'διωχνα απ' το κακό το σύμπτωμα. Και μιας κι ήρθες, έλα ... πάμε μαζί στον κάμπο. Εγώ θα πάω μπροστά, έλα κι εσύ από πίσω.

Ο φτωχός και ξαφνιάστηκε και ζήλεψε. «Μπράβου ου αδιρφός μ'...! Για να'χ' τέτοια τύχ' κι αυτό του ριζικό, είδis...; Χώμα πιάν' κι μάλαμα γιέντι», είπε με το νου του και πήγε να σαλαγήσει τ' άλογα, να μάσει τα πουλάρια, αλλά κοντοστάθηκε... κοντοστάθηκε και ...

- Κι δε μ' λες, καλή μ' γυναίκα; Αν ξερ' ς, κείν' η ρουφιάνα η δ' κιά μ' η τύχ' σια πού είν' σια πού βουσκάει κι δε μι τ'ράει μένα ντίπ; Ρώτησε του αδερφού του την ομορφοκαμωμένη τύχη.

Η γυναίκα ψιμογέλασε λίγο, έσκυψε ντροπιασμένα το κεφάλι της και του είπε: «Να, να... Αν πας εκεί δα στο δάσος, θα τη βρεις να κοιμάται κάτω απ' το ψηλότερο κλαρί, σιμά στο ρέμα στην ιτιά, κοντά στην κρύα βρύση».

Ο φτωχός παράτησε τ' άλογα, άφησε τις φοράδες και πάει να βρει την τύχη του τη ράθυμη, την κακομοιριασμένη. Πήγε και πραγματικά τη βρήκε ν' αναπαύεται, να φτιάχνει πρόσωπο, μάγουλα, κορμοστασιά και να βαριοκοιμάται! Την ξυπνάει και της λέει: «Ποια είσι ισύ, μουρή τιμπέλα, π' κ'μάσι ιδώ απάν' στου β'νό και απ' κάτ' απ' των κλαριών τουν ίσκιου του βαθύ;»

- Τι, δε με γνωρίζεις; Η τύχη σου είμαι...

- Κι δε μ' λες...; Τι κακό σο' 'καμα κι μι κατατρέχ'ς...; Γιατί του μάλαμα, τ' ασήμ' κι του χρυσάφ' μ' του καν'ς χώμα, αντάρα, κουρνιαχτό κι αέρα;

- Τι να σου πω, καημένε ... τυχερός είσαι. Με πήρε ο ύπνος και τα πήρες απ' τον αδερφό σου τα τσαρούχια, αν δεν κοιμόμωνα... Είδες ...; Πώς δεν πήρες και το πουλάρακι; Δεν το πήρες, γιατί ήμουνα ξυπνητή.

- Αν έχεις τύχη, διάβαινε και ριζικό περπάτει, μονολόγησε ο φτωχός και πήγε να μαζέψει τ' άλογα, τις φοράδες και του αδερφού του τα πουλάρια, οπού 'χε τύχη σα βουνό και ριζικό σαν κάμπο!

---

*Το Μικρό Χωριό Ευρυτανίας
Περιήγηση στο χώρο και στο χρόνο*

**Ένα βιβλίο για τον κάθε επισκέπτη
ή φίλο του Μικρού Χωριού**

Πωλείται στο Μουσείο του Χωριού

Για την κάλυψη των εξόδων συντήρησής του

Ο Νερόμυλος

Η ιστορία του νερόμυλου ή της «υδραλέτης» όπως ήταν η αρχαία ονομασία του, είναι πολύ παλιά. Ξεκινάει πριν από τη γέννηση του Χριστού και φτάνει ως τις μέρες μας. Δουλειά του νερόμυλου ήταν να αλέθει τη σπορά, συνήθως στάρι ή καλαμπόκι, δηλ. την πρώτη ύλη του ψωμιού, του πιο βασικού είδους της διατροφής μας.

Στο Μικρό Χωριό πριν από τον πόλεμο υπήρχαν 4 νερόμυλοι, που λειτουργούσαν χάρη στα νερά που κατέβαιναν από τις φυσικές πηγές του χωριού, το Κεφαλόβρυσο. Ο ένας, ο μύλος του Γιώτα, βρισκόταν κοντά στο Κεφαλόβρυσο και σωζόταν ως τη δεκαετία του '60. Πολλές παρέες του χωριού, σε εκδρομές τους στο Κεφαλόβρυσο, κάθονταν στη λάκα του και απολάμβαναν τη μέρα τους με αστεία και τραγούδι.

Πιο κάτω, στα αριστερά του ρέματος, ήταν ο μύλος του Παπαδογιάννη και ακόμη πιο κάτω, δεξιά, ήταν ο μύλος του Καντζιά. Στην άλλη πλευρά της γέφυρας, δίπλα στο ρέμα βρισκόταν ο μύλος του Πέτσικα. Οι μύλοι αυτοί ήταν πετρόκτιστοι, σε τετρά-

γωνο σχήμα με ένα παράθυρο και στη σκεπή τους είχαν ένα μεγάλο ξύλινο καλάνι, ύψους περίπου 3 μ., που προοριζόταν για να φέρνει με πίεση το νερό στο μύλο. Το άλεσμα της σποράς δεν ήταν απλό. Χρειαζόταν ένα σύνθετο μηχανισμό, που αξίζει να τον περιγράψουμε, μια που κανένας από τους νερόμυλους του χωριού μας δεν σώζεται σήμερα.

Φυσικά, ο ειδικός στο μύλο και πολλές φορές πρωτομάστορας ήταν ο Μυλωνάς. Ο μυλωνάς, όχι μόνο δούλευε ασταμάτητα, ιδίως το καλοκαίρι και το Φθινόπωρο, για να αλέσει το στάρι ή το καλαμπόκι που έφερναν σε σακιά οι χωριανοί, αλλά και σαν καλός οικοδεσπότης πρόσφερε «μπομπότα» ή ό,τι άλλο είχε, σε όσους έρχονταν από μακριά και έπρεπε να περιμένουν ώρες για να πάρουν το αλεύρι τους. Ένας μύλος μπορούσε να αλέσει ως 100 οκάδες την ώρα, δηλαδή να βγάλει περίπου 1200

οκάδες τη μέρα. Τα αλεστικά, δηλαδή η πληρωμή του μυλωνά δεν γινόταν σε χρήμα αλλά σε «ξάϊ», όπως το 'λεγαν, δηλαδή ποσοστό 2-10% από το συνολικό άλεσμα.

Ο εξοπλισμός του νερόμυλου βασιζόταν σε τρία μέρη. Το πρώτο αφορούσε τη διοχέτευση του νερού στο μύλο και απαρτιζόταν από το μυλαύλακο, τον κάλανο (ή χοάνη ή βαράρι) και το σφουνί. Το δεύτερο, το κινητό μέρος του μύλου, είχε τη φτερωτή, τον άξονα και τα εξαρτήματά τους και το τρίτο ήταν το αλεστικό μέρος που περιλάμβανε τις μυλόπετρες, τη σκαφίδα, την αλευροθήκη και μικρά άλλα βοηθητικά εξαρτήματα.

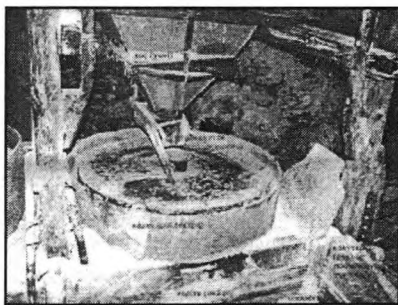
Για τη λειτουργία του μύλου ήταν ακόμη απαραίτητα: α) Η δέση, τεχνητό φράγμα νερού από κορμούς δέντρων συνήθως, πέτρες, φύλλα κ.ά. β) Το μυλαύλακο, που έφερνε το νερό στο μύλο, πάνω στην οποία και σε απόσταση ενός μέτρου από το στόμιο, τοποθετούσαν την σχάρα (παλουκαριά) για να συγκρατεί τα διάφορα χόρτα, φύλλα κ.ά. που παρέσυρε το νερό. γ) Τον κάλανο (ή χοάνη ή βαράρι), φτιαγμένο από ξύλο ή τοίγγο, φαρδύ επάνω και πολύ στενό κάτω, στηριγμένο λίγο λοξά σε βράχο ή λιθόκτιστο τοίχο στο πίσω μέρος του μύλου. Μεταξύ μυλαύλακου και χοάνης υπήρχε η κόφτρα, η οποία ρύθμιζε τη ροή του νερού. δ) Το σφουνί, δηλ. το κάτω μέρος

Ο Μύλος του Καντζιά

του κάλανου, που ήταν πολύ στενό, για να βγαίνει το νερό με πίεση. Μπροστά στο άνοιγμα του σιφονιού ήταν τοποθετημένο ένα ξύλινο εξάρτημα (το σταματήρι), που καθόριζε την ποσότητα νερού που έπρεπε να πάει στην φτερωτή. ε) Η φτερωτή (είδος τροχού), διαμέτρου 1,5 μ. περίπου, κατασκευασμένη από δύο μεταλλικά στεφάνια (εσωτερικό και εξωτερικό) και ανάμεσά τους τοποθετημένα τα περύγια (ξύλινα ή μεταλλικά), στα οποία χτυπάει το νερό που έρχεται από το σιφούνι. ζ) Ο άξονας, ξύλινος ή μεταλλικός, ύψους περί το 1,5 μ., ο οποίος συνδέει την φτερωτή με την άνω μυλόπετρα, η οποία με τη σειρά της μετέδιδε την κίνηση στην άλλη, την κάτω μυλόπετρα. η) Οι μυλόπετρες ή μυλόλιθοι, 2 στρογγυλές μεγάλες πέτρες, το σημαντικότερο, ίσως, τμήμα του όλου μηχανισμού άλεσης. θ) Ο σταυρός ή σηκωτήρι, που ήταν το εξάρτημα με το οποίο γινόταν η ανύψωση ή το κατέβασμα της άνω μυλόπετρας, ώστε το άλεσμα να βγαίνει χονδρό ή ψυλό. ι) Η κοφίνα ή σκαφίδα (ξύλινη σκάφη ή κάσα), κωνική συνήθως, στην οποία έμπαιναν οι σπόροι που έπρεπε να αλεστούν. Στο κάτω μέρος της η σκαφίδα είχε μια τρύπα μέσω της οποίας οι σπόροι κατέληγαν στην «κούτλα» ή καρύδι, δηλ. σε ένα ημισφαιρικό κουτί ξύλινο με ένα στόμιο μπροστά. Αυτό το στόμιο κουνιόταν τρεμουλιάζοντας και ο καρπός έπεφτε λίγος, λίγος στην «γούλα» και από κει στις μυλόπετρες για να αλεστεί. κ) Η αλευροθήκη, ξύλινο κασόνι μπροστά από τις μυλόπετρες, όπου έπεφτε το άλεσμα, δηλαδή το αλεύρι.

Η «σκαφίδα» και οι «μυλόπετρες»

Ο νερόμυλος είχε και άλλα εξαρτήματα, όπως: 1. το επανωμύλι, ξύλινος τροχός, 2. το μυλοκόπι, σφυρί για να χαράζονται οι μυλόπετρες, 3. το βαρδάρι, ξύλινη βέργα, της οποίας το ένα άκρο κατέληγε στις οδοντωτές χαραγές του επανώμυλου, 4. το φτυάρι ή σέσουλα, ξύλινο φτυαράκι με λαβή για να μεταφέρεται το αλεύρι από την αλευροθήκη στα σακιά. 5. το κουντέλι, που αποτελείται από δύο ξύλινα κοντάρια και το χρησιμοποιούσαν για το ανασήκωμα της μυλόπετρας. 6. Το φτυάρι και το τσαπί για τον καθαρισμό του μυλαύλακου. 7. Ο τρίποδας, ξύλινο χαμηλό τραπεζάκι, στο οποίο στηρίζαν την επάνω πέτρα όταν έπρεπε να τη χαράξουν. 8. Ο παπάς, ξύλινος κύλινδρος, στον οποίο τοποθετούσαν την πάνω μυλόπετρα και κυλώντας τον μπορούσαν να την μετακινούν ευκολότερα.

Οι νερόμυλοι του χωριού

Του παπα-Γιώργη Δήμιου

*Στις ποταμιές κοντά εκεί, στα σκιερά πλατάνια
Παλιά μνημεία σώζονται, νερόμυλοι μαντάνια.
Απομεινάρια πια εκεί, στην παρακμή σαπίζουν
Έχουν μακρά παράδοση, παλιούς καιρούς θυμίζουν
Έχασαν πια τη λάμψη τους, δεν άντεξαν στον χρόνο.
Τώρα παλιά κειμήλια, μας προξενούνε πόνο.
Χρυσάφι αλεύρι έδιναν, την εποχή εκείνη
Γλυκό ψωμί χωριάτικο, αξέχαστο θα μείνει.*

*Αποσπάσματα από την εφ.
Η Φωνή της Μαυρομάτας αρ. φύλλου 21*

Η Απληστία Άρθρο του Wim Venter

Από την Ελένη Λαΐνη Κόνιτς,
Illinois, Η.Π.Α.

Πολλοί άνθρωποι μετράνε την επιτυχία με τα χρήματα. Όμως, τα λεφτά δεν είναι παρά μία μόνο παράμετρος της επιτυχίας. Και όποιος δεν καταφέρει να ελέγξει το πάθος του για συνεχή αύξηση πλούτου, μπορεί να καταλήξει στο απολύτως αντίθετο αποτέλεσμα. Κί' αυτό γιατί η απληστία συνήθως βαδίζει χέρι, χέρι με την αποτυχία για πολλούς λόγους, όπως:

- Η τυπική συμπεριφορά ενός άπληστου περιστρέφεται γύρω από την επιθυμία να «πιάσει την καλή» γρήγορα. Έτσι, α) διαλέγει συναλλαγές που υπόσχονται γρήγορα πολύ μεγάλα κέρδη, β) εστιάζοντας μόνο στο κέρδος, δεν αξιολογεί σωστά το μέγεθος του ρίσκου, γ) για να εξασφαλίσει γρήγορα ένα μεγάλο κεφάλαιο, χρεώνει ανυποψίαστους πελάτες με το δέλεαρ μιας καλής επένδυσης, δ) δεν παίζει τίμιο παιχνίδι, ε) προσφεύγει σε αθέμιτα μέσα, στ) προσπαθεί να κερδίσει την εμπιστοσύνη με ψεύτικο προσωπείο.

Όμως, επειδή στόχος ενός άπληστου είναι το γρήγορο και μεγάλο όφελος, η ευαισθησία του γίνεται πολύ ελαστική. Δεν τον ενοχλεί, για παράδειγμα, να παρακάμψει τους κανόνες της επιχειρηματικότητας ή ακόμη και να παρανομήσει. Γιατί γί' αυτόν, τα πολλά χρήματα είναι ο σκοπός της ζωή του. Πιστεύει ότι μόνον έτσι θα κερδίσει τον σεβασμό στον περίγυρό του και ότι ο ίδιος θα νιώθει πετυχημένος μόνο όταν θα μπορεί να αποκτήσει ό,τι θέλει, όταν το θέλει. Μάλιστα, το συναίσθημα αυτό γίνεται τόσο δυνατό που, για να το ικανοποιήσει, θα μπορούσε να κάνει σχεδόν οτιδήποτε.

Με έντονες αυτές τις πεποιθήσεις, οι προσδοκίες και η αντίληψη για τις αξίες της ζωής ενός άπληστου είναι πολύ διαφορετικές από αυτές των άλλων ανθρώπων. Έτσι, συχνά οδηγείται στο να χάσει κάθε ηθική αναστολή και συνήθως συμβαδίζει με την ανεντιμότητα. Αλλά η ανεντιμότητα δύσκολα αντέχει στο χρόνο. Ο περίγυρος τον καταλαβαίνει. Και όταν γίνει αυτό, το περιβάλλον του τον αγνοεί ή ακόμη χειρότερα τον εκθέτει. Και βέβαια «κάλιο να σου βγει το μάτι παρά τ' όνομα». Κί' αυτό γιατί α) επειδή δεν είναι ειλικρινής δεν μπορεί να αποφύγει τα λάθη: Είναι δύσκολο να θυμάται κανείς όλα τα ψέματα με όλες τις λεπτομέρειες και να καλύπτει όλες τις παράνομες γωνιές, β) λόγω κεκτημένης ταχύτητας για την ικανοποίηση του στόχου του, χωρίς να το θέλει, αφήνει αποτυπώματα, π.χ. κάνει το λάθος να βάλει τα δικά του τηλέφωνα σε πλαστογραφημένα επιστολόχαρτα άλλων επιχειρήσεων ή εφοδιάζεται με προϊόντα παράνομα, γ) δημιουργεί εχθρούς: Όσοι τυχόν εξαπατήθηκαν δεν θα χάσουν ευκαιρία να τον κληρονομήσουν, να τον εκθέτουν ή και να τον εκδικούνται.

Γενικά, οι άπληστες συναλλαγές δεν αντέχουν στο χρόνο. Συνήθως γυρίζουν και χτυπούν το δράστη. Και όταν γίνει αυτό, οι συνέπειες μπορεί να είναι πολύ σκληρές, όπως: α) οικονομική καταστροφή. Όταν ο πλούτος χτιζεται πάνω στην ατιμία, μπορεί εύκολα και σε ανύποπτο χρόνο να φέρει οικονομική καταστροφή, β) νομικές συνέπειες, οι οποίες μπορεί να είναι αγωγές σε αστικά ή ποινικά δικαστήρια

Τα ελληνικά μας

Συχνά οι αναφορές Ελλήνων προς τις δημόσιες υπηρεσίες προκαλούν το γέλιο αλλά και τον προβληματισμό για την επιμονή μας να μιλούμε μια γλώσσα που δεν την καταλαβαίνουμε. Ένας γιατρός είχε την υπομονή να συγκεντρώσει χαρακτηριστικές εκφράσεις από αναφορές προς το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών:

- Είμαι σεισμόπληκτος και κατολισθήσιμος
- Έχω σεισμοπάθειαν κατεδαφιστέαν
- Η μόνη μου περιουσία είναι εν φορητόν ραδιόφωνον παγκοσμίου θλίψεως
- Βοηθήστε με να επιλύσω θέμα μου ζωϊκής σημασίας
- Με βρήκε τυχαία στο δρόμο αιμόφυρικο
- Σάς επιβάλλω τα σέβη μου
- Είμαι ανάπηρος ανεκτήμων και ανόφθαλμος
- Μου προκάλεσε αμοιχή δια του αμβλέως οργάνου του
- Προχθές ησθάνθην ισχυρόν πόνον εις τα ώτα του υιού μου
- Ο κάτωθεν υπογεγραμμισμένος Ν.Κ.
- Τυγχάνω ανάπηρος γυναίκα χηρ και έχον δύο ανηλίκων τέκνων θήλεα
- Στις 23 του μηνέας Αυγούστου αρρώστησα από ζάχαρη, με πήγαν στο πρώτο παραμονεύον Νοσοκομείο, μου κάνανε ενέσεις μουσολίνης και μου βάλανε και καφετήρα της κουρήθρας.
- Πήγα στο 'γειονομικόν και ρώτησα που είναι ο πρωτόκολλος

... και σε ένα δικαστήριο: Μήνυση για Προσβολή ... οδούς
Μηνύτρια ήταν, συμπαθέστατη ήταν, αλλά τι την ήθελε την καθαρεύουσα;
Ήλθεν πλησίον μου, κ. πρόεδρε, και με έπαυσεν.

Τι σας έκανε;

Με έπαυσεν.

Υπάλληλός του είσθε;

Όχι, οικιακή

Οικιακή; Τι εννοείτε;

Οικόσιπος, κ. πρόεδρε.

Υπηρέτρια, δηλαδή;

Δίνω τοιούτην εντύπωσιν; Με προσβάλλετε. Είμαι αυτοκέφαλος.

Τι αυτοκέφαλος; Εκκλησία;

Εις ελληνικήν ομιλώ.

Φαίνεται ότι εγώ ομιλώ εις κινεζικήν. Για μίλα, κοπέλα μου, όπως μιλάς στο σπίτι σου, γιατί δεν θα τελειώσουμε ποτέ. Τι σου έκανε λοιπόν;

Είπον, με έπαυσεν.

Από πού βρε παιδί μου σε έπαυσεν;

Εξ όπισθεν.

Μωρέ μήπως θέλεις να πεις σε έψαυσεν;

Ακριβώς, Μου πρόσβαλε την οδόν.

Δεν θα μπορέσουμε να συνεννοηθούμε.

Διατί;

Κι εγώ την ίδια απορία έχω. Αναβάλλεται το δικαστήριο ίνα προσέλθουν μάρτυρες. Και η μηνύτρια ερωτά εις άπαιστον ... ευζωνικήν:

Θα επανέρχομαι; κ. πρόεδρε

Θα επανέρχεστε και ελπίζω μέχρι τότε να μιλάτε την κινεζικήν για να συνεννοηθούμε.

Τόσον συντόμως; Είναι δύσκολος φρονώ

Εγώ σήμερα επείσθην ότι η ελληνική είναι δυσκολότερη.

Χαρ. Γκ.

«Greece» ή «Hellas»; Ίδού η απορία!

Η χώρα μας στο εξωτερικό αναφέρεται με δύο ονόματα, «Greece» και «Hellas». Η δεύτερη ονομασία αγγίζει περισσότερο τις καρδιές μας διότι αυτήν χρησιμοποιούμε όλοι μας καθημερινά. Ελλάδα, Ελλάς, φωνάζουν τα παιδιά μας, όταν ζητωκραυγάζουν τις εθνικές μας ομάδες. Ελλάδα την γράφουμε στα χαρτιά. Έλληνας είναι ο πολίτης της. Ελληνικά τα προϊόντα της και γι' αυτό η λέξη «Greece» ακούγεται σαν ξενόφερτη και δεν είναι λίγοι εκείνοι που προτείνουν ακόμη και την κατάργησή της. Κι όμως, κι αυτή η ονομασία είναι απόλυτα δική μας. Οι λέξεις «Greece» και «Greek» προέρχονται από τη λέξη «Γραικός», που ήταν η πρώτη ονομασία του ιθαγενούς κατοίκου τούτης της χώρας, από αρχαιστάτων χρόνων.

Ο Ησίοδος γράφει ότι ο Γραικός ήταν γιος του Δία και της Πανδώρας και ο Βυζάντιος αναφέρει με το όνομα «Γραικό» τον γιο του Θεσσαλού, του μυθικού ήρωα και βασιλιά της Θεσσαλίας, ο οποίος ήταν γιος του Αίμονα, γι' αυτό και η Θεσσαλία λεγόταν και Αιμονία. Κατά μια δεύτερη εκδοχή ο Θεσσαλός ήταν γιος του Ηρακλή και της Χαλκιόπης, θυγατέρας του βασιλιά της Κω, Ευρύπυλου. Και Τρίτη εκδοχή λέγει ότι ήταν γιος του Ιάσωνα και της Μήδειας. Όποια από τις τρεις εκδοχές και αν δεχτούμε, ένα είναι βέβαιο, ότι τον γιο του Θεσσαλού τον έλεγαν Γραικό!

Γραικοί λέγονταν οι κάτοικοι της Δωδώνης, που εγκαταστάθηκαν στις όχθες του Αχελώου, μετά τον μεγάλο κατακλυσμό του Δευκαλίωνα. Οι Γραικοί κατοικούσαν στην Ελλάδα από την αρχαιότητα και μόλις τον 10^ο π.Χ. αιώνα γεννήθηκε από τον Δευκαλίωνα και την Πύρρα (θυγατέρα του Επιμυθέα) ο Έλληνας, που έμελλε να δώσει το όνομά του σε όλους μας. Για την ιστορία θυμίζουμε, ότι ο Έλληνας παντρεύτηκε την Ορσηίδα με την οποία απέκτησε τρεις γιους, τους Αίοιο, Δώρο και Ξούθο.

Οι πρώτοι που χρησιμοποίησαν το όνομα του Έλληνα ήταν οι κάτοικοι της Φθίας, περιοχής της Θεσσαλίας (Λαμία), οι γνωστοί Μυρμιδόνες του Αχιλλέα. Στον Τρωικό Πόλεμο άλλωστε, Έλληνες ονομάζονταν μόνο οι Μυρμιδόνες, ενώ οι άλλοι λέγονταν Αχαιοί, Δωριείς και Αργείοι. Ακόμη και ο Θουκυδίδης, επικαλούμενος τον Όμηρο, μόνον τους Μυρμιδόνες ονομάζει Έλληνες.

Αργότερα, όταν οι πόλεις της πατρίδας μας αναγκάστηκαν να ξεχάσουν τις μεταξύ τους έριδες και τα μίσση που τους χώριζαν, για να ενωθούν και να συμμαχήσουν κατά του κοινού περσικού κινδύνου, είχαν πάντα επικεφαλής τους πανύψηλους και γενναίους Μυρμιδόνες – Έλληνες, στην εμφάνιση των οποίων οι Πέρσες ετρέποντο σε φυγή, πετώντας τα όπλα τους και φωνάζοντας «έρχονται οι Έλληνες»! Έτσι γενικεύτηκε η ονομασία «Έλληνες» σε όλους τους «συμμάχους» και κατοίκους του ελλαδικού χώρου.

Ακόμη και ο Βαλαωρίτης, βάζει στο στόμα του Αθανασίου Διάκου τη φράση «Εγώ Γραικός γεννήθηκα, Γραικός θε να πεθάνω», σαν απάντησή του προς τους Τούρκους, όταν του πρόσφεραν τη ζωή του και ανώτατα αξιώματα στον τουρκικό στρατό, αν δεχόταν να αλλαξοπιστήσει και να πάει με το μέρος τους.

Και οι δυο ονομασίες επομένως είναι σωστές και μάλιστα η ονομασία «Γραικός» έχει αν θέλετε και προτεραιότητα, λόγω αρχαιότητας...

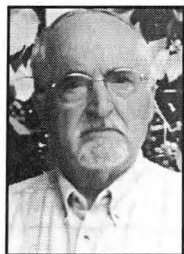
Αυτά, για να γνωρίζουμε τις ρίζες μας και να μην τις απεμπολούμε...

Του Χαρ. Γλαφυρού
Εφ. Έρευνα Καλλιθέας, 28/6/2012

Κοινωνιολογικός Προβληματισμός

Ξέρεις ποιος είμαι εγώ;

Γράφει ο Γιώργος Σταυράκης*

Ξέρεις ποιος είμαι εγώ (ρε), είναι μια αρκετά συχνή επωδός, η οποία ακούγεται στη διάρκεια ενός καβγά ή μιας έντονης αντιπαράθεσης μεταξύ αγνώστων ατόμων. Καλό παράδειγμα είναι εκείνο το σχετικά πρόσφατο του Κίμωνα Κουλούρη, ο οποίος με τη μερσεβιές του παραβίασε δυο κόκκινους σηματοδότες, θέτοντας σε κίνδυνο άλλους συμπολίτες. Επίσης, το παλαιότερο στη Θεσσαλονίκη, όπου ο τότε γνωστός υπουργός χαστούκισε τον τροχονόμο που θέλησε να τον ενημερώσει ότι στάθμευσε το αυτοκίνητό του αντικανονικά. Η απάντηση που πήρε ήταν «ξέρεις ποιος είμαι εγώ», την οποία συνόδευσε με ένα «πατρικό» χαστούκι στον τροχονόμο.

Τα χρόνια κύλησαν, η Ελλάδα μπήκε στην Ε.Ε. και στο ευρώ, τα δανεικά δις έμπαιναν στη χώρα από το πουθενά. Μεθυσμένοι εμείς αδράξαμε την ευκαιρία και από συντεοί και συντηρητικοί, ως λαός, μεταλλαχθήκαμε σε ένα ακαθόριστο είδος (νέο) μπουρζουά. Άλλος λίγο, άλλος πολύ πάψαμε να είμαστε ο πραγματικός εαυτός μας και εισήλθαμε στην κουλτούρα του «φαίνομαι» και όχι του «είμαι». Το καινούργιο λάϊφ-στάϊλ απαιτούσε γλυκιά ζωή με την ελάχιστη προσπάθεια, στην πόλη, στο χωριό, στο χωράφι. Το αυτοκίνητο έπρεπε να είναι χλιδατό τζίπ-Καγιέν τρεις χιλιάδες κυβικά, με ιπποδύναμη ικανή να σκότωσει καλύτερα τον εαυτό μας και τους άλλους χρήστες του δρόμου, σπάζοντας πανευρωπαϊκά το ρεκόρ απώλειας πολύτιμης ζωής. Και ύστερα οι επιζώντες από τα τροχαία, ως μωρές παρθένες του Ευαγγελίου, τα ρίχναμε στον κακό δρόμο, στη βροχή, στον άλλο οδηγό.

Καταργήσαμε τους επιθεωρητές στα σχολεία και ξεκινήσαμε την ισοπέδωση κάθε αξίας που άντεξε στο χρόνο, εμποδώνοντας την άφρονη κουλτούρα της ήσσυονος προσπάθειας στο σχολείο, στο γραφείο, στην παραγωγή. Στο Λύκειο και το Πανεπιστήμιο έγινε κατεστημένο η κουτοπόνηρη αντίληψη νομομπάροντας τον καλό μαθητή με στόχο την ισοπέδωση προς τα κάτω: Παιδιά, γιατί ανησυχείτε, ήταν το μήνυμα που περνούσε σε μαθητές και φοιτητές, όλοι θα τελειώσετε το Λύκειο, όλοι θα γίνετε πτυχιούχοι, όλοι επιστήμονες (!). Ξορκίσαμε το σεβασμό στην κοινωνική ιεραρχία, την αναγνώριση της αληθινής ικανότητας με μια δήθεν δημοκρατική διαδικασία μέσω της κάλπης, χωρίς κανένα άλλο κριτήριο αξιολόγησης των υποψηφίων. Στήσαμε παντού κάλπες σε πανεπιστήμια, συνδικάτα, παντοειδείς συλλόγους και φυσικά το κοινοβούλιο. Η κάλπη για εμάς τους νέο-έλληνες έγινε δεύτερη φύση. Το παιχνίδι είναι, λίγο πολύ, σικέ. Υπέρμετρες φιλοδοξίες, εμετικές λυκοφιλίες και κοινωνικές απρέπειες δεν λείπουν από τη διαδικασία.

Στους καποδιστριακούς και τώρα καλλικρατικούς δήμους (Ο.Τ.Α.) ανάμεσα στους ικανούς με προτεραιότητα κοινωνική αναγνώριση και προσφορά, εκλέγονται φανερά ανεπαρκείς και συχνά κομματικά κατευθυνόμενοι. Είμαι εκλεγμένος δημοκρατικά, σου λέει ο δημοτικός σύμβουλος, αραγμένος στην καρέκλα της καφετέριας, ενώ στουπώνει το τσιμπούκι του με ταμπάκο εισαγωγής για να το ανάψει. Οι ποικιλώνυμες ΔΕΚΟ-ΔΕΗ να κλείνουν πανάκριβα ξενοδοχεία πέντε αστέρων στην Ελλάδα και το εξωτερικό για δήθεν σεμινάρια επιμόρφωσης και μελέτες φαντάσματα για το προσωπικό και μαζί τους οι συγγενείς και φίλοι της πανίδας.

Η γλυκιά ζωή όμως έπρεπε να συνεχιστεί. Διάφοροι διάπτοντες αστέρες της δια-

πλοκής και της κλεπτοκρατίας, οι τζετ-σει του νέο-πλουτισμού με τα κότερα και τις Φιλιππινέζες να διάγουν ηγεμονική ζωή κάνοντας τον γύρο του κόσμου με παρέες καλεσμένων από τη νομενκλατούρα. Στα χρόνια της σοσιαλιστικής πανδαισίας, όταν «ο λαός ήταν στην εξουσία» με το αμίμητο «συμβόλαιο με το λαό». Τον δρόμο μάς τον έδειξαν οι ίδιοι που μάς αναγόρευσαν τόσο ψηλά! Δηλαδή κάτι σαν συνκυβερνήτες... Υπουργοί της συνομοταξίας περιδιάβαιναν τα νυχτερινά κέντρα, πρώτο τραπέζι πίστα, οι χορεύτριες να τρίβουν το στήθος τους πάνω στη φαλάκρα των νεόπλουτων μπον-βιβέρ και ύστερα να τους λούζουν με σαμπάνια εισαγωγής. Φυσικά ο λογαριασμός πληρωμένος από τους ευνοούμενους κεντράρχες. Φαλλοκράτες ελληναράδες να τα βρίσκουν καλύτερα με δυστυχημένες αλλοδαπές, Ουκρανές και Ρωσίδες και να δι-αλύουν το δικό τους σπιτικό. Αστικοποιημένοι αρχοντοχωριάτες που σε λίγα χρόνια στην Αθήνα μεταλλάχθηκαν σε περσόνες και Αντουανέτες, υπερροπικοί και υπερφίαλοι ξόδευαν έναν ολόκληρο μισθό για να απολαύσουν τις μεταμεσονύχτιες υπηρεσίες με ντόπιες και εισαγόμενες.

Πριμαντόνες του ποδοσφαίρου να συνωστίζονται στα γήπεδα, τη ΜΕΚΚΑ της δι-αφθοράς, όπου τους περιέμεναν θέσεις επισήμων (V.I.P.), πρόεδροι, αντιπρόεδροι πολλών καρδινάλιων περιστοιχισμένοι από κόλακες και μπράβους για την προστασία τους. Ηγεμονικοί γάμοι να γίνονται στο Παρίσι, πρώην υπουργού του σοσιαλιστικού μεγαλείου και υπεύθυνου για την άμυνα της χώρας, σήμερα νεόπλουτου, αλλά, απο-λογούμενου στη δικαιοσύνη.

Αυτά, για να μην ξεχνάμε τη νωπή πολιτική ιστορία μας. Ο λαϊκισμός που εξελίχθη-κε σε «επιστήμη» για τους πολιτικούς, έγινε δεύτερη φύση σχεδόν σε ολόκληρη την κοινωνική διαστρωμάτωση, διαπέρασε τις συνειδήσεις, θόλωσε τον ορθολογισμό και την κοινωνική ευθύνη με το μήνυμα: «Όλα επιτρέπονται, τίποτα δεν τιμωρείται». Μια παρακμιακή κοινωνική κραιπάλη είχε, και έχει, διαποτίσει μεγάλα στρώματα του λαού μας. Τώρα, όλοι μαζί, νηστέψαντες και μηδέποτε πραγματικά νηστεύοντες, διανύουμε την κοιλάδα των δακρύων χωρίς να θέλουμε να καταλάβουμε ποιες είναι οι πραγμα-τικές πληγές του Φαραώ για να τις διορθώσουμε. Το ελληνικό όνειρο για εύκολη και ανέμελη ζωή έληξε άδοξα μετά το Καστελόριζο. Ποιος ξέρει για πόσο;

Η απληστία, η σπουδαιοφάνεια του «ξέρεις ποιος είμαι εγώ», ο εύκολος νεοπλουτι-σμός, μας μετέλλαξαν σε ένα νέο υβριδικό ανθρωπότυπο και έφεραν πολύ κοντά την αλλοτρίωση και εντέλει την υπαρξιακή μοναξιά.

*Ο κ. Γιώργος Σταυράκης είναι κοινωνιολόγος

Να τα εκατοστήσεις!

«Να τα εκατοστήσεις», ίσως είναι η καλύτερη ευχή ιδίως σε γενέθλια. Όμως τι γίνεται όταν αυτός που δέχεται την ευχή είναι 98 χρονών και εμείς του ευχόμαστε να τα εκατοστήσει; Μοιάζει σα να του λέμε: «Λίγα τα ψωμιά σου, όπου να 'ναι φεύγεις». Και φυσικά, μάς αξίζει η απάντηση που έδωσε ο 98χρονος πατέρας αγαπητού φίλου, όταν κάποιος του ευχήθηκε να τα εκατοστήσει:

- «Γιατί αν πάω 110 απ' τον τρουβά σου θα φάω;»

Πολύ σωστά. Άλλωστε, το σχετικό στιχάκι λέει:

*Στα 90 θα σταθώ, στα 100 θα πάω,
να κάτσω να συλλογιστώ, το τότε θα γερνάω*

Από τα παραμύθια των προ-προ γιαγιάδων μας (στη νιοπιολαλιά της εποχής)

Από τα «Λαογραφικά» του Στ. Βίου (1917)

Του κλάσμου

Ήταν νιά βουλά ένας βασιλιάς κι νιά βασίλισσα. Η βασίλισσα νιά μέρα έκλασι μπρουστά
στου βασιλιά κι τ' κακοφάνκι πουλύ τ' βασιλιά. Έτσ' έφκιασι νιά κασέλα τρανή κι ν'
έφκιασι έτσ' π' να μην παίρν' νιρό κι ν' έβαλι μέσα τ' βασίλισσα κι ν' έρξι στου πέλαου.
Αυτήν ήταν κι γκαστρουμέν'. Του πέλαου τν' έβγαλι σ' άλλου κράτου. Τραβάν' τν'

κασέλα, ν' έβγαλαν απ' του πέλαου, τν'
ανοιούνι, τράνι μέσα, γλέπνι νιά βασίλ-
σα κι γκαστρουμέν'. Τότι, ου βασιλιάς
αφνού του κράτου τ' μπήρι στου παλάτ'
κι τν' είχι ικεί. Γένκι του πιδί. Χαϊί, χάϊι,
άξινη του πιδί. Νιά μέρα λέει του πιδί
τσ' μάνας:

- Δεν είχα κι γω πατέρα, μαθέ, σαν τ'
άλλα τα πιδιά;

- Είχισ, τ' λέει αυτή, κι βασιλιά, αλλά

νιά μέρα έκλασα ου μπρός τ' κι προυσβάλλθκι κι μ' έβανι σ' νιά κασέλλα κι ν' έρξι στου
πέλαου κι του πέλαου ν' έβγαλι ιδώ. Ήμαν κι γκαστρουμέν' κι σ' έκανα ιδώ, τ' λέει

- Ώστ' έτς; Αμ θα τουν κάνου κι γω να δώκ' μύθου, λέει του πιδί.

Πήι του πιδί στου κράτου τ' πατέρα τ'. Του 'είδι ου βασιλιάς του πιδί, του ζούλι-
ψι, βασλόπλου μαθέ, κι του 'ειπι νάρθ' νιά μέρα στου παλάτ' να του τραπιζός' μαθέ.
Αυτό τι να κάν; Πήρι τρία σπριά κθάρ', τα μαλαμμάτουσι κι τα 'ρξι μέσα στου ταϊσάρ.
Κουντά καθάλσι τ' άλουγου κι πήι. Του καρτέρσι του πιδί ου βασιλιάς κι πρόσταξι τσ'
δούλσ' να βάλνι κθάρ' να φάη του ζαγάρ.

- Α' τι κθαρ' θα βάλιτι; Τσ' λέει του πιδί

- Για, κθάρ' μαθέ, τ' λένι αυτοίν.

- Α' δεν του τρώει τέτοιου κθάρ', τσ' λέει.

- Αμ τι τρώει; Ρώτσανι αυτοίν.

- Πάριτι του ταϊσάρ να δήτι μπάκι έμνι κάνα σπρί για δείγμα, τσ' λέει.

Παίρνι αυτοίν του ταϊσάρ, τράνι μέσα, βρίσκνι τρία σπριά κθάρ' μαλαμαματένια.

- Πού γένιτι, πιδί μ' τέτοιου κθάρ', λέει ου βασιλιάς στου πιδί.

- Α' αυτό του κθάρ' γένιτι σ' άκλαστου κόσμου, λέει του πιδί.

- Μπα, κι πούνι αυτός ου άκλαστους ου κόσμους;

- Δεν ξέρου, λέει του πιδί.

- Να στείλου κόσμου να ρουτήσνι που είν' αυτός ου άκλαστους κόσμους, τ' λέει ου
βασιλιάς.

Έστλι κόσμου απ' ρώταγαν: «Μπάκι κλάνιτι, μαθέ;» Τι ντρουπή, ου βασιλιάς να ρου-
τάη μπάκι κλάνιτι! Έδουκι του μύθου. Γύρσαν, γύρσαν δε ηύραν άκλαστου κόσμου. Τ'
λέει τ' πιδιού ου βασιλιάς:

- Ιγώ γύρσα, πιδί μ', ούλουν τουν κόσμου κι δε μπόρσα να βρω κάταν π' να μην

κλάν'. Κάπουτι, να πούμι, θα ξανασάν' ου άνθρουπους κι απ' αυτό του μέρους.

Τότι, τ' λέει του πιδί:

- Αμ σα γύρσις ούλουν τον κόσμου κι δε μπόρσις να βρης άνθρουπου πνα μην κλάν', τη δκή μ' τ' μάνα γιατί ν' έβαλις σν' κασέλα κι ν' έρρξις στ' θάλασσα;

Τότι ου βασιλιάς κατάλαβι του λάθου, σύμμασι κι τ' βασίλισσα, τ' γυναίκα τ' μαθέ, κι έξ-σαν καλά κι μεις καλύτιρα.

Πέρασα κι γω απ' ικεί κι μου 'δουκαν ένα κουμάτ' μπακλαϊ.

...και ... προσαρμοσμένο στις μέρες μας:

Η πορδή είναι σαν την φοροδιαφυγή.

Σε ενοχλεί μόνο όταν δεν είναι δική σου ...

Νιγο γέθιο

Πώς ο Θεός έδωσε τις Δέκα Εντολές στους εβραίους!

Ο Θεός πήγε στους **Γερμανούς** και είπε "έχω εντολές για σάς που θα κάνουν τη ζωή σας καλύτερη". Και οι Γερμανοί ρώτησαν: "τι είναι εντολές;" Και ο Θεός εξήγησε ότι είναι "κανόνες ζωής".

- Μπορείς να μας δώσεις ένα παράδειγμα; Είπαν εκείνοι
- Να μη σκοτώνετε, απάντησε ο Θεός.
- Όχι, δεν ενδιαφερόμαστε, απάντησαν οι Γερμανοί.

Μετά ο Θεός πήγε στους **Ιταλούς** και είπε τα ίδια: "έχω εντολές για σάς που θα κάνουν τη ζωή σας καλύτερη". Και οι Ιταλοί ζήτησαν ένα παράδειγμα.

Να μην κλέβετε. Απάντησε ο Θεός.

Όχι, δεν ενδιαφερόμαστε, απάντησαν εκείνοι.

Τότε Εκείνος πήγε στους **Γάλλους** και τους πρότεινε τις εντολές. Οι Γάλλοι, με τη σειρά τους ζήτησαν ένα παράδειγμα και ο Θεός είπε:

- Να μην επιθυμείτε τη γυναίκα του γείτονα.
- Όχι, δεν ενδιαφερόμαστε, απάντησαν και αυτοί.

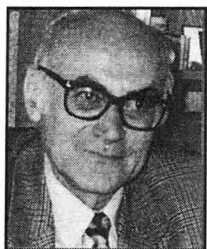
Τότε ο Κύριος πήγε στους **Εβραίους** και τους πρότεινε τις εντολές.

- Εντολές; Ρώτησαν εκείνοι, και πόσο κάνουν;
- Είναι δωρεάν. Απάντησε ο Θεός
- Τότε, θα πάρουμε **δέκα**, απάντησαν οι Εβραίοι.

Αγγελική Σπ.

Οι τρόικες για την Ελλάδα, ευχή ή κατάρτα;

Γράφει ο Πάνος Ν. Λύρας
Οικονομολόγος

Θα ήθελα να δούμε τη λέξη «τρόικα», (που σημαίνει ομάδα τριών ατόμων με κάποια εξουσία) πώς την αντιμετωπίζουμε και πού πάει το μυαλό μας όταν τη σκεφτόμαστε ή την ακούμε. Σαν ευχή την έχουμε στο μυαλό μας ή σαν κατάρτα; Ο μέσος Έλληνας, θα έλεγα, ότι μάλλον με βαρυστημάρα την ακούει.

Πρόχειρα, τώρα, και αυθόρμητα μου έρχονται στο μυαλό μου τρεις τρόικες, που σχετίζονται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο με την τύχη του Ελληνισμού. Θα αναφέρω πρώτα την «τρόικα των ναυάρχων του 1827» Κόδριγκτον, Δεριγνύ και Χέυδεν, που στη ναυμαχία του Ναβαρίνου στις 8 Οκτωβρίου 1827 προετοίμασαν την απελευθέρωση της Ελλάδας. Ο ενωμένος Ευρωπαϊκός στόλος του χριστιανικού κόσμου (Αγγλίας, Γαλλίας και Ρωσίας) κατατρόπωσε τον ενωμένο Τουρκο-αιγυπτιακό στόλο των μουσουλμάνων. Νεκροί μουσουλμάνοι 6000, ευρωπαίοι 172. Σωτήρια, λοιπόν, αυτή η τρόικα για την εθνική μας επιβίωση.

Στις 10 Φεβρουαρίου 1945 μια άλλη τρόικα αποτελούμενη από τον Ρούσβελτ, τον Τσώρτσιλ και τον Στάλιν στη Γιάλτα της Κριμαίας αποφάσισαν η Ελλάδα να μην ενταχθεί στο «σοσιαλιστικό παράδεισο». Ήταν ένα ουρανοκατέβато δώρο. Κάποιοι εντούτοις μοιραίοι Έλληνες παλαβοί μας οδήγησαν στον Εμφύλιο Ανταρτοπόλεμο 1946-1949, με 40.000 νεκρούς. Πάντως από την τρόικα των μεγάλων ηγετών του κόσμου δεν θα έπρεπε να έχουμε κανένα παράπονο, τουλάχιστο γι' αυτό το ουρανοκατέβато πολιτικό δώρο.

Και ερχόμαστε στην τελευταία οικονομική τρόικα των ημερών μας (ΔΝΤ, ΕΕ, ΕΚΤ). Ζητάμε και ξαναζητάμε ευθύνες από τους ξένους γιατί εμείς οι Έλληνες ως ψηφοφόροι και οι πολιτικοί μας πέσαμε έξω στα οικονομικά μας. Αν εμείς ευθυνόμαστε για τη ζωή και τα οικονομικά των τσιγγάνων της Ελλάδας άλλο τόσο ευθύνονται και οι Ευρωπαίοι γείτονές μας για τη δική μας ανοργανωσιά, κακοδιοίκηση και νοοτροπία.

Μήπως, λοιπόν είμαστε άδικοι με τις τρόικες και κακώς διαμαρτυρόμαστε; Οι ναύαρχοι του Ναβαρίνου του 1827 μας έδωσαν εθνική ελευθερία, οι μεγάλοι της Γιάλτας το 1945, μας έδωσαν πολιτική ελευθερία και οι οικονομολόγοι του 2012 προσπαθούν να μας βγάλουν από το πηγάδι των ελλειμμάτων και την άβυσσο του χρέους και να ξανακερδίσουμε την οικονομική μας ελευθερία, Μήπως, τελικά, τρόικα δεν σημαίνει τα «τρία κακά της μοίρας μας» αλλά πρόκειται για την «αγία τριάδα» και δεν το καταλάβαμε; Μάλλον αυτές οι τρόικες μοιάζουν με τους «από μηχανής Θεούς» που ξεφτυρώνουν κάθε φορά στο παρά πέντε και σώζουν αυτόν τον περίεργο τόπο και τους τυχεράκηδες (μέχρι τώρα) κατοίκους του... Η ταπεινή μου γνώμη είναι να αφήσουμε τα αστεία, τις εξυπνάδες και τους λαϊκισμούς και να σοβαρευτούμε σαν έθνος. Δίπλα μας, οι Κούρδοι, 40 εκατομμύρια κόσμος είναι σκλαβωμένοι. Δεν σου δίνει κανένας «χείρα βοηθείας» αν βρεθείς στη γωνία και ανάδελφος. Αν δεν ομολογήσουμε για να περάσουμε τον κάβο και χάσουμε την ελεύθερη πατρίδα μας, θα μαρτυρήσουμε το γάλα της μάνας μας.

Έρωτος και Ρέντη γωνία

του Κώστα Τριανταφύλλη

Συνέχεια από προηγούμενο

» Εδώ δεν υπάρχουν εσύ, θα υπάρχουν τα μαγαζιά;

» Ε, καλά, εγώ βρέθηκα, για τα μαγαζιά σε ρωτάω.

» Βρέθηκες, πώς δε βρέθηκες – εντάξει. Δοξασμένος ο Θεός. Αλλά υπάρχουν κάποια πράγματα που πρέπει να τακτοποιηθούν. Άκου, Δημήτρη, θέλεις καλώς, θέλεις κακώς, συνέβησαν αυτά που συνέβησαν.

» Δηλαδή;

» Δηλαδή, η γυναίκα σου.

» Τι έκανε;

» Βιάστηκε. Βιάστηκε να σε κηρύξει σε αφάνεια.

» Αφάνεια; Τι είναι αυτό πάλι;

» Τι θες να είναι, το λέει μόνη της η λέξη, είσαι εξαφανισμένος, δεν υπάρχεις πια.

» Δηλαδή, τώρα εγώ είμαι πεθαμένος;

» Μάλιστα. Για την ακρίβεια, είσαι πεθαμένος πάνω από δύο χρόνια.

» Δηλαδή έγινε και κανονική κηδεία και ταφή ή είμαι άταφος;

» Ταφή όχι, αλλά μνημόσυνο έγινε. Το κλάμα που ρίξαμε στο μνημόσυνό σου δε λέγεται, ποιος το περίμενε τότε πως θα σε βλέπαμε ζωντανό δύο χρόνια αργότερα, λέει η γυναίκα του.

» Απίστευτα πράγματα. Τι παιχνίδια σου παίζει η ζωή!

» Να πας στην Παναγία της Τήνου. Όπου βρίσκεις εκκλησία ν' ανάβεις κερί. Ο Θεός σ' αγαπάει, σε βοήθησε ν' αντέξεις τόσα και τόσα, μεγάλη η χάρη Του. Εγώ, μόλις έμαθα ότι ζεις - τι να σου πω; - συγκλονίστηκα, μωρέ Δημήτρη. Άρχισε τα κλάματα. Για λίγο δε μιλούσε κανένας.

» Το να σε γράφουνε πάλι με τους ζωντανούς, δεν ξέρω πόσο δύσκολο είναι. Πάντως, πρέπει ν' αρχίσεις το συντομότερο δυνατόν τη διαδικασία, υπάρχει λόγος σοβαρός. Δεν αστειεύομαι. Πρέπει να πάρεις τα χαρτιά σου και να πας στο δικηγόρο σου πρώι, πρώι.

» Γιατί τόσο βία, ρε Λάζαρε, τι συμβαίνει; τον ρωτάω. Αναστέναζε, δε μίλησε.

» Ουφ και ξανά ουφ, θα σου πω. Θα τ' αντέξεις, εσύ τόσα και τόσα υπέφερες. Κοίταζε για λίγο τη γυναίκα του και άρχισε:

» Αφάνεια σημαίνει, Δημήτρη, ότι είσαι στην ουσία, τουλάχιστον τυπικά, πεθαμένος. Τι κάνουν τα παιδιά σου και η γυναίκα σου, Δημήτρη, σ' αυτή την περίπτωση; Εγώ δεν μιλάω.

» Κληρονομούν. Ό,τι έχει και δεν έχει ο πεθαμένος δεν περνάει στα παιδιά του;

» Ναι.

» Το ίδιο έγινε και μ' εμένα.

» Και λοιπόν; Τα παιδιά μου κι η γυναίκα μου τα πήραν.

» Τα πήραν και τ' αφάνισαν όμως. Άκου, Δημήτρη, νομίζω πως απ' ολόκληρη την περιουσία σου υπάρχει μόνο το σπίτι στο Χολαργό. Να το κοιτάξεις, δεν είμαι βέβαιος και γι' αυτό.

» Με χτύπησε κεραυνός: Μα γιατί; Εγώ τους είχα τόσα μετρητά, που μπορούσαν να ζούνε χρόνια.

» Δεν ξέρω. Με ρώτησε η γυναίκα σου, πολλές φορές, αν γνωρίζω τ' ακίνητα που 'χεις. Ό,τι γνώριζα της το είπα, της είπα ακόμα ότι σου χρωστάω κι εγώ χρήματα και με παρακάλεσε να της τα δώσω, διότι έχει ανάγκη.

» Αυτό δεν το περίμενα.

» Μια και αρχίσαμε τώρα, θα σου πω και τ' άλλο. Η γυναίκα σου πρέπει να 'χει παντρευτεί. Τώρα, αυτό μη σου κατοφανεί, όποιος να 'ταν στη θέση της, το ίδιο θα 'κανε.

» Αυτό ήταν και η χαριστική βολή! Πα-
ντρεύτηκε;

» Μάλλον.

» Τα παιδιά;

» Τιμουδιά. Ένωσα τη γη να φεύγει
κάτω απ' τα πόδια μου. Έχεις το τηλέφωνό
της; λέω.

» Όχι, εκείνη μ' έπαιρνε.

» Το τηλέφωνο της πεθεράς μου θέλω.
Μου το 'φεραν. Κάλεσα τον αριθμό. Μου
απάντησε αμέσως. «Είμαι ο Δημήτρης»,
της λέω.

» Ποιος Δημήτρης;

» Ο γαμπρός σου.

» Αϊ στο διάολο, μου απαντάει και το
κλείνει. Ξανακαλώ. Το ίδιο αποτέλεσμα.
Μετά πήρα τον κουνιάδο μου. «Είναι αδύ-
νατον», μου απαντάει, «ο Δημήτρης είναι
χρόνια πεθαμένος. Φάρσα μου κάνεις;»

» Δίκιο είχαν οι άνθρωποι, αλλά και η
δική μου η αγωνία ήταν μεγάλη. Ζήτησα
απ' το Λάζαρο χρήματα κι έφυγα απ' το σπίτι
του λίγο πριν τις δώδεκα το βράδυ. Πήρα
ταξί και πήγα στον κουνιάδο μου το σπίτι.
Όταν με είδαν οι άνθρωποι έπαθαν σοκ.

» Ασα! Τι ήταν αυτό: Παναγιά μου! Έδι-
ναν κι έπαιρναν οι διερευνητικές ματιές, μην
τυχόν δεν είμαι εγώ αυτός που μπήκε στο
σπίτι τους. Φυσικό ήταν να θέλουνε να
μάθουνε τι μου συνέβη.

» «Θέλω», του λέω, «να μάθω αν είναι
καλά τα παιδιά μου και η γυναίκα μου και
μετά θα σας πω τα δικά μου». Ο κουνιάδος
μου ήταν σοβαρός άνθρωπος, του 'χα πάντα
εμπιστοσύνη. Προβληματίστηκε, δε μίλησε,
ούτε αυτός ούτε κανένας άλλος.

» Τι συμβαίνει μωρέ; Γιατί δε μιλάς; τον
ρωτώ

» Άμα έρχονται έτσι τα πράγματα, μού-
ντζωσέ τα, μου λέει. «Για να μην ανησυχείς,
σου λέω πως από υγεία είναι όλοι καλά.
Από και και πέρα, χεσ' τα.

» Δηλαδή;

» Άμα λείψει ο πατέρας... Πήρανε, βλέ-
πεις, αέρα και της αδερφής μου τα μυαλά.

» Το 'μαθα, του λέω, ότι παντρεύτηκε,
έμαθα ότι σκόρπισαν ό,τι είχα και δεν είχα.

Θέλω να μάθω τα παιδιά μου πού είναι.

» Ο μεγάλος πήρε τα μετρητά που του
άφησες και τα μερίδια απ' αυτά που που-
λούσανε και κάπου είναι στην Κέρκυρα,
κάτι κάνει. Τώρα, τι; - θα σε γελάσω. Δεν
ξέρω, μπορεί να παντρεύτηκε κιόλας. Ο
μεσαίος γύρισε από φαντάρος πριν από έξι
μήνες, δεν ξέρω που βρίσκεται. Κι ο μικρός
είναι κοντά στη μάνα του, κάπου φέτος θα
πρέπει να τελειώνει το λύκειο. Δημήτρη,
άρησες να 'ρθεις.

» Που βρίσκεται τώρα η γυναίκα μου; τον
ρωτώ.

» Στη Μύκονο.

» Εκεί είναι κι ο μικρός;

» Ναι, σίγουρα πρέπει να 'ναι μαζί της κι
ο μικρός κι ο μεσαίος. Δημήτρη, προσπάθη-
σε να σώσεις ό,τι μπορείς, εμένα ποτέ δε μ'
άκουσαν. Η αδερφή μου, βλέπεις, ερωτεύ-
τηκε. Δε λέω, να ερωτευτεί, να παντρευτεί,
αφού τα πράγματα ήρθαν έτσι, αλλά ποιον,
μωρέ, έναν αλήτη, έναν τυχοδιώκτη; Δημή-
τρη, τρέξε, θα της φάει όλα τα χρήματα και
θα την παρατήσει, το 'χει ξανακάνει με την
προηγούμενη γυναίκα του.

Αφού πήρα διεύθυνση και τηλέφωνο, έφυ-
γα απ' το σπίτι του κουνιάδου μου και πε-
ριφερόμουνε στους δρόμους με τις ώρες,
ώσπου απόκαμα και μπήκα σ' ένα ταξί.

» Πού πάμε; Με ρωτάει ο άνθρωπος. Τι
να του πω; Όπου θέλεις πάμε, λέω.

» Δε μου φαίνεσαι για μεθυσμένος, μου
απαντάει.

» Θέλω στις επτά να είμαι στο λιμάνι, του
λέω. Θα ταξιδέψω για τη Μύκονο, μέχρι
τότε θα σε πληρώσω με το παραπάνω. Άντε
όπου θέλεις.

» Πάμε στην αγορά για πατσά;

» Πήγαμε. Ευτυχώς, την ώρα εκείνη, δεν
υπήρχαν εκεί γνωστοί, γιατί η μεγαλύτερη
ενόχληση για μένα ήταν να με ρωτάνε πώς
και τι. Φάγαμε και φύγαμε γρήγορα, γιατί το
περιθώλλον μου θύμιζε παλιές, καλές μέρες.
Όπου να 'ρθει η ώρα να κατέβουμε στο λι-
μάνι, γυρίσαμε σχεδόν όλη την Αθήνα. Μόνο
το ρημασμένο σπίτι μου δεν ήθελα να δω
κι όλη εκείνη την περιοχή... Κατά τις οχτώ

το πρωί ανέβηκα στο βαπόρι της γραμμής, νομίζω το «Κυκλάδες». Ήταν Νοέμβρης, δεν είχαμε καλή θάλασσα. Έπιασε και Τήνο, κάναμε δώδεκα ώρες να φτάσουμε στο λιμάνι της Μυκόνου, δε με περίμενε κανένας. Μου κακοφάνηκε. Ούτε τα παιδιά μου; Λίγο πολύ κατάλαβα τι με περιμένει.

» Γνώριζα πολύ καλά την περιοχή, γιατί, βλέπεις, από κει καταγόταν ο πεθερός μου και πηγαίναμε συχνά. Είχα πληροφορηθεί απ' τον κουνιάδο μου ότι η γυναίκα μου και τα παιδιά μου δε μένουν σε σπίτι, αλλά στο ξενοδοχείο που εκμεταλλευόταν ο άνδρας της γυναίκας μου. Είχε νυχτώσει για τα καλά, όταν έφτασα εκεί. Το ξενοδοχείο δεν λειτουργούσε, υπήρχε μόνο ένα φως σε κάποιο σαλόνι. Μετά από αρκετά χτυπήματα, ήρθε και μου άνοιξε ο σύζυγος της γυναίκας μου. Γνωστή φυσιογνωμία της Μυκόνου, αρκετά συμπαθητική.

» Είσαι ο Δημήτρης; Με ρωτάει.

» Ναι.

» Είμαι ο άνδρας της Βάγιας, μου λέει.

» Το κατάλαβα, του απαντάω. Με οδήγησε στο σαλόνι που περίμενε η Βάγια, δηλαδή η γυναίκα μας!

» Ήταν ντυμένη με μια ρόμπα της κακιάς ώρας. Στο πρόσωπό της διακρινόταν η περιέργεια ανακατεμένη με αρκετή δόση ενοχής. Χαιρετηθήκαμε διά χειραψίας, και ανταποδώσαμε από ένα μελαγχολικό χαμόγελο.

» Τα παιδιά, που είναι τα παιδιά; Τη ρωτάω.

» Ο μικρός διαβάζει στο δωμάτιό του,

μου απαντάει, κι ο μεγάλος βγήκε, θα 'ρθει αργότερα.

» Ο μεσαίος;

» Ααα! Όταν λέω μεγάλος, εννοώ τον μεσαίο, γιατί ο μεγάλος δεν είναι εδώ, μένει μόνιμα στην Κέρκυρα. Εκεί έκανε και οικογένεια.

» Παντρεύτηκε;

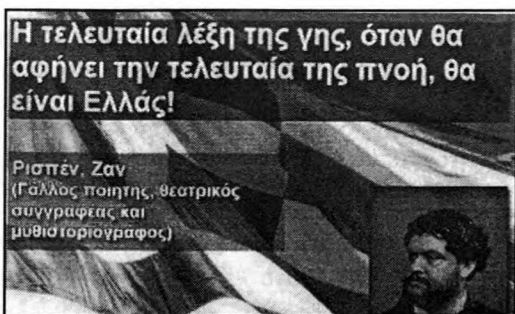
» Μάλιστα.

Από τις σκάλες κατέβαινε ο μικρός μου γιος, ο Παναγιώτης, που εν τω μεταξύ είχε ειδοποιηθεί από τον άνδρα της μάνας του. Ήταν ο διπλάσιος απ' ό,τι τον είχα αφήσει. Έπεσε στην αγκαλιά μου. Μου αναπέρασε το ηθικό. Κάποτε μου πρότειναν να καθίσω και, όπως ήταν φυσικό, οι ερωτήσεις σχετικά με την περιπέτειά μου έπεφταν βροχή. Αυτή η κατάσταση συνεχίστηκε και αργότερα, που επέστρεψε ο άλλος μου γιος. Αυτός ήταν ψυχρός. Μου συμπεριφέρθηκε σαν να είχα γυρίσει από ένα ταξίδι αναψυχής μιας εβδομάδας. Μου 'φεραν κι έφαγα δυο μπουκιές, από την τλαιπωρία και τη στενοχώρια δεν κατέβαινε τίποτα κάτω. Ήταν κι αυτή μια από τις πολύ δύσκολες βραδιές της ζωής μου. Καταλαβαίνεις τώρα τη θέση μου. Αντε να βλέπεις τη γυναίκα σου παντρεμένη μ' άλλον, τα παιδιά σου στα μαύρα τους τα χάλια. «Κουράγιο, Δημήτρη, κουράγιο», λέω.

» Θέλετε να πούμε δυο κουβέντες απόψε ή το πρωί; τους ρωτάω.

» Όποτε θες, μου απαντήσανε, σχεδόν μ' ένα στόμα όλοι.

Συνεχίζεται

Ιστορικές Μνήμες & Προσωπικές Αναμνήσεις

Συνέχεια από προηγούμενο

Μπαίνοντας οι Ιταλοί στο χωριό και θεωρώντας τον εαυτό τους ως νικητή, αφέθηκαν ελεύθεροι από τους αξιωματικούς τους να λεηλατήσουν, να οργιάσουν, να καταστρέψουν. Η μανία τους εκδηλώθηκε σε ζωντανά και άψυχα. Σφάξανε όσα ζώα βρήκανε στο χωριό, σχεδόν όλα (γελάδια, γίδες, πρόβατα), ακόμα και γαιδούρια, γιατί υπήρχαν πολλοί από αυτούς που τα προτιμούσαν ως έδεσμα. Λεηλατήσανε όλα τα σπίτια και μαγαζιά. Στο χωριό μας υπήρχε πολύ πλούτος. Από την ίδρυσή του οι χωριανοί όντας ξενιτεμένοι συσώρευαν αγαθά από την Κωνσταντινούπολη, την Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Αμερική. Υπήρχαν αρχοντικά που είχαν πράγματα που δεν τα έβλεπες ούτε στις καλύτερες βίλες των Αθηνών. Εγώ είχα στείλει από τη Θεσσαλονίκη, εκτός από την επίπλωση και πολλούς πίνακες ζωγραφικής. Μεταξύ αυτών και την προσωπογραφία του πατέρα μου, που ήταν δικό μου έργο. Ύστερα από αυτό το όργιο, φόρτωσαν πολλά ζώα με τον πλούτο του χωριού και ξεκίνησαν για τον Προυσό, που ήταν και ο αντικειμενικός σκοπός τους. Πήρανε μαζί τους και τους 13 τραγικούς ομήρους που ξεχώρισαν και τους προόριζαν για τη θυσία των αντιποίνων.

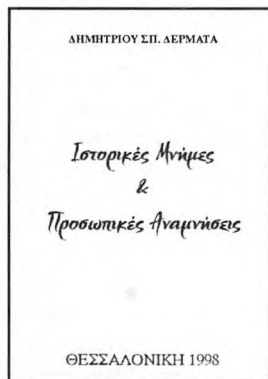
Μεταξύ αυτών και τον παπα-Βαστάκη, για τον οποίο θέλω εδώ να πω δυο λόγια για την προσωπικότητά του. Με τον παπά με συνέδεε μια συγγένεια, δεδομένου ότι η παπαδιά του ήταν αδελφή της μητριάς μου. Αυτό ήταν όμως το λιγότερο. Αν και ήταν μεγαλύτερός μου, συνδέθηκα με αυτόν με προσωπική φιλία, γιατί τον εκτίμησα ως άνθρωπο και ιερωμένο, χαρακτηρίζοντάς τον άξιο για το λειτούργημα που έκανε.

Και να γιατί: Όλα αυτά τα χρόνια που ήμουν στο χωριό, δηλαδή από το 1928 που παντρεύτηκε ο πατέρας μου έως το 1930, πήγαινα τακτικά στο Μεγάλο

Χωριό στο σπίτι του και στην οικογένειά του, που με την επιρροή του και την καθοδήγησή του ήταν πρότυπο χριστιανικής οικογένειας, τηρώντας όλους τους κανόνες της πίστεως τόσο απόλυτα, που ακόμα και κρέας δεν τρώγανε ποτέ.

Θυμάμαι, όταν ήμουν μαθητής στο σχολαρχείο, βρέθηκε στο Καρπενήσι ένα Σάββατο για δουλειές του, τις οποίες άργησε να τελειώσει, αλλά έπρεπε έστω και αργά να φύγει για το χωριό του, γιατί έπρεπε να λειτουργήσει την επομένη, και μου πρότεινε να τον συνοδεύσω. Νυχτώσαμε στο δρόμο. Ο καιρός, όντας χειμώνας, βροχερός μας έκανε μούσκεμα. Ταλαιπωρηθήκαμε πολύ. Φθάνοντας στο σπίτι του, βρήκαμε την παπαδιά του άρρωστη. Μού έκανε εντύπωση η αγάπη που είχαν μεταξύ τους και για τα παιδιά τους. Η παπαδιά σηκώθηκε παρ' ότι η έψηνε ο πυρετός να μας φέρει ρούχα ν' αλλάξουμε, να μας φτιάξει να φάμε. Αυτός τη βοήθαγε σε όλα, στο φαγητό, να στρώσει τα στρώματα να κοιμηθούμε κλπ.

Την άλλη μέρα, τον συνόδεψα στην εκκλησία και είδα την αγάπη προς το ποίμνιό του και την ανταπόκριση που

είχε ο κόσμος προς αυτόν. Ποτέ, καθώς έμαθα, δεν έβγαζε για το άτομό του δίσκο. Οι παπάδες τότε δεν είχαν μισθό από το κράτος όπως έχουν σήμερα. Ζούσανε από το εισόδημα που τους δίνανε οι χωριανοί και από το δίσκο που βγάζανε τα επισημόημερα και μαζεύανε χρήματα. Αυτός όντας δάσκαλος αρκούσαν στο μισθό του δασκάλου. Και από το χωριό, από τους φτωχούς, δεν έπαιρνε ακόμα ούτε ό,τι δικαιούταν.

Όταν τελείωσε η λειτουργία, μετά το κολατσιό που κάναμε στο σπίτι του, με πήρε και μένα και πήγαμε στο χωριό Καρύτσα, που δίδασκε στο δημοτικό. Κάθισα και την άλλη μέρα εκεί. Είδα να διδάσκει τα παιδιά, όχι με το συνηθισμένο τρόπο που γινόταν τότε η διδασκαλία του φόβου και της απόστασης που διατηρούσαν οι δάσκαλοι με τους μαθητές, αλλά αυτός δίδασκε με οικειότητα, με αγάπη και κατανόηση. Αυτά γίνονταν προπολεμικά. Όταν επέστρεψα από την Αλβανία πήγαινα τακτικά στο Μεγάλο Χωριό και τον έβλεπα. Ήταν πολύ προοδευτικός, είχε μεγάλη βιβλιοθήκη. Εκτός από τα πολλά εκκλησιαστικά βιβλία είχε και άλλα φιλολογικά και μαζί μ' αυτά την μεγάλη εγκυκλοπαίδεια του Ελευθερουδάκη. Ακόμα, τη φιλολογική και λογοτεχνική εγκυκλοπαίδεια του Πουρνάρα, που είχα κι εγώ στη Θεσσαλονίκη.

Σοφίστηκε και έφτιαξε ακόμα στο μύλο που διατηρούσε ο πατέρας του στο χωριό, μηχανισμό ο οποίος, με την ενέργεια του νερού, παρήγαγε ρεύμα τόσο για το μύλο του όσο και για το φωτισμό του σπιτιού του. Και μ' αυτά γέμιζε ακόμα και μπαταρίες για το ραδιόφωνο.

Τώρα, για την πατριωτική του δράση, έχω να πω το εξής χαρακτηριστικό: Το Φθινόπωρο του '41, είχαμε πάει ο πατέρας, η μητριά μου και γω στο χωράφι μας στη θέση «Προσήλια» κοντά στο Γαύρο, να μαζέψουμε τα μήλα από τις

μηλιές που είχαμε εκεί. Ο παπάς ερχόταν για το χωριό μας να μας δει, όπως ερχότανε τακτικά. Αφού μας βρήκε εκεί, έμεινε μαζί μας και μας βοηθούσε στη δουλειά μας. Ξεχωρίσαμε οι δυο μας και κουβεντιάζαμε για την κατάσταση και την υποδούλωσή μας από τους κατακτητές. Σε κάποια στιγμή μου λέει: «Έχε υπομονή και θα δεις τι θα γίνει σε λίγο. Δεν μπορώ να σου πω τώρα ακόμα τίποτα. Γρήγορα όμως θα σου πω πολλά πράγματα». Και το πρόσωπό του έλαμπε από χαρά. Εκείνο τον καιρό γύριζαν οι Ιταλοί στα χωριά. Ο παπάς όταν άκουγε για Ιταλούς τρύπωνε. Κάποτε ήρθαν ο παπάς, ο Αραπογιάννης και ο Καρβέλης, μπατσανάκηδες του πατέρα μου, στο σπίτι μας στο χωριό. Ο Αραπογιάννης, που ήταν χωρατατζής και σκάρωνε φάρσες, ξέροντας τον αφύσικο φόβο του παπά στο όνομα των Ιταλών, βγήκε στο μπαλκόνι και έρχεται μέσα δήθεν τρομοκρατημένος και φώναξε «Ιταλοί, Ιταλοί μήηκαν στο χωριό». Ο παπάς σηκώθηκε αλαφιασμένος αφήνοντας και το καλμάφι του και έφυγε τρέχοντας. Από αυτά βγαίνει το συμπέρασμα ότι πρέπει να είχε κάποια σχέση με αντιστασιακές οργανώσεις. Ακόμα, ίσως να γέμιζε και μπαταρίες γι' αυτούς από την εγκατάστασή του στο μύλο.

Την μοιραία μέρα παρουσιάστηκε για την υποδοχή των Ιταλών, γιατί πίστεψε στις διαδόσεις ότι δεν πειράζουν κανέναν οι Ιταλοί όταν τους υποδέχονται. Γι' αυτό παρουσιάστηκε και αυτός για να γλιτώσει το χωριό. Είχα υποχρέωση να πω δυο παραπάνω λόγια για τον φίλο μου παπα-Βαστάκη, τον οποίο γνώριζα καλά. Ισάξίες προσωπικότητες ήταν και οι άλλοι που μαρτύρησαν μαζί του. Το βιβλίο, που έβγαλε ο Σύλλογος Μικροχωριτών, με την επιμέλεια του χωριανού μας προέδρου του συλλόγου, Μένιου Κουτσούκη, είναι πραγματικά διαφωτιστικό μνημείο για τις προσωπικότητες και τα βάσανα αυτών των

μαρτύρων και την τραγική μοίρα τους.

Ας επανέλθουμε στην ιστορία μας και στην πορεία των Ιταλών μαζί με τους ομήρους από το χωριό για τον Προυσό. Πηγαίνοντας στον Προυσό, συνέλαβαν και τον ηγούμενο του μοναστηριού, που ονομάζεται πάτερ Γερμανός, τον οποίο και κατηγορήσαν ως φαίνεται για συνεργατή των ανταρτών, αφού τον πήγαν στο Αγρίνιο τον πέρασαν στρατοδικείο και αθώωθηκε γιατί δεν προέκυψε τίποτα εις βάρος του.

Οι Ιταλοί πριν φύγουν για τον Προυσό, εκτός από τη γενική λεηλασία που κάνανε, έβαλαν και φωτιά και έκαψαν 30 σπίτια. Όταν επιστρέψαμε από τα χωριά και τα βουνά, όπου είχαμε καταφύγει, νομίσαμε ότι αυτό ήταν. Ότι δηλ. οι Ιταλοί έκαναν ότι έκαναν και αφού φορτώσανε και τα πλιάτσικα, ίσως θα βάδιζαν προς Αγρίνιο από τον Προυσό. Αλλά, άλλες οι δικές μας ελπίδες και άλλη η απόφαση αυτών. Το σπίτι το δικό μας το είχαν καραμπιναρία, δηλαδή ανακριτήριο και φυσικό ήταν να μένουν στα δωμάτιά του οι αξιωματικοί. Επιστρέφοντας εγώ από το Δερμάτι και οι δικοί μου από Ξηρόρεμα, που είχανε καταφύγει και ψάχνοντας να δούμε τι μας πήραν, δεν έλειπαν πολλά πράγματα. Μου είχαν πάρει ένα γραμμόφωνο, μια φωτογραφική μηχανή, ένα καλό κουστούμι ρούχα και μερικά άλλα ψιλοπράγματα. Αλλά στο σπίτι μας είχαν κουβαλήσει πάρα πολλά πράγματα απ' αυτά που είχαν κρυμμένα τα μαγαζιά, και από άλλα σπίτια. Αυτά όλα φαίνεται ότι τα προόριζαν για τους αξιωματικούς που έμεναν στο σπίτι μου και δεν μπόρεσαν να τα πάρουν όλα μαζί τους φεύγοντας.

Όταν βγήκα έξω και έκανα μια βόλτα στο χωριό, αυτό που αντίκρισα μου είχε πολύ δύσκολο να το περιγράψω. Ούτε η φαντασία του Δάντη δεν θα ήταν ικανή να σοφιστεί και να το περιγράψει, όταν έγραφε την «Κόλασή» του: Σφαγμένα ζώα, γελάδες, πρόβατα, γίδες. Τομάρια από αυτά, ακόμα και πολλά κομμάτια κρέας. Όλες οι κοιλιές και τα κεφάλια των σφαγμένων ζώων. Τα καζάνια που τα βράζανε άλλα μισογεμάτα, άλλα αναποδογυρισμένα με χυμένο φαγητό. Και εκείνο που προσέδιδε μια αφάνταστη τραγικότητα στο όλο σκηνικό ήταν τα δεκάδες όρνια, που τρώγανε και περπατάγανε σαν πρόβατα, χωρίς να υπολογίζουν και να φοβούνται τους ανθρώπους.

Οι χωριανοί, γυρίζοντας και βρίσκοντας άλλος το σπίτι του καμένο, άλλος τα περισσότερα πράγματα του νοικοκυριού του παρμένα, άλλος τα ζώα του σφαγμένα, ούρλιαζαν, βρίζανε καταριόταν, κλαίγανε. Αλλά δεν έφτανε αυτό. Νομίζανε ότι με αυτά που κάνανε ξεθύμαναν και πήγαν στην οργή του Θεού.

Αλλά το απόγευμα την άλλη μέρα, ήρθε κάποιος και μας είπε ότι οι Ιταλοί επιστρέφουν από τον Προυσό πάλι. Εγώ με έναν άλλο, τον Κώστα Ποτήρα, πήγαμε μέχρι τον Άγιο Σώστη να βεβαιωθούμε για τον ερχομό τους. Οι χωριανοί ξανάφυγαν αλλά αυτή τη φορά προς το βουνό. Η μητριά μου με τον πατέρα μου και άλλους χωριανούς πήραν τη γελάδα μας και τον γαϊδάρο, που γλίτωσαν από τη σφαγή και μαζί με άλλους χωριανούς, που είχαν και αυτοί γλιτώσει κάποιο ζώο, φύγανε στο βουνό και ξανά στο Ξηρόρεμα.

Συνεχίζεται

Το Περιοδικό μας έχει κόστος

Για να συνεχίσει να εκδίδεται χρειάζεται τη συνδρομή σας.

Λόγω οικονομικής στενότητας, το Δ.Σ. της Αδελφότητας είναι υποχρεωμένο να διακόψει την αποστολή σε όσους δεν εξοφλούν την ετήσια συνδρομή τους.

Στη στήλη αυτή παρουσιάζονται συνοπτικά βιβλία ή έντυπα που αποστέλλονται στην Αδελφότητα και αφορούν κυρίως τους Ευρυτάνες, την Ευρυτανία ή γενικότερα τη Ρούμελη

Θανάση Παλιούρα: Γεννήθηκα στην Ντούτσαγα, Εκδόσεις Αρμός, Αθήνα 2011

Με ωραίο λογοτεχνικό λόγο, ο καθηγητής Θανάσης Παλιούρας μας δίνει εικόνες της ζωής, που ο ίδιος έζησε με έμφαση στα παιδικά του χρόνια. Τόπος, το Αγρίνιο και η συνοικία Ντού-

τσαγα, όπου γεννήθηκε και μεγάλωσε. Ο συγγραφέας συγκράτησε βιώματα από τη ζωή στην κατοχή με τους Γερμανούς, αργότερα με τον παππού και τις ιστορίες του αλλά και από πολλές στιγμές της οικογενειακής ζωής, με γιορτές και χαρές, που σημάδεψαν τη ζωή του.

Ωραίες περιγραφές από στιγμιότυπα της πνευματικής, κοινωνικής και πολιτικής ζωής της πόλης κατά τη δεκαετία του '50, συνδεδεμένες με ονόματα πρωταγωνιστών που παρελαύνουν, καθένας με το δικό του «συμβάν», όπως του «Πυθαγόρα» που με τους στίχους του έγραψε ιστορία κ.ά.

Όλα δοσμένα με λογοτεχνική χάρη και υποβλητική λιτή γλώσσα, που κρατούν αδιάπρωτο το ενδιαφέρον του αναγνώστη και δίνουν μια ζωντανή εικόνα του χθες από την πόλη, τις γειτονιές και τα σοκάκια του γραφικού Αγρινίου.

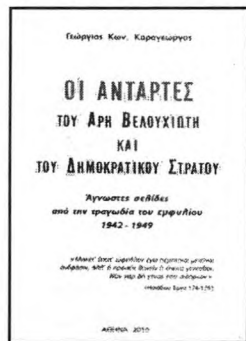
Γιώργου Κων. Καραγεώργου: Οι Αντάρτες του Άρη Βελουχιώτη και του Δημοκρατικού Στρατού: Άγνωστες σε-

λίδες από την τραγωδία του εμφυλίου 1942-49, Αθήνα 2010.

Η εξιστόρηση της κατοχικής ζωής σε μια περιοχή της Ευρυτανίας, στη διάρκεια της Κατοχής και του Εμφυλίου από έναν αυτόπτη μάρτυρα, που τότε ήταν παιδί. Το παιδί αυτό, παππούς σήμερα, εξιστορεί τα βιώματά του εκείνης της εποχής. Κορυφαίο, τραγικό γεγονός η εκτέλεση του πατέρα του από τους αντάρτες. Πράξη απαίσια και απάνθρωπη, που γίνεται χειρότερη σήμερα που την διαβάζουμε, γιατί συνοδεύτηκε από την απαγόρευση των ανταρτών να θάψουν οι οικείοι τον δικό τους άνθρωπο.

Ο συγγραφέας, διδάκτωρ φιλολογίας, που είναι άριστος γνώστης της αρχαίας ελληνικής γραμματείας, δικαίως θεωρεί, την απαγόρευση της ταφής, ύβρι κατά την αρχαιοελληνική έννοια της λέξης. Ήταν ύβρις προς την αρχαιοελληνική, την χριστιανική, αλλά και τη λαϊκή μας παράδοση, που θέλει τον νεκρό να συνοδεύεται στον άλλο κόσμο με όλα τα έθιμα της αγάπης και του αποχωρισμού.

Το βιβλίο είναι μια βαθειά μελέτη στα φαινόμενα αυτά και από την άποψη αυτή πρωτότυπη. Είναι γραμμένο σε στρωτή ρέουσα γλώσσα, διαβάζεται ευχάριστα και εξάπτει το ενδιαφέρον με τις αληθινές περιγραφές από εκείνη την εποχή.

Ειρήνη Λαγάνη - Μαρία Μποντίλα:
«Παιδομαζώμα» ή «παιδοσώσιμο»; Επικεντρο, 2012

Ο τίτλος του βιβλίου παραπέμπει στην περίοδο του εμφυλίου πολέμου (1946-49), γιατί τότε εμφανίσθηκε αυτό το φαινόμενο του «παιδομαζώματος». Επρόκειτο για την τακτική των ανταρτών να

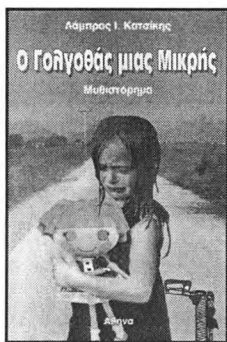
παίρνουν τα ανήλικα παιδιά μαζί τους, συχνά μαζί με τους γονείς τους, σε χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Στην Ευρυτανία δεν το γνώρισαμε αυτό, το είχαμε μόνο ακουστά.

Το βιβλίο είναι καρπός συνεδρίου στο οποίο ειδικοί ερευνητές, έλληνες και ξένοι, αναπτύσσουν σφαιρικά το θέμα. Επίσης, πολύ σημαντικό είναι ότι παιδιά του «παιδομαζώματος» τότε, ώριμες γυναίκες και άνδρες σήμερα, μιλούν για τις εμπειρίες και τις συνθήκες διαβίωσης και εκπαίδευσής τους στους τόπους φιλοξενίας. Το βιβλίο εμπλουτίζεται με ενδιαφέρον φωτογραφικό υλικό, όπου στα πρόσωπα των παιδιών βλέπει κανείς την ευεργετική επίδραση που είχε πάνω τους η στοργή και η φροντίδα που βρήκαν στις χώρες υποδοχής τους.

Λάμπρου Ι. Κατσίκη: Ο Γολγοθάς μιας Μικρής, Μυθιστόρημα, Αθήνα 2012.

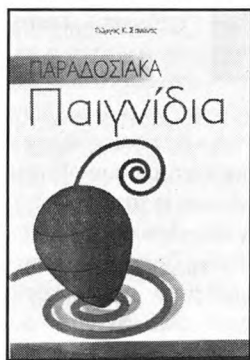
Είχαμε την ευκαιρία κι άλλη φορά να γράψουμε για τον Ευρυτάνα συγγραφέα, Λάμπρο Κατσίκη - δικηγόρο Αθηνών - και να παρουσιάσουμε μερικά από τα βιβλία του, όπως το μυθιστόρημα Η Ωραία Ζωζώ και οι Ταξιδιώτες.

Το παρόν μυθιστόρημα αναφέρεται στην περιπετειώδη ζωή μιας μικρής, που μεγάλωσε χωρίς να γνωρίζει ούτε μάνα ούτε πατέρα, αφού την είχαν εγκαταλείψει, ο καθένας για διαφορετικούς λό-

γους. Τα περιστατικά, τόσο γύρω από την ίδια, την Κάτια, όσο και εκείνα που αφορούν τη ζωή της μάνας και του πατέρα είναι ιδιαίτερα συγκινητικά και ανθρωπina. Αξίζει να διαβάσει κανείς το συγκλονιστικό αυτό αφήγημα της μικρής Κάτιας, που στο τέλος βρίσκει την ποθητή ευτυχία.

Γιώργου Κ. Σαγώνα: Παραδοσιακά Παιγνίδια, Αθήνα 2008

παίζονται ως τις μέρες μας. Δεν είναι, άλλωστε, λίγα εκείνα που έχουν τις ρίζες τους στην αρχαιότητα όπως η κρυπτινδα (κρυφό), η αιώρα (κούνια), ο κολαβισμός (μπίζ), κ.ά. Στον καλογραμμένο αυτό τόμο περιέχονται περιγραφές από εκατοντάδες παιγνίδια αλλά και εικόνες που δείχνουν ακόμη πιο παραστατικά τον τρόπο με τον οποίο παίζονται.

Οι επιτυχημένες σπουδές του συγγραφέα τον έχουν οδηγήσει σε διευθυντικές θέσεις μεγάλων επιχειρήσεων, όμως το μεράκι του για την λαογραφία και την παράδοση του τόπου μας τον κάνουν να ασχολείται συστηματικά με τους δύο αυτούς χώρους και να καταβάλει κάθε προσπάθεια για την διατήρηση και διάδοσή τους.

Η στήλη αυτή φιλοξενεί κοινωνικά γεγονότα Μικροχωριτών, τα οποία γνωστοποιούνται έγκαιρα στη διεύθυνση του περιοδικού μας.

Στην εκκλησία της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος στο Παλαιό Μικρό Χωριό έγινε ο γάμος του συγχωριανού μας και Αντιπροέδρου της Αδελφότητας Μικροχωριτών, Θανάση Μιχαηλίδη με την εκλεκτή της καρδιάς του Αριέττα Παπαϊωάννου, στις 15 Σεπτεμβρίου 2012.

Μετά το μυστήριο ακολούθησε γαμήλιο γλέντι στην κοσμική ταβέρνα «Το Ρίζωμα» στο Νέο Μικρό Χωριό. Χάρη στους ήχους απαλής μουσικής, που πρόσφεραν φίλοι των νεονύμφων, οι καλεσμένοι πέρασαν μια ξεχωριστή βραδιά, που κράτησε ως τις πρώτες πρωινές ώρες.

Η Αδελφότητα Μικροχωριτών εύχεται στο νέο ζευγάρι «Βίον Ανθόσπαρτον».

*Το τραγούδι του γάμου
(όπως τραγουδιόταν στο χωριό μας)*

Σήμερα λάμπει ο ουρανός,
σήμερα λάμπει η μέρα
σήμερα στεφανώνεται αητός την περιστέρα.
Ο ήλιος είναι ο γαμπρός
και το φεγγάρι η νύφη
και τ' αστέρια του ουρανού
είναι οι συμπεθέροι.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΞΕΧΝΟΥΝ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Αδελφότητας Μικροχωριτών ευχαριστεί όλους όσους εξοφλούν τις συνδρομές τους ή με χρηματικές δωρεές στηρίζουν το έργο της. Η συμβολή αυτή αποτελεί την κινητήρια δύναμη της Αδελφότητας, που λειτουργεί χάρη στην εθελοντική στράτευση των μελών του Διοικητικού της Συμβουλίου.

Συνδρομές που έχουν εισπραχθεί από 1/6/2012 έως 8/12/2012

Όνοματεπώνυμο	Συνδρομή	Ευρώ
Καμπιτζιώνης Ανδρέας	2012	20,00
Κουτσούκης Ι. Κωνσταντίνος	2008-2012	200,00 \$
Κουτσούκης Γιάννης-Κούλα	2012	20,00
Κουτσούκης Γιώργος-Ρένα	2012	20,00
Κουτσούκης Σπύρος-Κλαίρη	2012	20,00
Αθανασιάδης Λάκης	2011-2012	50,00
Σταμούλης Φώτιος	2008-2012	100,00
Νικολοπούλου Φανή	2012	20,00
Τουλούπα Έβη	2012	20,00
Αντωνοπούλου-Μακρή Μαριάνθη	2012	20,00
Σιαφάκας Παναγιώτης	2010-2012	100,00
Τσιροπούλου Μαριάνθη	2012-2016	100,00
Κυρίτση-Τσώμου Βούλα	2012-2013	100,00
Καστροπούλου Μάρω-Νίκος	2010-2012	60,00
Πετροπούλου Λίτσα-Πέτρος	2012	20,00
Κουβέλης Παντελής	2012	20,00
Κοντός Ιωάννης	2012	20,00
Μπάκης Χαράλαμπος	2012	20,00
Μπάκη Ματίνα	2012	20,00
Μπάκης Σταύρος	2012	20,00
Παναγιώτου Αριστοτέλης	2012	20,00
Ζήσιμος Βασίλης	2011-2012	50,00
Ζορμπαλάς Ι. Δημήτριος	2009-2012	100,00
Λιάπης Νικόλαος	2012	20,00
Αρώνη Μαριάνθη	2012	20,00
Αρώνης Γιάννης	2012	20,00
Κατσούδας Κωνσταντίνος	2012	20,00
Μπούρας Θεόδωρος	2012	20,00
Ραβδός Ανδ. Παντελής	2012	20,00
Μπακατσιάς Γιώργος	2012	50,00
Γαβρίλη Καλλιόπη	2012	20,00
Δερματάς Σπύρος	2012	20,00
Ζορμπαλάς Πέτρος	2012	20,00
Λιάπης Ιωάννης	2012	20,00
Κουκουβάος Ηλίας	2012	20,00
Σκρεπετός Παναγιώτης	2012	20,00
Κουφαλιώτης Κλεομένης	2012	20,00
Κυρίτσης Σπύρος	2012	20,00
Χριστοδουλιάς Παναγιώτης	2012	20,00
Δερματά-Ηλιάδη Ειρήνη	2012	20,00
Λιαροκάπη Ελένη	2012	20,00
Ανδρεοπούλου Ευαγγελία	2012	20,00
Δημητρακοπούλου Σωτηρία	2012	20,00
Λιαροκάπης Αθανάσιος	2012	20,00
Σκορδά Μαρία	2012	20,00
Δερματά Σωτ. Σούλα	2012	20,00
Ζαχαρόπουλος Παναγιώτης	2012	20,00

Αντωνόπουλος Νικόλαος	2012	20,00
Αζακάς Νικόλαος	2012	20,00
Γαλανούδης Αθανάσιος	2012	20,00
Φλώρος Νικόλαος	2012	20,00
Πλάκας Χρήστος	2012	20,00
Δημητρόπουλος Θάνος	2012	20,00
Παπαϊωάννου Δημ. Γεώργιος	2012	20,00
Γρατσούνη Ελισάβετ	2012	20,00
Παπαδόπουλος Ιωάννης	2012	20,00
Φλέγγας Αναστάσιος	2012	20,00
Μπακογιάννης Γιάννης	2012	50,00
Βενέτης Παναγιώτης	2012	20,00
Παπαδημητρίου Όλγα	2012	30,00
Φλέγγας Αλέξανδρος	2012	20,00
Φλέγγας Δημήτριος	2012	20,00
Σάρρας Ηλίας	2012	20,00
Πλάκας Αθανάσιος	2012	20,00
Πλάκας Ευάγγελος	2012	20,00
Τριανταφύλλης Χρήστος	2012	50,00
Τριανταφύλλης Κώστας	2012	20,00
Τσινιάς Κώστας	2012	20,00
Φατούρος Ελευθέριος	2012	20,00
Κεράνη Ν. Μαρία	2012	20,00
Κεράνη-Παπαβασιλείου Κάκια	2012	20,00
Κεράνη Όλγα	2012	20,00
Κοντογεώργος Αθανάσιος	2012	20,00
Κανούτου Αικατερίνη	2012	20,00
Μπαϊρακτάρη Σίσση	2012	20,00
Τσιμπογιάννη Αθηνά	2012	20,00
Αϊβαλιώτη Σαββούλα	2012	20,00
Παναγιώτου Νικόλαος	2012	20,00
Παναγιώτου-Τσακίρη Ελένη	2012	20,00
Αθανασόπουλος Γιάννης	2012	20,00
Δερματά Τηλ. Φούλα	2012	20,00
Λιάπη-Τραχανά Ελένη	2012	20,00
Νταραντούμη Σωτηρία	2013	25,00
Ζωγράφος Δημήτριος	2012	20,00
Μπακογιάννη-Λαϊνή Ευδοκία	2011-2012	100,00
Λαϊνή-Κόνιτς Ελένη	2012-2013	150,00 \$
Θάνος Κωνσταντίνος	2011-2012	40,00
Σιδερίδου Εύα	2011-2012	40,00
Θάνου Ανδρονίκη	2011	20,00
Κακούρα Μαρία	2012	45,00
Τσουκανά Παρασκευή	2012	20,00
Κοκόσης Γιάννης	2012	20,00
Καναρά Σούλα	2012	20,00
Πλάκα Αναστασία	2012	20,00
Τσαρού Αθανασία	2012	20,00

Μπετένιου Ρωζάνη	2012	20,00
Χονδρός Σπύρος	2012	20,00
Κομπορόζος Αθανάσιος	2012	20,00
Κομπορόζος Αρμάνδος	2012	20,00
Παναγιωτόπουλος Κώστας	2012	20,00
Κυρίτσης Παναγιώτης	2012	20,00
Καρανίκας Δημήτριος	2012	20,00
Ζήσης Γιώργος	2012	20,00
Κεράνη-Γκούμα Φρόσω	2012	50,00
Μαστρογεωργόπουλος Στέφανος	2013-2014	100,00 \$
Παπακωνσταντίνου Αριστείδης	2012-2013	40,00

Συνδρομές Εσωτερικού

Ευχαριστούμε τα μέλη μας για την τακτοποίηση των συνδρομών τους. Υπενθυμίζουμε, ότι οι συνδρομές μπορούν να στέλνονται με ταχυδρομική επιταγή. Για διευκόλυνση είσπραξης της επιταγής, παρακαλούμε η επιταγή να γράφεται στο **όνομα** του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου, στο οποίο επιλέγετε να τη στείλετε. Η απόδειξη είσπραξης εσωκλείεται στο αμέσως επόμενο τεύχος του περιοδικού *Μικροχωρίτικα Γράμματα*, στη σχετική στήλη του οποίου αναγράφεται και η συνδρομή σας.

ΠΡΟΣΟΧΗ - Συνδρομές ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Ενημερώνουμε τους Μικροχωρίτες του εξωτερικού ότι, λόγω της οικονομικής κρίσης, οι τράπεζες της Ελλάδας δεν δέχονται κανένα είδος επιταγής. Οι πληρωμές συνδρομών μπορούν να γίνονται με έμβασμα μέσω του **western union** στο όνομα ενός από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Αδελφότητας.

Δωρεές εις μνήμη, που έχουν εισπραχθεί από 1/6/2012- 8/12/2012

Οι δωρεές προορίζονται για τα έξοδα λειτουργίας του Ιστορικού και Λαογραφικού Μουσείου του Μικρού Χωριού

Όνοματεπώνυμο

Ευρώ

Κουτσούκης Γιάννης-Κούλα, στη μνήμη Ελένης Γαβρίλη	50,00
Νικολοπούλου Φανή, στη μνήμη του συζύγου της Γιάννη	100,00
Αντιωνοπούλου-Μακρή Μαριάνθη, για το Μουσείο του Μ.Χ.	50,00
Κυρίτση-Τσώμου Βούλα, στη μνήμη προσφιλών	100,00
Φλέγγα Γκόλφω, στη μνήμη αδελφών Θανάση-Ιωάννη-Σωτήρη	100,00
Κουβέλης Παντελής, για το Μουσείο	50,00
Κυρίτσης Σπύρος, για το Μουσείο	50,00
Σκορδά Μαρία, στη μνήμη συζύγου της Δημητρίου	30,00
Γαβρίλη Καλλιόπη, στη μνήμη Ελένης Γαβρίλη	50,00
Αιβαλιώτη Σαββούλα, στη μνήμη γονέων και αδελφών	50,00
Δερματά Φούλα, στη μνήμη συζύγου της Τηλέμαχου	100,00
Κεράνης Θανάσης-Χρυσούλα, στη μνήμη γονέων τους	150,00
Παπαδημητρίου Όλγα, στη μνήμη της αδελφής της Ελένης Γαβρίλη	100,00
Παπαδημητρίου Νίκος-Δήμητρα, στη μνήμη Ελένης Γαβρίλη	50,00
Κουτσούκης Κλεομένης-Αιμιλία, στη μνήμη Ελένης Γαβρίλη	50,00
Κουτσούκης Κλεομένης-Αιμιλία, στη μνήμη Κώστα Βίγλα	50,00

Δωρεές προς Ιερούς Ναούς του Χωριού

που έχουν εισπραχθεί από 8/7/2011 – 14/9/2012

Όνοματεπώνυμο	Ναός	Ποσό €
Ελισάβετ Αϊβαλιώτη	Μεταμ. & Αγ. Κυριακή	200
Μαρία Μπακογιάννη Ζαχαροπούλου, εις μνήμη Τασίας Ζαχαροπούλου	Μεταμόρφωση	50
Ιωάννης Κουτσούκης	Μεταμόρφωση	50
Αναστασία Σ. Δερματά, εις μνήμη συζύγου Σωτηρίου	Αγία Κυριακή	50
Σπυρίδων Χονδρός	Μεταμόρφωση	3.000\$
Σπυρίδων Γιαννόπουλος	Αγ. Κυριακή	150
Αθηνά Τσιμπογιάννη, εις μνήμην πάπων & γονέων	Αγ. Κυριακή	100
Δημήτριος Ζωγράφος, εις μνήμην γονέων & πάπων	Αγ. Κυριακή	50
Βίγλας Κωνσταντίνος	Αγ. Κυριακή	100
Αντωνόπουλος Κωνσταντίνος, εις μνήμην του πατρός του Χριστοφόρου	Αγία Κυριακή	50
Κων/νος και Αριστείδης Παπακωνσταντίνου, εις μνήμην μητρός των Στέλλας	Αγ. Κυριακή	50
Ελένη Ζήση, εις μνήμην συζύγου Βασιλείου , αδελφού Ανθίμου, γονέων Ιωάννου, Πηνελόπης Κατσιγιάννη	Αγ. Κυριακή	100
Καλίτσα Κοντογιώργου, εις μνήμην γιαγιάς της Βαρβάρας	Αγ. Κυριακή	50
Γεώργιος Ζήσης	Αγ. Κυριακή	300
Τσατσαράγκος Γεώργιος, εις μνήμην Ελένης και Δημητρίου Γαβρίλη	Αγ. Κυριακή	100
Κουτσούκης Ιωάννης	Μεταμόρφωση	50
Ελισάβετ Αϊβαλιώτη	Μεταμόρφωση	200
Αναστασία Σ. Δερματά, εις μνήμην συζύγου Σωτηρίου	Αγ. Κυριακή	50
Μαρία Δ. Σκορδά, εις μνήμην γονέων	Αγ. Κυριακή	50
Νίκος-Δήμητρα Παπαδημητρίου, εις μνήμην Ελένης Γαβρίλη	Μεταμόρφωση	50
Σπυρίδων Γιαννόπουλος	Αγ. Κυριακή	150
Γεώργιος Κακούρας	Αγ. Κυριακή	50
Σπυρίδων Χονδρός	Μεταμόρφωση	3.000\$
Βασιλική Ζήση-Ζωγράφου	Παναγιά	100

Εκ μέρους του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του Ιερού Ναού,
ευχαριστούμε όλους τους δωρητές και ευχόμαστε ο Μεταμορφωθείς Κύριος
να σας χαρίζει υγεία και οικογενειακή προκοπή.

Καλά Χριστούγεννα

Το Εκκλησιαστικόν Συμβούλιον

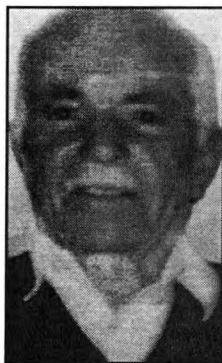
Δημοσιεύσεις στο περιοδικό μας

Τα Μικροχωρίτικα Γράμματα ευχαρίστως φιλοξενούν προσωπικές ιστορίες,
σχόλια, ευθυμίες συμπληρωμάτων ή ανακοινώσεις - γνωστοποιήσεις τοπικών
φορέων, αρκεί να αποστέλλονται έγκαιρα στη διεύθυνση του περιοδικού μας
(μέχρι τέλος Οκτωβρίου για το τεύχος Δεκεμβρίου ή μέχρι τέλος Απριλίου
για το τεύχος Ιουνίου).

Λίγα λόγια γι' αυτούς που έφυγαν

Η μνημόνευση προσφιλών προσώπων στη στήλη αυτή γίνεται με φροντίδα των οικείων τους, αν το επιθυμούν, που θα πρέπει να στέλνουν στην διεύθυνση του περιοδικού μας ένα έτοιμο κείμενο ή τα απαραίτητα βιογραφικά στοιχεία και μια φωτογραφία.

Βαγγέλης Κακούρας

Ο εργατικός, ήπιος και αγαπητός συγχωριανός μας Βαγγέλης Κακούρας έφυγε από τη ζωή στις 20 Ιουλίου 2012. Γεννημένος στο Καλεσμένο ήλθε στο Μικρό Χωριό το 1957 όταν παντρεύτηκε τη Μικροχωρίτισα Πετρούλα Δημοπούλου. Εκεί τους

βρήκε η κατολίθηση του 1963, που καταβρόχθισε όλα τα υπάρχοντά τους.

Μαζί με τη γυναίκα του δούλεψαν σκληρά για να ξαναφτιάξουν το νέο τους σπίτι, να αναθρέψουν την μονάκριβη κόρη τους, Δέσποινα, να την καμαρώσουν αργότερα αποκατεστημένη και να χαρούν τα αγαπημένα τους εγγόνια.

Ακούραστος εργάτης της ζωής, ήταν πάντα παρών στην κοινή προσπάθεια ανάπτυξης του χωριού, αλλά και ως πιστός χριστιανός πρόσφερε με συνέπεια τις υπηρεσίες του στην εκκλησία του χωριού μας, την Αγία Κυριακή.

Ελένη Πλάκα-Γαβρίλη

Λίγοι μήνες από το χαμό του αγαπημένου της συζύγου ήταν αρκετοί για να κάνουν την Ελένη Πλάκα-Γαβρίλη να θέλει να τον ακολουθήσει στον κόσμο του υπερέραν. Με τα ονόματα των δύο αγαπημένων της παιδιών «Ιωάννα μου, Σάκη μου» στα χείλη της, έσβησε ήσυχα, στον Πειραιά όπου ζούσε. Κηδεύτηκε δίπλα στον αγαπημένο της Τάκη, στο νεκροταφείο του Νέου Μικρού Χωριού στις 25

Ιουλίου 2012. Τα παιδιά της την αποχαιρέτησαν με τα πιο κάτω λόγια αγάπης:

«Στη μαμά μας,

Αν για το μπαμπά, που χάσαμε πριν ένα χρόνο, είχαμε λόγια να πούμε, για τη μαμά δεν βγαίνουν εύκολα οι λέξεις... παγωνιά, αλλά αν εκείνος ήταν ο καλύτερος μπαμπάς του κόσμου, η μαμά μας ήταν και είναι για μας ξεχωριστή, μοναδική...

Χωρίς διόλου υπερβολή συναισθηματική, ήταν άνθρωπος με ανοικτότητα ορίζοντες, ευαισθησίες και δύναμη, διακριτικότητα και πολιτισμό, με απέραντη αγάπη για τα παιδιά της και αγαπημένο ζευγάρι με το μπαμπά μας στη μακροχρόνια κοινή τους πορεία. Ανή

ήταν η μαμά μας. Μία πραγματική κυρία.

Παρ' όλο που έζησε γεμάτη ζωή, νιώθουμε ότι έφυγε νωρίς, είχαμε την ανάγκη να την έχουμε κοντά μας, να τη νιώθουμε δίπλα μας..., δε μας έφτασε..., μας λείπει πολύ.

Σ' ευχαριστούμε, μαμά, για την αγάπη και την κατάθεση ψυχής σου..., σ' ευχαριστούμε για όλα..., να ξέρεις, σε αγαπάμε.

Τα παιδιά σου»

Μαρία Κατσούδα

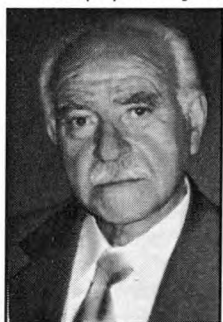
Πλήρης ημερών έφυγε, χτυπημένη από την επάρατο, η συγχωριανή μας Μαρία Κατσούδα. Στο Μικρό Χωριό, όπου έζησε μαζί με την οικογένειά της τα περισσότερα χρόνια της ζωής της, ήθελε να είναι και

η τελευταία της κατοικία. Τα παιδιά της εκπλήρωσαν αυτή την επιθυμία της. Η κηδεία της έγινε στις 30 Σεπτεμβρίου 2012.

Βίγλας Κωνσταντίνος (1924-2012)

Ο αεικίητος, ακούραστος, και αγαπητός συγχωριανός, Κώστας Βίγλας δεν μπόρεσε να αντισταθεί στη δυνατή θέληση των Αρχαγγέλων που τον ήθελαν κοντά τους και εγκατέλειψε τον μάταιο κόσμο μας στις 3 Νοεμβρίου 2012, μετά από μια βραχύχρονη αδιαθεσία.

Γεννήθηκε στις 26 Νοεμβρίου 1924 στον

Ασπρόπυργο (Ανδράνοβα) Προυσού από τον Νικόλαο και την Σπυριδούλα Βίγλα. Μικρός, 13χρονος, έφυγε από το χωριό του για να αναζητήσει μια καλύτερη ζωή στην Αθήνα και να μπορέσει να βοηθήσει και την πολυ-

μελή οικογένειά του. Στην Αθήνα δούλεψε σκληρά και ευσυνειδήτα, ώστε να αποκτήσει την πλήρη εμπιστοσύνη των εργοδωτών του. Και ο Κώστας αποδείχτηκε πανάξιος της εμπιστοσύνης τους, όταν κατά τη διάρκεια της κατοχής και του εμφυλίου πολέμου του εμπιστεύτηκαν την επιχείρησή τους και αυτοί έφυγαν για το χωριό τους. Μια οβίδα όλμου τον παγίδευσε μέσα στο κατάστημα, στο οποίο παρέμεινε μόνος μέσα επί 9 ημέρες (4-12/12/1944), πιστός στο καθήκον να το προστατεύσει.

Μετά την στρατιωτική του θητεία (1947-49), άνοιξε δική του επιχείρηση (γαλακτοπωλείο). Το 1951 γνώρισε και παντρεύτηκε την συγχωριανή μας Μαρία Αθανασοπούλου και μαζί απέκτησαν δύο παιδιά τον Νίκο και την Γρηγορία, που τα καμάρωσε αποκατεστημένα και χάρηκε τα 5 αγαπημένα του εγγόνια.

Σαν άνθρωπος με κοινωνικές ευαισθησίες και ως στοργικός οικογενειάρχης δούλεψε ασταμάτητα, όχι μόνο για να καλύ-

πτει τις ανάγκες της καθημερινότητας και να εξασφαλίσει το μέλλον των παιδιών του, αλλά και για να συμπαρασταθεί σε όποιον είχε ανάγκη βοήθειας. Ο κόπος από τον τίμιο ιδρώτα του ανταμείφθηκε υλικά και ηθικά.

Ευσυνείδητος χριστιανός πρόσφερε ανελλιπώς τις υπηρεσίες του, τόσο στην Αγία Αικατερίνη, ενοριακό ναό της γειτονίας του, όσο και στην Αγία Παρασκευή, την εκκλησία κοντά στο σπίτι του στο Πόρτο Ράφτη ή στην Αγία Κυριακή όταν βρισκόταν στο Χωριό, το οποίο υπεραγαπούσε.

Άνθρωπος της προσφοράς, τίμιος δουλευτής, πιστός σύζυγος, στοργικός πατέρας, εκλεκτό μέλος της κοινωνίας ευτύχησε να δει και να χαρεί τους καρπούς των κόπων του.

Η εξόδιος ακολουθία διαβάστηκε στην Αγία Αικατερίνη Πετραλώνων, που ήταν κατάμεστη από εκατοντάδες συγγενείς, φίλους, γείτονες, που ήλθαν για να του πουν ένα τελευταίο «αντίο». Ο Αρχιεπίσκοπος, προϊστάμενος του Ι.Ν. Αγίας Αικατερίνης και ο Πρόεδρος της Εκκλησιαστικής Επιτροπής Αγίας Παρασκευής περιέγραψαν την προσωπικότητα του Κώστα ως ενός πανάξιου πιστού χριστιανού, αγαπητού απ' όλους και εξύμνησαν την προσφορά του προς τις δύο ενορίες που ευεργέτησε πολλαπλώς.

Ιδιαίτερα συγκινητικά τα τελευταία λόγια αγάπης και ευγνωμοσύνης από το γιο του Νίκο.

Η ταφή του έγινε στον οικογενειακό τάφο του Γ' Νεκροταφείου Πειραιώς στις 5 Νοεμβρίου 2012.

Ας είναι ελαφρύ το χόμα που τον σκεπάζει και ας τον έχει ο Θεός στην αγκαλιά του κατά τα έργα του.

Χρυσούλα Γρατσούνη

Το περιοδικό μας βρισκόταν στο τυπογραφείο όταν η αγαπητή συγχωριανή μας Χρυσούλα Γρατσούνη έφυγε από τη ζωή. Η κηδεία της έγινε στο Μαρούσι, όπου έμενε, στις 10 Δεκεμβρίου 2012.

Ξυλόγλυπτα

με έμπνευση από τη Φύση

Έκθεση - Διάθεση:
Νέο Μικρό Χωριό «Το Τζάκι»
Τηλ. 22370 41318

Ανεμολόγιο
Καφέ

Νέο Μικρό Χωριό Τηλ. 6978516458

TAXI

Γιάννης Καραγκούνης

Νέο Μικρό Χωριό

Τηλ. 22370 41392, Κιν. 6972 707840

“Η Χελιδόνα”
Παλαιό Μικρό Χωριό

Τηλ: 6976912009

Εστιατόριο - Ψησταριά

“Ο Παράδεισος”

Αφοί Καλύβα

Διασταύρωση Μικρού-Μεγάλου
Χωριού

Τηλ. 22370 41320, Κιν. 6973 431421

Web: www.hellastourism.gr/paradisos

“το χωριάτικο”

Ταβέρνα Νασιόπουλος
Νέο Μικρό Χωριό Εύρυτανίας
Τηλ. 22370 41257 • Fax. 22370 41103
www.tohoriatiko.gr

ΤΑΗΟΕ

Computer Expert Co.

Θάνος Δημητρόπουλος

Κορθίου 19, 11254 Αθήνα

Τηλ./Fax: 210 2230673

Θεσπιάκη: 2310 20 20 89

Κιν. 6936 96 88 50

« 6932 46 23 32

E-mail: thanos@panafonet.gr

HP CAD/CAM products:

ME - Mechanical Eng.-2D

SD - Solid Designer - 3D

E3 - Electrical, Electronic
Engineering Design

CAD/CAM/EEE
COMPANY

Κομμώσεις

Ανδρικές - Γυναικείες - Παιδικές

“ΚΙΚΗ”

Κική Φούκα-Σκοτίδα

Καραϊσκάκη 4, Καρpenήσι

Τηλ. 22370 25666

το **οικείο** café

RESTAURANT-BAR

Πλατεία Μικρού Χωριού
Εύρυτανίας
τηλ. - 22370 41.050

Ξενοδοχείο

Country Club Hellas Hotel

Νέο Μικρό Χωριό

Τηλ. 22370 41570-2

E-mail: info@hellascountry.gr

Ενοικιαζόμενα Δωμάτια

Φωτεινή Ζάρα

Νέο Μικρό Χωριό

Τηλ. 22370 41236/ 41433

Studio Merses
www.merses.gr
Τηλ.: 22370 41444

Παλιό Μικρό Χωριό Ευρυτανίας
info@studiomerses.gr
Κιν.: 6972 555 637 Fax.: 22370 41111

**Ενοικιαζόμενα
Πανοραμικά Δωμάτια
"Το Τζάκι"**

Δ/νση: Παρασκευή Ν. Αζακά
Νέο Μικρό Χωριό

Τηλ. 22370 41318/41465,

Fax: 22370 41094 Κιν. 6977 808961

Το Ριζωμα
ΞΕΝΩΝΑΣ
ΚΑΦΕ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ - ΤΑΒΕΡΝΑ
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ
ΝΕΟ ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ
ΤΗΛ.: 22370 41170, 41206, FAX: 22370 41486
ΚΙΝ.: 6978 77 42 66 www.torizoma.gr

ΙΒΙΣΚΟΣ
studios

www.iviscos.gr

Νέο Μικρό Χωριό Ευρυτανίας / Τ.Κ. 361 00

ΑΓΟΡΑΙΟ

Βασίλης Μπούρας

Νέο Μικρό Χωριό

Τηλ. 22370 41300/41281,

Κιν. 6972 288457

Ξενώνας

"Η Γωνιά"

Δ/νση: Γιώργος Γιαννακόπουλος
Νέο Μικρό Χωριό

Τηλ. 22370 41393, Fax: 22370 41586

Web: www.giannakopoulos_g.gr

Καφετέρια

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΠΟΥΡΑΣ

Νέο Μικρό Χωριό Τηλ. 22370 41300

ΡΑΔΙΟ ΤΑΞΙ
ΤΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ

24 ώρες το 24ωρο

Τηλέφωνο: 22370 22011

**Ενοικιαζόμενα Πολυτελή
Δωμάτια**

Ουρανία Τάσιου

Νέο Μικρό Χωριό

Τηλ. 22370 41349

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΛΙΑΠΗ

Αθήνα – Λαμία – Μακρακώμη
Άγιο Γεώργιο – Καρπενήσι
Δ/νση: Μαρία Π. Σκρεπετού
Κηφισού 91β 8, Αθήνα
Τηλ. 210 3454825 – 3452186
Fax: 210 3452186

ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΗΡ. ΛΙΑΠΗ
ΔΙΠΛΩΜ. ΑΓΡ. & ΤΟΠΟΓΡΑΦΟΣ
ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ Ε.Μ.Π.

ΑΘΗΝΑ
ΛΔ ΚΟΡΑΗ 54-56
ΒΥΡΩΝΑΣ

ΤΗΛ: 6972848406
210-7622751

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Παρασκευή Α. Γρομητσάρη - Μαραγιάννη
Μ.Α. Δίκαιο Ακινήτων, Montpellier 1
Μ.Α. Δίκαιο Περιβάλλοντος & Ενέργειας, Paris 1 - Paris II

Θμιστοκλέους 23 - 25 & Ακαδημίας
106 77 Αθήνα

ΤΗΛ.: 213.0066040
ΚΙΝ.: 6939.613882

ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ - ΟΙΚΟΠΕΔΑ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Πωλήσεις
Εκτιμήσεις
Δάνεια
Ενοικιάσεις
Οικόπεδα
Ανταρροχές

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΡΩΝΗΣ

Καραολή & Δημητρίου 70, 18534 Πειραιάς Κινητό
Τηλ 210 41.11.849, Fax 210 41.34.776 6972.71.75.75
Ζηνοπούλου 7, 36100 Καρπενήσι
Τηλ 22370 25.932

café
ΑΣΤΕΡΙΑ
restaurant

Αιμιλία Κουφαλιώτη

Παραλία Καμμένα Βούρλα
Τηλ.: 02350 23261,
80901, 80902

**Penguin
Elite**

Γιάννης Ξυριπογιάννης

- Διαφορτικό Δωρο Επιχειρήσεων
- Εκτιμήσεις Office
- Μεταφορτικές
- Μηχανογραφικό Έγγραφο
- Ψηφιακό

Ευριπίδου 75 • 105 53 Αθήνα
Τηλ.: 210.3226.222 - 210.3214.815
Fax: 210.3214.815
Κιν.: 6944.550940

Αθανάσιος Π. Διακοκόκης
Διακοσμητής

Interior Designer

**Αρχιτεκτονικός Σχεδιασμός
και Μελέτη Χώρων**

Κόκκαλη 31, Αγρίνιο, τ.κ. 30100
Τηλ.: 0641 - 33223, (& fax) - 24522
Κιν.: 0932831607, E-mail: aathanari@otenet.gr

SOLAR tech
MODERN SUN-SAVING SYSTEMS

Ioannis Zorbalas

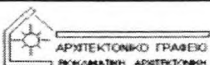
ZORBALAS S.A.
34 Glysti Str., 117 44
Athens - Greece

tel: +30 210 901 3344-5
fax: +30 210 901 3294
e-mail: zorbalas@solartech.gr
www.solartech.gr

Τεχνικές εργολαβίες – πέτρινες
κατασκευές

ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΙΜΟΣ

Νέο Μικρό Χωριό, Τηλ. 22370 41056,
Κιν. 6977 624440

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΗ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΒΕΝΤΟΥΡΗΣ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ Ε.Μ.Π.

ΚΥΠΡΟΥ 76Α ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ 16452 ΑΘΗΝΑ
τηλ (+30)2109926423 (+30)69369599467
e-mail: ventour@hol.gr

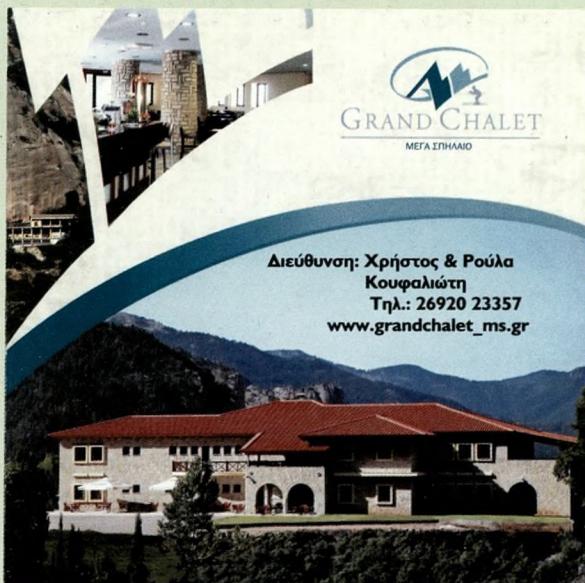
ΠΑΤΩΜΑΤΑ
ΛΟΥΣΤΡΑ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ
ΣΚΑΛΕΣ

ΛΙΑΠΗΣ ΝΙΚΟΣ & Υιός

ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΓΓΥΗΜΕΝΗ

☎ 6610846 • 6048695 • 0972 136979

GRAND CHALET
 ΜΕΓΑ ΣΠΗΛΙΟ

Διεύθυνση: Χρήστος & Ρούλα
 Κουφαλιώτη
 Τηλ.: 26920 23357
www.grandchalet_ms.gr

ΕΥΛΟΦΗΤΙΚΕΣ ΕΡΤΑΣΙΕΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΔΟΥΛΑΒΕΡΗΣ
 ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Τηλ. 22370 41058 Κιν: 6972 79 12 81

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ

ΣΟΦΙΑ ΛΙΑΡΟΚΑΠΗ

ΜΠΟΤΣΑΡΗ 8 - ΤΗΛ. 0641 / 23.602 - ΑΓΡΙΝΙΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Αφανείς Ήρωες – Δυνατές Ψυχές, 1912 – 2012 Εκατονταετηρίδα Βαλκανικών Πολέμων σ.1
- 1942 – 2012 Εβδομήντα χρόνια από την Κατοχή σ.3
- Μικροχωρίτικα και ευρυστανικά νέα σ.8
- Ευρυστανικοί Σύλλογοι σ.16
- Ι.Μ. Προυσού και Μικρό Χωριό..... σ.18
- Το τσάι του βουνού σ.20
- Το Μούρο..... σ.22
- Χειμωνιάτικα ευρυστανικά μαγειρέματα σ.23
- Το τυχερό σ.26
- Ο Νερόμυλος..... σ.28
- Μικροχωρίτες της Διασποράς σ.30
- Τα ελληνικά μας σ.32
- Greece ή "Hellas"; Ίδου η απορία! σ.33
- Κοινωνιολογικός Προβληματισμός σ.34
- Από τα παραμύθια των προ-προ γιαγιάδων μας σ.36
- Οι τρόικες για την Ελλάδα, ευχή ή κατάρα;..... σ.38
- Έρωτος και Ρέντη γωνία σ.39
- Ιστορικές Μνήμες και Προσωπικές Αναμνήσεις σ.42
- Βιβλιοπαρουσιάσεις σ.45
- Κοινωνικά..... σ.47
- Αυτοί που δεν ξεχνούν..... σ.48
- Λίγα λόγια γι' αυτούς που έφυγαν σ.52

ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΩΝ ΠΛΑΚΑ

42 ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΩΤΟΙ σε ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

ΣΧΕΔΙΟ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ - Α.Τ.Ε.Ι.

- ΓΡΑΜΜΙΚΟ
- ΕΛΕΥΘΕΡΟ
- ΣΧΕΔΙΟ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
- ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

FOUNDATION

- ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ
- ART & DESIGN
- ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

- ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
- ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

Κ Ε Ν Τ Ρ Ο
Τ Ε Χ Ν Ω Ν

Π Λ Α Κ Α

ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΩΝ ΠΛΑΚΑ ΑΕ

ΑΘΗΝΑ

ΠΑΤΗΣΙΩΝ 65, 104 33 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ: 210 8250552, FAX: 210 8250627

και

ΨΥΧΙΚΟ • ΓΛΥΦΑΔΑ • ΚΗΦΙΣΙΑ • ΠΕΙΡΑΙΑΣ

e-mail: info@plakas.gr
www.plakas.gr